

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદની ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નંબર ૬૧૯/૨૦૧૯

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ હર્ષા દેવાણી

અને

માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ સંગીતા કે. વિશ્ન

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે?	
૨	પત્રકારને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	

૩	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ ચુકાદાની યોગ્ય નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ પણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	

=====

મેસર્સ નિક સેન એન્જિનિયરિંગ કંપની લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

મેસર્સ ઈસન રેરોલર લિમિટેડ

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા નં. ૧ તરફથી એડવોકેટ શ્રી જૈમિન આર. દવે (૭૦૨૨)

સામાવાળા નં. ૫ માટે ડાયરેક્ટ સર્વિસ નું સોગંદનામું ફાઈલ થયેલ નથી (એન)
(૧૧)

સામાવાળા નં. ૧,૨ તરફથી શ્રી એમ. એન. મારફતિયા (૬૯૩૦)

સામાવાળા નં. ૩, ૪ ને ડાયરેક્ટ સર્વિસ દ્વારા નોટિસની બજવણી થઈ ગઈ છે
(૫)

=====

કોરમ:માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ હર્ષા દેવાણી

અને

માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ સંગીતા કે. વિશન

તારીખ-૨૭/૧૨/૨૦૧૯

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ હર્ષા દેવાણી દ્વારા)

૧ લેટર્સ પેટન્ટની કલમ ૧૫ હેઠળની આ અપીલ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નંબર ૬૨૬૫/૨૦૧૮ માં વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા ૧૮/૧/૨૦૧૯ ના ચુકાદા અને આદેશ સામે નિર્દેશિત કરવામાં આવી છે, જેમાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવી છે અને અપીલકર્તા (મૂળ પ્રતિવાદી નંબર ૧) દ્વારા માઈક્રો, સ્મોલ એન્ડ મીડિયમ એન્ટરપ્રાઇઝ ડેવલપમેન્ટ એક્ટ, ૨૦૦૬ (ત્યારબાદ "એમ એસ એમ ઇ ડી એક્ટ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની કલમ ૧૮ હેઠળ પ્રતિવાદી નંબર ૩-રાજ્ય સ્તરની ઉદ્યોગ સુવિધા પરિષદને કરવામાં આવેલા સંદર્ભને રદ કરવામાં આવ્યો છે.

૨ ટૂંકમાં જણાવેલી હકીકતો એ છે કે પ્રથમ પ્રતિવાદી-મૂળ અરજદાર નંબર ૧ (ત્યારબાદ "મૂળ અરજદાર" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) એ અપીલકર્તાને રપકેવીએ ૧૧/૦.૪૩૩ કે વી સીલબંધ પ્રકારના વિતરણ ટ્રાન્સફોર્મર્સના અનુક્રમે ૭૫૪ અને ૮૦૦ એકમોના પુરવઠા માટે ૨૯/૧/૨૦૧૦ ના બે ખરીદી આદેશો જારી કર્યા હતા.ત્યારબાદ ખરીદી ઓર્ડરમાં ૧૨/૨/૨૦૧૦, ૧૫/૨/૨૦૧૦ અને ૧૬/૪/૨૦૧૦ પર સુધારો કરવામાં

આવ્યો હતો, જેમાં એકમોનું પ્રમાણ પ્રથમ ખરીદી ઓર્ડરમાં ૭૫૪ થી સુધારીને ૮૦૦ અને બીજા ખરીદી ઓર્ડરમાં ૮૦૦ થી સુધારીને ૭૫૪ કરવામાં આવ્યું હતું. અપીલકર્તાએ માર્ચ ૨૦૧૦થી પ્રથમ પ્રતિવાદીને ટ્રાન્સફોર્મર્સ પૂરા પાડ્યા હતા, જેમાંથી કેટલાક ટ્રાન્સફોર્મર્સને નબળી ગુણવત્તાને કારણે પ્રથમ પ્રતિવાદી દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવ્યા હતા. ખરીદીના ઓર્ડર હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવતા કુલ ૧૬૫૪ ટ્રાન્સફોર્મર્સમાંથી માત્ર ૮૬૮ ટ્રાન્સફોર્મર્સ સ્વીકારવામાં આવ્યા હતા. તમામ ટ્રાન્સફોર્મર્સ ૧૪/૬/૨૦૧૧ પર અથવા તે પહેલાં પૂરા પાડવામાં આવ્યા હતા અને છેલ્લું ભરતિયું ૧૪/૬/૨૦૧૧ પર ઉઠાવવામાં આવ્યું હતું.

૨.૧ પૂરા પાડવામાં આવેલા અને સ્વીકારવામાં આવેલા ૮૬૮ ટ્રાન્સફોર્મર્સ માટે મૂળ અરજદાર દ્વારા અપીલકર્તાને રૂ. ૩,૩૨,૧૬,૨૯૨/- ની રકમ ચૂકવવાની હતી, જેની સામે રૂ. ૨,૪૩,૬૬,૧૫૪/- ની ચુકવણી કરવામાં આવી હતી. મૂળ અરજદારે બાકી રકમની ચુકવણી ન કરી હોવાથી, વર્ષ ૨૦૧૫માં, અપીલકર્તાએ મદ્રાસ હાઈકોર્ટ સમક્ષ મૂળ અરજદાર સામે વ્યાજ સાથે ₹૧ની બાકી રકમ ચૂકવવામાં નિષ્ફળતા બદલ સમાપન અરજી દાખલ કરી હતી. તે મૂળ અરજદારનો કેસ છે કે મદ્રાસ હાઈકોર્ટ દ્વારા સમાપ્તિની અરજીમાં પસાર કરાયેલા આદેશોને અનુસરીને, તેણે ૭૮,૦૧,૬૯૯ ની રકમ ચૂકવી હતી-જે તેના દ્વારા સ્વીકારવામાં આવેલી રકમ હતી. મદ્રાસ હાઈકોર્ટે ૬ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૬ના રોજ ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા, અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી સમાપન

અરજીનો નિકાલ કરતી વખતે, કાયદા અનુસાર તેના દ્વારા દાવો કરવામાં આવેલી અન્ય કોઈપણ બાકીની રકમ માટે યોગ્ય ઉપાય મેળવવાની સ્વતંત્રતા આપી હતી.

૨.૨ ત્યારબાદ અપીલકર્તાએ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ ત્રીજા પ્રતિવાદી-રાજ્ય સ્તરની ઉદ્યોગ સુવિધા પરિષદ (ત્યારબાદ "સુવિધા પરિષદ" તરીકે ઓળખાય છે) નો સંદર્ભ આપ્યો હતો. તેના અનુસરણમાં, સુવિધા પરિષદે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ની પેટા-કલમ (૨) માં નિર્ધારિત કર્યા મુજબ સમાધાન માટે પ્રથમ પ્રતિવાદી (મૂળ અરજદાર) ને બોલાવ્યા હતા. તેના સંદર્ભ તારીખ ૨૦/૧૧/૨૦૧૭ દ્વારા, સુવિધા પરિષદે મધ્યસ્થતા કાર્યવાહી શરૂ કરવા માટે પ્રતિવાદી નંબર ૪-ગુજરાત ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ મધ્યસ્થતા માટે બાબત મોકલી હતી; અને પ્રતિવાદી નંબર ૪એ પ્રતિવાદી નંબર પની મધ્યસ્થી તરીકે નિમણૂક કરી હતી.

૨.૩ ૬/૪/૨૦૧૮ પર, પમા પ્રતિવાદીની હાજરીમાં પક્ષો વચ્ચે પ્રથમ/પ્રારંભિક મધ્યસ્થી બેઠક યોજાઈ હતી, જેના પછી મૂળ અરજદાર દ્વારા અરજી કરવામાં આવી હતી જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તે અપીલકર્તા દ્વારા

કરવામાં આવેલા સંદર્ભને ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલને પડકારવાનો ઇરાદો ધરાવે છે અને ત્યારબાદ ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલ દ્વારા એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ (૩) હેઠળ કરવામાં આવેલા સંદર્ભને પડકારવાનો ઇરાદો ધરાવે છે. ત્યારબાદ, પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨ (મૂળ અરજદારો) એ શીર્ષકવાળી રિટ પિટિશન દ્વારા આ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો હતો, જેમાં વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તા દ્વારા કાયદાની કલમ ૧૮ હેઠળ ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલને કરવામાં આવેલી તારીખની અરજી અને ત્યારબાદ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની કલમ ૧૮ (૩) હેઠળ ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલ દ્વારા કરવામાં આવેલી તારીખની અરજી અને ૨૦૧૭ના આર્બિટ્રેશન કેસ નંબર એ-૦૯ સહિત તમામ કાર્યવાહીને રદ કરવામાં આવે અને રદ કરવામાં આવે. મૂળ અરજદારોએ વધુમાં એવી જાહેરાતની માંગ કરી હતી કે ત્રીજા પ્રતિવાદી-સુવિધા પરિષદ દ્વારા એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ કરવામાં આવેલ સંદર્ભ અને ૨૦૧૭ના આર્બિટ્રેશન કેસ નંબર એ-૦૯માં પસાર કરાયેલા આદેશો સહિત તમામ અનુગામી કાર્યવાહી, અધિકારક્ષેત્ર અને રદબાતલ છે.

૨.૪ મૂળ અરજદારોનો કેસ હતો કે ખરીદીના આદેશો જારી કરતી વખતે અને ટ્રાન્સફોર્મર્સના છેલ્લા પુરવઠાની તારીખ સુધી, અહીં અપીલકર્તા એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની દ્રષ્ટિએ નાના ઉદ્યોગ તરીકે નોંધાયેલો ન હતો અને તેથી, અપીલકર્તા એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮

હેઠળ સંદર્ભ આપવા માટે સક્ષમ ન હતો. મૂળ અરજદારોનો કેસ આગળ હતો કે અહીં અપીલકર્તા એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમ હેઠળ માત્ર ૨૮/૩૦.૩.૨૦૧૨ પર નોંધાયેલો હતો અને ત્યારબાદ ૧૦/૮/૨૦૧૨ પર, અપીલકર્તાએ તેની નોંધાયેલ કચેરી ગુજરાત રાજ્યમાંથી મહારાષ્ટ્ર રાજ્યમાં બદલી હતી, અને તેથી, ત્રીજા પ્રતિવાદી સુવિધા પરિષદ પાસે અપીલકર્તાના કહેવા પર સંદર્ભ સ્વીકારવાનો અધિકારક્ષેત્ર ન હતો.

૨.૫ વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે કેસની હકીકતો અને સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરાયેલી રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી, અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલા સંદર્ભનું મનોરંજન અને ૨૦/૧૧/૨૦૧૭ તારીખના પરિણામી સંદર્ભ અસમર્થ છે અને અધિકારક્ષેત્રના અભાવને કારણે ચુકાદાની જરૂર નથી અને અપીલકર્તાની અરજીના મનોરંજન અને અહીં પ્રતિવાદી નંબર ૫ ના પરિણામી સંદર્ભને રદ કરીને રદ કર્યો હતો.

૩ શ્રી મિહિર ઠાકુર, પરિષ્ઠ વકીલ, શ્રી જૈમિન આર. દવે સાથે વિદ્વાન વકીલ, અરજદારના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે આ કેસમાં જૂન ૨૦૧૧ પહેલાં માલ પૂરો પાડવામાં આવ્યો છે. અહીં અપીલકર્તાએ મૂળરૂપે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ ભાગ-૧ સ્વરૂપે મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હતું, જે અનુસાર, ભાગ-૧ માટે સ્વીકૃતિ જિલ્લા ઉદ્યોગ

કેન્દ્ર, વડોદરાના જનરલ મેનેજર દ્વારા ૨૪/૪/૨૦૦૮ પર જારી કરવામાં આવી હતી, જે સૂચવે છે કે ઉદ્યોગની શ્રેણી નાની હતી અને પ્રવૃત્તિનું સ્વરૂપ ઉત્પાદન હતું.ત્યારબાદ, ભાગ-૨માં એક મેમોરેન્ડમ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું અને ભાગ-૨ માટેની સ્વીકૃતિ વડોદરા જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્રના જનરલ મેનેજર દ્વારા ૨૮/૩/૨૦૧૨ પર જારી કરવામાં આવી હતી.૨૦/૮/૨૦૧૨ પર, અપીલકર્તાની નોંધાયેલ કચેરી ગુજરાત રાજ્યમાંથી મહારાષ્ટ્ર ખસેડવામાં આવી હતી; જ્યારે, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ દાવો વર્ષ ૨૦૧૭માં કરવામાં આવ્યો હતો.એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની પેટા-કલમ (૨) ની કલમ (એમ) માં વ્યાખ્યાયિત "નાના ઉદ્યોગ" ની વ્યાખ્યા તરફ કોર્ટનું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં "નાના ઉદ્યોગ" નો અર્થ કલમ (એ) ની પેટા-કલમ (ii) અથવા કલમ ૭ની પેટા-કલમ (૧) ની કલમ (બી) ની પેટા-કલમ (ii) હેઠળ વર્ગીકૃત કરાયેલા ઉદ્યોગ તરીકે થાય છે.એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૭નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જે ઉપ-કલમ (૧) ની કલમ (એ) હેઠળ આવતા સાહસોને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમ હેઠળ નોંધણી લેવાની જરૂર નથી તે રજૂ કરવા માટે સાહસોના વર્ગીકરણની જોગવાઈ કરે છે. એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું, જે "સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગોનું મેમોરેન્ડમ" શીર્ષક ધરાવે છે અને ખાસ કરીને તેની પેટા-કલમ (૧) તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે કોઈપણ વ્યક્તિ

જે (એ) સૂક્ષ્મ અથવા લઘુ ઉદ્યોગની સ્થાપના કરવા માંગે છે, તે પોતાની વિવેકબુદ્ધિથી અથવા (બી) સેવાઓ પૂરી પાડવા અથવા પ્રદાન કરવામાં રોકાયેલ મધ્યમ ઉદ્યોગ તેની વિવેકબુદ્ધિથી; અથવા (સી) ઉદ્યોગ (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૫૧ની પ્રથમ અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ કોઈપણ ઉદ્યોગને લગતી ચીજવસ્તુઓના ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદનમાં રોકાયેલ મધ્યમ ઉદ્યોગ, મેમોરેન્ડમ દાખલ કરશે. પેટા-કલમ (૪) હેઠળ રાજ્ય સરકાર અથવા પેટા-કલમ (૩) હેઠળ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવી સત્તા ધરાવતા સૂક્ષ્મ, લઘુ અથવા મધ્યમ ઉદ્યોગની. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે, જ્યાં સુધી સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગોની વાત છે, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ વિચારણા મુજબ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું તેમના માટે વિવેકાધીન છે અને સેવા પ્રદાતાઓના કિસ્સામાં પણ મધ્યમ ઉદ્યોગોના કિસ્સામાં પણ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું વિવેકાધીન છે. તેથી, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૭માં નાના ઉદ્યોગ માટે મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવાની ફરજિયાત જરૂર નથી અને માત્ર નાના ઉદ્યોગોએ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું નથી, તેથી તે એક નાનો ઉદ્યોગ બનવાનું બંધ નહીં કરે.

૩.૧ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ની પેટા-કલમ (૪) નો ઉલ્લેખ કરતા, જે સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગ સુવિધા પરિષદના સંદર્ભમાં જોગવાઈ કરે

છે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પેટા-કલમ એવી જોગવાઈ કરે છે કે હાલમાં અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદામાં કંઈપણ હોવા છતાં, સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગ સુવિધા પરિષદ અથવા વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણ સેવાઓ પૂરી પાડતી કેન્દ્રને તેના અધિકારક્ષેત્રમાં સ્થિત સપ્લાયર અને ભારતમાં ક્યાંય પણ સ્થિત ખરીદદાર વચ્ચેના વિવાદમાં કલમ હેઠળ મધ્યસ્થી અથવા સમાધાનકર્તા તરીકે કામ કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર હશે.એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે આ માલસામાનનો પુરવઠો ગુજરાતની એક ફેક્ટરીમાંથી કરવામાં આવ્યો છે અને તેથી, પુરવઠાકારનું સ્થાન તે સ્થળ હશે જ્યાંથી માલસામાનનો પુરવઠો કરવામાં આવ્યો છે, ન કે નોંધાયેલ કચેરી.વધુમાં, આ કિસ્સામાં, તે માત્ર નોંધાયેલ ઓફિસ છે જે સ્થાનાંતરિત થઈ છે, ફેક્ટરી નહીં.ખરીદીના ઓર્ડરનો ઉલ્લેખ કરતા, એ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે તે ગુજરાતમાં સ્થિત પરિસરમાંથી જારી કરવામાં આવ્યા છે.તે મુજબ, વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઈ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળનો સંદર્ભ ત્રીજા પ્રતિવાદી સુવિધા પરિષદને યોગ્ય રીતે આપવામાં આવ્યો હતો.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે ખોટી રીતે એ હકીકત પર આધાર રાખ્યો છે કે સમાપનની કાર્યવાહી મદ્રાસ હાઈકોર્ટ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવી હતી, કારણ કે, જ્યાં સુધી સમાપનની કાર્યવાહીની વાત છે, તે મદ્રાસ હાઈકોર્ટમાં સ્થાપિત કરવામાં આવી હતી કારણ કે મૂળ અરજદારો મદ્રાસમાં સ્થિત છે.

૩.૨ આ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૭, જે બાકી રકમની વસૂલાતની જોગવાઈ કરે છે, તે જણાવે છે કે પુરવઠાકાર દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલ કોઈપણ માલ અથવા સેવાઓ માટે, ખરીદનાર તેના પર વ્યાજ સાથે રકમ ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે, એમ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ની કલમ (એન) નો સંદર્ભ આપતા વિદ્વાન વકીલે જણાવ્યું હતું, જે "સપ્લાયર" ને વ્યાખ્યાયિત કરે છે અને નીચે મુજબ વાંચે છે:—

“(એન) "સપ્લાયર" એટલે સૂક્ષ્મ અથવા નાનું સાહસ, જેણે તેમાં ઉદ્દેશિત સત્તામંડળ સમક્ષ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોય.

કલમ ૮ ની પેટા-કલમ (૧), અને તેમાં સમાવેશ થાય છે –

(૧)રાષ્ટ્રીય લઘુ ઉદ્યોગ નિગમ, કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ (૧/૧૯૫૬) હેઠળ નોંધાયેલ કંપની હોવાથી;

(૨) રાજ્ય અથવા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશનું લઘુ ઉદ્યોગ વિકાસ નિગમ, જેને ગમે તે નામથી ઓળખવામાં આવે, તે કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ (૧/૧૯૫૬) હેઠળ નોંધાયેલી કંપની હોય;

(૩) કોઈપણ કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા, ગમે તે નામથી ઓળખાતી હોય, તે હાલમાં અમલમાં હોય તેવા કોઈપણ કાયદા હેઠળ નોંધાયેલી હોય અથવા રચાયેલી હોય અને તે સૂક્ષ્મ અથવા નાના

ઉધોગો દ્વારા ઉત્પાદિત ચીજવસ્તુઓનું વેચાણ કરવામાં અને આવા ઉધોગો દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં સંકળાયેલી હોય;

એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ રની કલમ (એન) નો પ્રથમ ભાગ જણાવે છે કે સપ્લાયર એટલે સૂક્ષ્મ અથવા નાનું સાહસ કે જેણે કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત સત્તાધિકારી સમક્ષ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોય, ત્યારે તેની પેટા-કલમ (iii) માં સમાવિષ્ટ વ્યાખ્યાનો સમાવિષ્ટ ભાગ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરીને સૂક્ષ્મ અને નાના ઉધોગોને લાયક ઠેરવતો નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, માલ ગુજરાત રાજ્યમાંથી પૂરો પાડવામાં આવ્યો હતો જે સુવિધા પરિષદના અધિકારક્ષેત્રમાં છે અને તેથી એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળનો સંદર્ભ ત્રીજા પ્રતિવાદી-સુવિધા પરિષદ સમક્ષ યોગ્ય રીતે કરવામાં આવ્યો હતો. આવી રજૂઆતને મજબૂત કરવા માટે, વિદ્વાન વકીલે હૈદરાબાદ ખાતેની ઉચ્ચ અદાલતના તેલંગાણા રાજ્ય અને આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય માટે ઇન્દુર જિલ્લા સહકારી માર્કેટિંગ સોસાયટી લિમિટેડ વિરુદ્ધ માઈક્રોપ્લેક્સ (ભારત), હૈદરાબાદ અને અન્ય, મનુ/એ પી/૦૭૮૫/૨૦૧૫ ના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં અદાલતે ચુકાદો આપ્યો છે કે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉધોગોને રાજ્ય સરકાર અથવા કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્દિષ્ટ

અધિકારીઓ સાથે મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવાની ફરજિયાત જરૂર નથી અને આ સંબંધમાં તેને વિવેકબુદ્ધિ આપવામાં આવી છે.જો કે, કલમ ૨ (એન), જ્યાં સુધી તે સપ્લાયરને સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે, તે લાયકાત સાથે અનુસરવામાં આવે છે કે તેણે કલમ ૮ ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત અધિકારી સાથે મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોવું જોઈએ.જો કે, કલમ ૨ (એન) (iii) હેઠળ વ્યાખ્યાનો સમાવિષ્ટ ભાગ જણાવે છે કે કોઈપણ કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા, ગમે તે નામથી ઓળખાય છે, અને સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો દ્વારા ઉત્પાદિત માલનું વેચાણ કરવામાં અને આવા ઉદ્યોગો દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં સંકળાયેલી હોય, તે પણ સપ્લાયર તરીકે લાયક ઠરે છે.વ્યાખ્યાના આ સમાવિષ્ટ ભાગના સંદર્ભમાં, એવી કોઈ જરૂરિયાત નથી કે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો, જેમનો માલ વેચવામાં આવી રહ્યો છે અથવા જેમની સેવાઓ કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવી રહી છે, તેમણે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમ/૨૦૦૬ની કલમ ૮ (૧) હેઠળ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોવું જોઈએ.અદાલતે એવું માન્યું હતું કે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગને પુરવઠાકાર બનવા માટે કલમ ૮ (૧) હેઠળ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું ફરજિયાત હોવું જોઈએ, પરંતુ કોઈપણ કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા, જે કાં તો માલ વેચે છે અથવા સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગની સેવાઓ પ્રદાન કરે છે, તે આપમેળે સપ્લાયર તરીકે લાયક ઠરે છે, પછી ભલે આવા સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગોએ

પોતે કલમ ૮ (૧) હેઠળ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોય કે નહીં.અદાલતે એ રજૂઆત સ્વીકારી હતી કે કલમ ૨ (એન) માં "જેણે સત્તામંડળ સાથે મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું છે" તે શબ્દસમૂહ માત્ર લાયકાત ધરાવે છે અને વ્યાખ્યાના અવકાશને ઘટાડતો નથી.અદાલતે એવું પણ માન્યું હતું કે જે જરૂરી છે તે એ છે કે સપ્લાયર ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલના અધિકારક્ષેત્રમાં સ્થિત હોવો જોઈએ અને તે નહીં કે તેઓ નોંધાયેલા હોવા જોઈએ અથવા આવા અધિકારક્ષેત્રમાં તેમની નોંધાયેલ ઓફિસ હોવી જોઈએ.

૩.૩ હમીદ લેધર ફિનિશર વિરુદ્ધ એસોસિએટેડ કેમિકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્યો, મનુ/યુ પી/૨૫૩૧/૨૦૧૩ ના કેસમાં અલ્હાબાદ હાઇકોર્ટના નિર્ણય પર પણ રિલાયન્સ મૂકવામાં આવ્યું હતું, જેમાં કોર્ટે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) ના સંદર્ભમાં ચુકાદો આપ્યો હતો કે શબ્દ "સમાવેશ થાય છે" શબ્દનો ઉપયોગ કરીને વિધાનસભા સ્પષ્ટપણે "સપ્લાયર" અભિવ્યક્તિનો અર્થ વધારવાનો હેતુ ધરાવે છે.અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે "સમાવિષ્ટ" શબ્દનો ઉપયોગ સામાન્ય રીતે વિસ્તરણના શબ્દ તરીકે થાય છે, જેમાં શબ્દ અને શબ્દસમૂહનો અર્થ વિસ્તૃત કરવામાં આવે છે જ્યારે એવું કહેવામાં આવે છે કે તેમાં એવી વસ્તુઓનો સમાવેશ થાય છે જે તેના સામાન્ય અર્થમાં યોગ્ય રીતે રચાતી નથી, સુપ્રીમ કોર્ટ અનુસાર દક્ષિણ ગુજરાત રૂફિંગ ટાઇલ્સ મેન્યુફેક્ચરર એસોસિએશન વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, એ. આઈ.

આર. ૧૯૯૭ એસ. સી. ૯૦ ના કેસમાં."સમાવિષ્ટો" શબ્દ ઘણીવાર કાયદાના મુખ્ય ભાગમાં આવતા શબ્દો અથવા શબ્દસમૂહોના અર્થને વિસ્તૃત કરવા માટે અર્થઘટન કલમોમાં જારી કરવામાં આવે છે.જ્યારે તેનો આ રીતે ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, ત્યારે આ શબ્દો અથવા શબ્દસમૂહોને માત્ર તે જ વસ્તુઓને સમજવા તરીકે સમજવા જોઈએ નહીં કે જે તેઓ તેમના સ્વભાવ અને મહત્વ અનુસાર સૂચવે છે, પરંતુ તે બધી વસ્તુઓ કે જે અર્થઘટન કલમ જાહેર કરે છે કે તેમાં સમાવેશ થશે.

૩.૪ રિલાયન્સને જી. ઇ. ટી. એન્ડ. ડી. ઇન્ડિયા લિમિટેડ વિરુદ્ધ રિલાયબલ એન્જિનિયરિંગ પ્રોજેક્ટ્સ એન્ડ માર્કેટિંગ, ૨૦૧૭ એસ. સી. સી. ઓનલાઇન ડેલ ૬૯૭૮ના કેસમાં દિલ્લી હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર પણ મૂકવામાં આવ્યું હતું, જેમાં કોર્ટે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫,૧૭ અને ૧૮ની જોગવાઈઓને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરાયેલી સેવાઓ અને સપ્લાયર દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી ચીજવસ્તુઓને જ લાગુ પાડી હતી. એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫ હેઠળ ધ્યાન સેવાઓ પૂરી પાડવા અને માલસામાનના પુરવઠાના વાસ્તવિક કાર્ય પર કેન્દ્રિત છે.જો કોઈ લઘુ ઉદ્યોગ અથવા સૂક્ષ્મ અથવા લઘુ ઉદ્યોગ ઉપરોક્ત કાર્યો હાથ ધરે છે, તો ખરીદદાર એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫ હેઠળ નિયત તારીખ સુધીમાં ચુકવણી કરવા માટે

બંધાયેલો છે, જે સ્વીકૃતિની તારીખથી ૪૫ દિવસથી વધુ ન હોઈ શકે અથવા તેની જોગવાઈની શરતોમાં સ્વીકૃત માનવામાં આવે.અદાલતે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે જે એકમ સપ્લાયર તરીકે નોંધાયેલું નથી તે એકમ બંધ થતું નથી.એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદા હેઠળ સપ્લાયર તરીકે નોંધણી લાભ મેળવવાનું વધુ સરળ બનાવે છે.

૩.૫ રિલાયન્સને ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર (પોલીસી), ઓફિસ ઓફ ધ ડેવલપમેન્ટ કમિશનર, મિનિસ્ટ્રી ઓફ માઈક્રો, સ્મોલ એન્ડ મીડિયમ એન્ટરપ્રાઈઝીસ, ભારત સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી તારીખ ૧૪/૩/૨૦૧૮ ના સ્પષ્ટીકરણ પર મૂકવામાં આવ્યું હતું, જેમાં મેસર્સના કેસમાં અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે.**હમીદ લેધર ફિનિશર વિરુદ્ધ મેસર્સ.એસોસિએટેડ કેમિકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ** (ઉપરોક્ત) અને એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે કલમ ૨ (એન) (iii) હેઠળ વ્યાખ્યાનો સમાવિષ્ટ ભાગ જણાવે છે કે કોઈપણ કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા, ગમે તે નામથી ઓળખાય છે, અને સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો દ્વારા ઉત્પાદિત માલનું વેચાણ કરવામાં અને આવા ઉદ્યોગો દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં સંકળાયેલી હોય, તે પણ સપ્લાયર તરીકે લાયક ઠરે છે.વ્યાખ્યાના આ સમાવિષ્ટ ભાગના સંદર્ભમાં, એવી કોઈ જરૂરિયાત નથી કે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો, જેમનો માલ વેચવામાં આવી રહ્યો હતો અથવા જેમની સેવાઓ કંપની,

સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવી રહી છે, તેમણે અધિનિયમ/૨૦૦૬ની કલમ ૮ (૧) હેઠળ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોવું જોઈએ.

૩.૬ વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે, તેથી, સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગ માટે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ તે અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ "સપ્લાયર" ની મર્યાદામાં આવવા માટે મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવાની કોઈ જરૂર નથી અને અપીલકર્તા દ્વારા અહીં કરવામાં આવેલા સંદર્ભને ધ્યાનમાં લેવામાં સુવિધા પરિષદ સંપૂર્ણપણે ન્યાયી હતી અને વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે સુવિધા પરિષદ દ્વારા કરવામાં આવેલા સંદર્ભને રદ કરવામાં ભૂલ કરી છે.

૩.૭ એવું પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે આ કેસમાં જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્ર દ્વારા મેમોરેન્ડમ ભાગ-૨ની સ્વીકૃતિ જારી કરવામાં આવ્યા પછી ત્રીજા પ્રતિવાદી-સુવિધા પરિષદને સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે અને જ્યારે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી ત્યારે અપીલકર્તા સપ્લાયર હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળનો સંદર્ભ યોગ્ય રીતે કરવામાં આવ્યો છે કારણ કે અપીલકર્તા પુરવઠાની તારીખે સપ્લાયર ન હતો તે દલીલ મધ્યસ્થતામાં બચાવ હોઈ શકે છે.

જ દરમિયાનગીરી કરનાર વતી હાજર રહેલા પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી તુષાર હેમાનીએ રજૂઆત કરી હતી કે પુરવઠાના સમયે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ સપ્લાયરની નોંધણી કરાવવી જરૂરી નથી.વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની યોજનાની પ્રશંસા ન કરવામાં ભૂલ કરી છે, જે વિલંબિત ફાઇલિંગ માટે દંડ લાદે છે, જાણે કે મોડું ફાઇલિંગ એન્ટરપ્રાઇઝને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના કાર્યક્ષેત્રમાંથી સંપૂર્ણપણે દૂર કરે છે, તેના માટે ત્યાં કોઈ દંડની જોગવાઈ કરવામાં આવી ન હોત.તેમ છતાં મેસર્સમાં અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટનો નિર્ણય રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.**હમીદ લેધર ફિનિશર વિરુદ્ધ મેસર્સ.એસોસિએટેડ કેમિકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ** (ઉપરોક્ત) નો વિદ્વાન સિંગલ જજ સમક્ષ ઉદ્દેખ કરવામાં આવ્યો હતો, તેમણે ઉપરોક્ત નિર્ણય સાથે વ્યવહાર કર્યો નથી.એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે વિદ્વાન સિંગલ જજે મેસર્સના કેસમાં મધ્યપ્રદેશ હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજના ૨૪/૭/૨૦૧૫ પરના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે.**ફિક ઇન્ડિયા લિમિટેડ વિરુદ્ધ મધ્યપ્રદેશ માઈક્રો એન્ડ સ્મોલ એન્ટરપ્રાઇઝિસ ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલ અને અન્યો**, રિટ પિટિશન નંબર ૧૯૩૧૯/૨૦૧૪ માં, જેને ઉપરોક્ત હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે ૨૭/૧/૨૦૧૬ ના ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા પહેલેથી જ પલટી દીધી હતી, જે હવે અંતિમ બની ગઈ છે કારણ કે ડિવિઝન બેન્ચના નિર્ણયને પડકારતી વિશેષ રજા અરજીને ફગાવી દેવામાં આવી છે.

જ.૧ વિદ્વાન વકીલે આગળ રજૂઆત કરી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ની કલમ (એન) માં "સમાવિષ્ટ" શબ્દ, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. ની કલમ ૮ (૧) હેઠળ નોંધાયેલા ન હોય તેવા ઉદ્યોગોને સમાવવા માટે "સપ્લાયર" અભિવ્યક્તિનો અવકાશ વિસ્તૃત કરે છે. તેના સમર્થનમાં, મેસર્સમાં અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી હતી. **હમીદ લેધર ફિનિશર વિરુદ્ધ મેસર્સ.એસોસિએટેડ કેમિકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ** (ઉપરોક્ત).

જ.૨ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાનો ઉદ્દેશ સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે. જો કે, તેમાં એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) (૩) દ્વારા "સપ્લાયર" ની વ્યાખ્યામાં સમાવેશ થાય છે, એક કંપની, કદને ધ્યાનમાં લીધા વિના, જો તે ફક્ત આવા સાહસો પાસેથી માલ ખરીદે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે હસ્તક્ષેપ કરનાર જેવા લઘુ ઉદ્યોગ કરતાં મોટી કંપનીને તેના રક્ષણની સરળ પહોંચ આપવાનો કાયદાનો ઇરાદો ક્યારેય ન હોઈ શકે અને આ કારણોસર, એક અર્થઘટન કે હસ્તક્ષેપ કરનાર સંરક્ષણ મેળવી શકતો નથી કારણ કે તે પુરવઠાના સમયે નોંધાયેલ ન હતો, જ્યારે સુવિધા પરિષદને સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો તે સમયે એક સૂક્ષ્મ ઉદ્યોગ હોવા છતાં, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના હેતુને જ હરાવે છે. પોતાની દલીલોને મજબૂત કરવા માટે, વિદ્વાન વકીલે **ઇન્દુર**

ડિસ્ટ્રિક્ટ કો-ઓપરેટિવ માર્કેટિંગ સોસાયટી લિમિટેડ વિરુદ્ધ મેસર્સ માઈક્રોપ્લેક્સ (ભારત) (ઉપરોક્ત) માં આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો. એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટનો આ નિર્ણય એમએસએમઈ મંત્રાલય દ્વારા પણ અપનાવવામાં આવ્યો છે, જ્યાં રાજસ્થાન એમએસઈએફસી (કાઉન્સિલ) દ્વારા માંગવામાં આવેલી સ્પષ્ટીકરણના જવાબમાં, તે નોંધ્યું હતું કે મધ્યમ અને નાના ઉદ્યોગો દ્વારા પુરવઠો કરવામાં આવે છે તે જ હકીકતની સ્થિતિના સંદર્ભમાં અને મેમોરેન્ડમ/યુએએમ પછીથી દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું કે તે અભિપ્રાય છે કે સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગો પર મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવા માટે કોઈ પ્રતિબંધ નથી અને તે મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવા માટે સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગોની વિવેકબુદ્ધિમાં છે.

જ.૩ મેસર્સના કેસમાં દિલ્લી હાઈકોર્ટના નિર્ણયો પર પણ રિલાયન્સ મૂકવામાં આવ્યું હતું. રેમકી ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ માઈક્રો એન્ડ સ્મોલ એન્ટરપ્રાઇઝીસ ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલ અને અન્ય ડબલ્યુ પી (સી) ૫૦૦૪/૨૦૧૭ માં ૪/૭/૨૦૧૮ પર રેન્ડર થયેલ છે. મેસર્સમાં પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના નિર્ણયનો પણ સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો. નિતેશ એસ્ટેટ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ માઈક્રો એન્ડ સ્મોલ એન્ટરપ્રાઇઝીસ ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલ ઓફ હરિયાણા અને અન્યોએ સીડબ્લ્યુપી નંબર ૨૧૦૮૮/૨૦૧૮

માં ૭/૯/૨૦૧૮ પર રેન્ડર કર્યું હતું, જેમાં કોર્ટે ઇન્દુર ડિસ્ટ્રિક્ટ કો-ઓપરેટિવ માર્કેટિંગ સોસાયટી લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આંધ્રપ્રદેશ હાઈકોર્ટના નિર્ણયને અનુસર્યો હતો.

૪.૪ રિલાયન્સને જી. ઇ. ટી. એન્ડ ડી. ઇન્ડિયા લિમિટેડ વિરુદ્ધ રિલાયન્સ એન્જિનિયરિંગ પ્રોજેક્ટ્સ એન્ડ માર્કેટિંગ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં દિલ્લી હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર પણ મૂકવામાં આવ્યું હતું.

૪.૫ ત્યારબાદ એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) (૩) એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ (૧) હેઠળ ન આવતા ઉદ્યોગોને સામેલ કરીને "માન્ય નોંધણી" ની જોગવાઈ કરે છે. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે તેમાં એમ. એસ. એમ. ઇ. એસ. અને એમ. એસ. એમ. ઇ. એસ. પાસેથી મેળવેલા ત્રીજા પક્ષોને પણ આવરી લેવામાં આવ્યા છે કારણ કે તેઓ પોતે "સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો દ્વારા ઉત્પાદિત માલના વેચાણ" માં રોકાયેલા છે. આથી, મધ્યસ્થી કરનાર પોતે એક લઘુ ઉદ્યોગ હોવાથી તેના ઉપક્રમમાંથી માલસામાન મેળવે છે, જે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) (૩) હેઠળ આવરી લેવામાં આવે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ દલીલ મેસર્સમાં દિલ્લી હાઈકોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો દ્વારા સમર્થિત છે. રામકી ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર

પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત), જેમાં કોર્ટે એવું માન્યું છે કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) (iii) હેઠળ આવતી સંસ્થાઓ માત્ર તે જ સંસ્થાઓ છે જે અન્ય સૂક્ષ્મ/નાના ઉદ્યોગોમાંથી માલ/સેવાઓ મેળવે છે, તે દલીલ સમજાવવા યોગ્ય નથી કારણ કે તે સ્વીકારવું મુશ્કેલ છે કે તૃતીય પક્ષ સૂક્ષ્મ/નાના ઉદ્યોગોમાંથી માલ/સેવાઓ મેળવનાર સંસ્થા સપ્લાયર હશે પરંતુ જો તે તેના ઉપક્રમમાંથી તે મેળવે તો તે એક રહેશે નહીં.

૪.૬ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદો એક ફાયદાકારક કાયદો હોવાથી તેને બજાજ ટેમ્પો લિમિટેડ વિરુદ્ધ સી. આઈ. ટી., (૧૯૯૨) ૧૯૬ આઈ. ટી. આર. ૧૮૮ (એસ. સી.) માં સુપ્રીમ કોર્ટે આપેલા ચુકાદા મુજબ ઉદાર અર્થઘટન આપવું જોઈએ, જેમાં કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો છે કે આર્થિક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટેની જોગવાઈનું ઉદારતાથી અર્થઘટન કરવું પડશે, તેથી તેના પરના પ્રતિબંધનો પણ અર્થ એ કરવો પડશે કે જેથી કલમનો ઉદ્દેશ આગળ વધે અને તેને નિષ્ફળ ન કરી શકાય. વધુમાં, જ્યાં બે અર્થઘટનો શક્ય હોય, ત્યાં કાયદાના ઉદ્દેશને આગળ વધારનાર અર્થઘટનોને જે તેને હરાવે છે તેની તરફેણમાં અપનાવવામાં આવે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કાયદાના અર્થઘટનના હેતુપૂર્ણ અથવા ઉદ્દેશ્ય આધારિત નિયમોનો સિદ્ધાંત સારી રીતે સ્થાપિત છે. જ્યારે બે અર્થઘટનો શક્ય હોય, ત્યારે અદાલતે તે પસંદ કરવું જોઈએ જે વિધાનસભા દ્વારા કલ્પના કરાયેલ વૈધાનિક જોગવાઈના

હેતુ અથવા ઉદ્દેશને આગળ વધારશે.અદાલતોએ પત્ર દ્વારા બંધાયેલા રહેવાનો
 ઇનકાર કર્યો છે, જ્યારે તે કાયદાના પેટન્ટ હેતુઓને નિરાશ કરે છે.આવી
 રજૂઆતના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે ગુડ ચર ઇન્ડિયા લિમિટેડ વિરુદ્ધ
 હરિયાણા રાજ્ય, (૧૯૯૦) ૨ એસ. સી. સી. ૭૧ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના
 નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં એવું માનવામાં આવ્યું છે કે વાજબી
 રચનાનું પાલન કરવું આવશ્યક છે અને જો તે કાયદાના સ્પષ્ટ હેતુને હરાવે તો
 શાબ્દિક રચનાને ટાળી શકાય છે; તેમજ એલાઈડ મોટર્સ (પી) લિમિટેડ વિરુદ્ધ
 સી. આઈ. ટી., (૧૯૯૭) ૨૨૪ આઈ. ટી. આર. ૬૭૭ (એસ. સી.) ના
 કિસ્સામાં, જેમાં એવું માનવામાં આવ્યું છે કે શબ્દકોશમાંથી કોઈ કિલ્લો બનાવી
 શકતું નથી; અને યાદ રાખવું જોઈએ કે કાયદાઓનો કોઈ હેતુ અને હેતુ હોય છે.
 જેની સહાનુભૂતિપૂર્ણ અને કલ્પનાશીલ શોધ તેમના અર્થ માટે ચોક્કસ માર્ગદર્શક
 છે તે પરિપૂર્ણ કરવાનો હેતુ.વિદ્વાન વકીલે ભારપૂર્વક દલીલ કરી હતી કે એમ.
 એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાનો ઉદ્દેશ દરમિયાનગીરી કરનાર જેવા ઉદ્યોગોના
 વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.અન્ય તમામ બાબતોમાં સૂક્ષ્મ સાહસ હોવા
 છતાં, તકનિકીતાના આધારે હસ્તક્ષેપ કરનારને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી.
 કાયદાનું રક્ષણ લેવાથી અટકાવતું અર્થઘટન, તે જ હેતુને હરાવે છે જેના માટે
 કાયદો ઘડવામાં આવ્યો હતો.આવા અર્થઘટનને ટાળવું જોઈએ, ખાસ કરીને
 જ્યારે આવા પ્રતિબંધ અન્ય કંપનીઓને લાગુ પડતા નથી કારણ કે તેઓ સૂક્ષ્મ
 અને નાના ઉદ્યોગો દ્વારા ઉત્પાદિત માલનું વેચાણ કરે છે.

૪.૭ દરમિયાનગીરી કરનાર માટે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી આગામી દલીલ એ હતી કે અન્યથા પણ, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) વિવેકાધીન છે જે સાદા ભાષામાંથી સ્પષ્ટ છે."રહેશે" શબ્દનો ઉપયોગ હોવા છતાં, તે વિવેકાધીન છે કારણ કે કલમ (સી) માટે આવા કોઈ શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો નથી, એટલે કે, "તેના વિવેકબુદ્ધિથી".તેથી, તે સ્પષ્ટ છે કે કલમ (એ) અને (બી) ના સંદર્ભમાં, વિધાનસભા વિવેકબુદ્ધિ પ્રદાન કરવા માટે હતી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જો એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની કલમ ૨ (એન) ને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની કલમ ૮ (૧) હેઠળ સપ્લાયરની નોંધણી ફરજિયાત બનાવે છે, તો તે વિસંગતતા પેદા કરે છે અને અર્થઘટન પર ઉપરોક્ત ટાંકવામાં આવેલા નિર્ણયોના પ્રકાશમાં, આવી વિસંગતતાને ઉદાર રીતે અને એવી રીતે ઉકેલવી જોઈએ કે જે કાયદાના ઉદ્દેશ્યને આગળ વધારશે.આથી, આ કાયદાથી આવા વધુ ઉદ્યોગોને લાભ થાય તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ (૧) (એ) ને વિવેકાધીન ગણવી જરૂરી છે.એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની કલમ ૨ (એન) ક્યારેય એવી શરતને ફરજિયાત બનાવી શકતી નથી જે અન્યથા વિવેકાધીન હોય અને આ આધાર પર પણ, અપીલકર્તા તેમજ દરમિયાનગીરી કરનાર, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની કલમ ૨ (એન) હેઠળ સપ્લાયરની

વ્યાખ્યા હેઠળ આવે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવાની બાબત વિવેકાધીન હોવાની હકીકતને ઇન્દુર ડિસ્ટ્રિક્ટ કો-ઓપરેટિવ માર્કેટિંગ સોસાયટી લિમિટેડ વિરુદ્ધ મેસર્સમાં આંધ્ર પ્રદેશ હાઇકોર્ટના નિર્ણય દ્વારા વધુ સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે.માઈક્રોપ્લેક્સ (ભારત) (ઉપરોક્ત).

૪.૮ આગળ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮માં વપરાયેલ શબ્દ "સપ્લાયર" ની સામે "પક્ષકાર" છે.એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮માં "સપ્લાયર" શબ્દનો ઉપયોગ કરવાથી વિધાનસભાને કોઈ અટકાવતું નહોતું. તેથી, અપીલકર્તા તેમજ દરમિયાનગીરી કરનાર એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની સાદી ભાષા દ્વારા આવરી લેવામાં આવે છે અને કોઈ પણ અસ્પષ્ટતાની ગેરહાજરીમાં, અર્થઘટન આવી ભાષાથી વિચલિત થઈ શકતું નથી.એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે તે એક સ્થાયી સિદ્ધાંત છે કે શાબ્દિક અર્થઘટન એ અર્થઘટનની પસંદગીની પદ્ધતિ છે જ્યાં વપરાયેલી ભાષા સ્પષ્ટ છે, જેમ કે સુપ્રીમ કોર્ટે ભારત સંઘના કિસ્સામાં આવકવેરાના નિયામક વિરુદ્ધ મેસર્સના કિસ્સામાં જણાવ્યું હતું.ટાટા કેમિકલ્સ લિમિટેડ, (૨૦૧૪) ૬ એસ. સી. સી. ૩૩૫, જેમાં કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો છે:

“તે કાયદાના અર્થઘટનનો મુખ્ય સિદ્ધાંત છે કે કાયદાના શબ્દોને તેમના કુદરતી, સામાન્ય અથવા લોકપ્રિય અર્થમાં સમજવા જોઈએ અને તેમના વ્યાકરણના અર્થ અનુસાર અર્થઘટન કરવું જોઈએ સિવાય કે આવી રચના કોઈ વાહિયાતતા તરફ દોરી જાય અથવા જ્યાં સુધી સંદર્ભમાં અથવા કાયદાના ઉદ્દેશ્યમાં કંઈક ન હોય. સુવર્ણ નિયમ એ છે કે કાયદાના શબ્દોને પ્રથમ દૃષ્ટિએ તેમનો સામાન્ય અર્થ આપવો આવશ્યક છે. તે નિર્માણનો બીજો નિયમ છે કે જ્યારે કાયદાના શબ્દો સ્પષ્ટ, સ્પષ્ટ અને અસંદિગ્ધ હોય, ત્યારે અદાલતો પરિણામોને ધ્યાનમાં લીધા વિના તે અર્થને અમલમાં મૂકવા માટે બંધાયેલી હોય છે. એવું કહેવામાં આવે છે કે આ શબ્દો પોતે જ કાયદો આપનારના ઇરાદાને શ્રેષ્ઠ રીતે જાહેર કરે છે. અદાલતોએ એ સિદ્ધાંતનું પાલન કર્યું છે કે વિધાનસભા દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા દરેક શબ્દને અર્થ આપવા માટે પ્રયાસો કરવા જોઈએ અને કાયદામાંના શબ્દોને અયોગ્ય અધિશેષ તરીકે દૂર કરવા એ રચનાનો યોગ્ય સિદ્ધાંત નથી, જો તે કાયદાના ચિંતનમાં કલ્પનીય સંજોગોમાં યોગ્ય રીતે લાગુ થઈ શકે.”

૪.૯ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અન્યથા જો "પક્ષ" શબ્દનો અર્થ માત્ર "સપ્લાયર" સુધી મર્યાદિત હોય, તો મધ્યસ્થી સુવિધા પરિષદના સંદર્ભ સમયે નોંધાયેલ સપ્લાયર હોવાથી, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮

હેઠળ આવશે, જે દિલ્લી હાઈકોર્ટ દ્વારા જુદા ટી એન્ડ ડી ઇન્ડિયા લિમિટેડ વિરુદ્ધ વિશ્વસનીય ઇજનેરી પ્રોજેક્ટ્સ અને માર્કેટિંગ (ઉપરોક્ત) માં નક્કી કરવામાં આવ્યું છે.વિદ્વાન વકીલે, તે મુજબ, વિનંતી કરી હતી કે કાયદાના ઉદ્દેશ સાથે અનુકૂળ હોય તે દ્રષ્ટિકોણ અપનાવવામાં આવે.

૫. અપીલનો ઉગ્ર વિરોધ કરતા, પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨ (મૂળ અરજદારો નંબર ૧ અને ૨, જેમ કે હરીફ પ્રતિવાદીઓ) ના વિદ્વાન વકીલ શ્રી એમ. એન. માર્ફાટિયા સાથે વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી આર. એસ. સંજનવાલાએ રજૂઆત કરી હતી કે જ્યાં એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ કોઈ આવેદનપત્ર એન્ટરપ્રાઇઝ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવતું નથી, તો જે પ્રશ્ન ઊભો થશે તે એ છે કે નાના, સૂક્ષ્મ અથવા મધ્યમ ઉદ્યોગ કોણ છે તે કોણ નક્કી કરે છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઘણી વાર એન્ટરપ્રાઇઝની સ્થિતિમાં ફેરફાર થઈ શકે છે.તે કિસ્સામાં પણ એક પ્રશ્ન ઊભો થશે કે ઉદ્યોગની સ્થિતિ કોણ નક્કી કરશે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે માલસામાનનો પુરવઠો પૂરો પાડવામાં આવે ત્યારે ઉદ્યોગ એક નાનો ઉદ્યોગ ન પણ હોઈ શકે, પરંતુ જ્યારે તે નોંધણી મેળવે ત્યારે તે એક બની શકે છે.તેથી, મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવા માટેનો સંપૂર્ણ હેતુ સ્થિતિની સ્પષ્ટતા સુનિશ્ચિત કરવાનો છે.એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વ્યવસાય કરતી વ્યક્તિએ કાયદા હેઠળ તેની જવાબદારી વિશે જાગૃત હોવું જોઈએ.તેથી, તેઓ જેની સાથે વેપાર કરી રહ્યા છે તે પક્ષની

સ્થિતિ વિશે સ્પષ્ટતા હોવી જોઈએ.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, અપીલકર્તાની સ્થિતિ તે સમયે જાણી શકાતી ન હતી જ્યારે ખરીદીનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો અને તે સમયે જ્યારે માલ પૂરો પાડવામાં આવ્યો હતો અને હવે મધ્યસ્થતાનો ઉપાય, તે પણ, સુવિધા પરિષદ દ્વારા, પ્રથમ પ્રતિવાદી પર લાદવામાં આવ્યો છે, જોકે પ્રથમ પ્રતિવાદી તેની સાથે સંમત થયો નથી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જો અપીલકર્તા અને દરમિયાનગીરી કરનારની દલીલ સ્વીકારવામાં આવે, તો કરાર કરનાર પક્ષ પોતાને લઘુ ઉદ્યોગનો દરજ્જો આપી શકે છે અને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ લાભનો દાવો કરી શકે છે.

પ.૧ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૧નો ઉલ્લેખ કરતા, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કોઈપણ વ્યક્તિ કે જે કાયદાનો લાભ લેવા અથવા તેનો લાભ લેવા માંગે છે તેણે નોંધણી કરાવવી પડશે અને આ સંદર્ભમાં જ "વિવેકબુદ્ધિ" અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.વિજ્ઞાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, સ્પષ્ટતાના હેતુ માટે, એન્ટરપ્રાઇઝની નોંધણી કરવી પડે છે, કારણ કે અન્યથા તે વાહિયાતતામાં પરિણમશે.એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જે તેના પ્રકરણ ૪ હેઠળ આવે છે, તેમજ તે અધિનિયમની કલમ ૧૦ અને ૧૧માં એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગોની સ્પર્ધાત્મકતાને પ્રોત્સાહન,

વિકાસ અને વૃદ્ધિ માટેના આ તમામ પગલાં માત્ર ત્યારે જ પ્રદાન કરી શકાય છે જ્યારે ઉદ્યોગની સ્થિતિ સ્પષ્ટ હોય.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ થી ૧૪ એ સામાન્ય પગલાં છે જે લંબાવી શકાય છે, અને કોઈપણ પગલાંના હકનો દાવો કરવા માટે લાયકાત મેળવવાના હેતુસર, નોંધણી મેળવવી ફરજિયાત છે, અથવા વસ્તુઓની પ્રકૃતિ દ્વારા, તે બિનકાર્યક્ષમ રહેશે.એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના પ્રકરણ પની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જેમાં એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫ થી ૨૫નો સમાવેશ થાય છે, જેમાં એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫ ખરીદદાર પર તેમાં નિર્દિષ્ટ સમયની અંદર ચુકવણી કરવાની જવાબદારી મૂકે છે; કલમ ૧૬ એ તારીખ અને દરની જોગવાઈ કરે છે કે જેના પર વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર છે; તેથી, વ્યવસાય કરતી વ્યક્તિ તરીકે, પ્રથમ પ્રતિવાદીને તે વ્યક્તિની સ્થિતિ જાણવી અથવા શોધવા માટે સાધન હોવું આવશ્યક છે કે જેની સાથે તે વ્યવહાર કરી રહ્યો છે.

૫.૨ એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫ થી ૧૮ બધા "સપ્લાયર" અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ કરે છે અને તે માત્ર "સપ્લાયર" દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવતા માલના કિસ્સામાં જ કલમ ૧૫ થી ૧૮ ની જોગવાઈઓનો આશરો લઈ શકાય છે.એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ની કલમ (એન) નો ઉલ્લેખ કરતા, એવી રજૂઆત

કરવામાં આવી હતી કે સપ્લાયરએ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરીને પોતાની નોંધણી કરાવવી જ જોઈએ.એકવાર મેમોરેન્ડમ દાખલ થઈ જાય પછી, તેમાં કોઈપણ કંપનીનો સમાવેશ થશે; તેથી, "સપ્લાયર" ની વ્યાખ્યા દ્વારા જે ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે તે નોંધાયેલ માઈક્રો અથવા સ્મોલ એન્ટરપ્રાઇઝ છે અને કોઈપણ પક્ષ જેના દ્વારા તે વ્યવહાર કરે છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે "સપ્લાયર" ની વ્યાખ્યાનો પ્રથમ ભાગ જ્યાં સુધી તે સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગોને લાગુ પડે છે ત્યાં સુધી તેને લાગુ કરવો પડશે.

પ.૩ આગળ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૭ની પેટા-કલમ (૧) ની કલમ (એ) ની પેટા-કલમો (૧) અને (૨) આવા સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગોને ઓળખવા માટેની જોગવાઈ કરે છે; જ્યારે પ્રક્રિયા તેની કલમ ૮ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવી છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગ માટે નોંધણી કરાવવી ફરજિયાત નથી.જો કે, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમ હેઠળ લાભ મેળવવાના હેતુસર, આવા સાહસે તેની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું જરૂરી છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કોઈ ઉદ્યોગ પોતે સૂક્ષ્મ, લઘુ અથવા મધ્યમ ઉદ્યોગનો દરજ્જો આપી શકે નહીં અને તેની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં વિચાર્યા મુજબ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યા

વિના એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના પ્રકરણ પની જોગવાઈઓનો લાભ મેળવી શકે નહીં. ૧૬મી જાન્યુઆરી, ૨૦૦૮ના એસ. ઓ. ૨૦૦ (ઇ) દ્વારા સુધારેલા ૨૮મી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૬ના એસ. ઓ. ૧૬૪૩ (ઇ) નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જેમાં એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૨) દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને કેન્દ્ર સરકારે આ માટે સલાહકાર સમિતિની ભલામણો પ્રાપ્ત કર્યા પછી, ઉપરોક્ત અધિનિયમના હેતુઓ માટે મેમોરેન્ડમ અને તેની ફાઇલિંગની પ્રક્રિયા અને આનુષંગિક અન્ય બાબતોનું સ્વરૂપ પ્રદાન કર્યું છે. ઉપરોક્ત એસ. ઓ. ની અનુસૂચિ II નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જેનું શીર્ષક "ઉદ્યોગસાહસિકોના મેમોરેન્ડમ અને અન્ય બાબતો, આનુષંગિક રીતે દાખલ કરવાની પ્રક્રિયા" છે. એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે તેના ખંડ (૭) માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે મેમોરેન્ડમનું સ્વરૂપ બે ભાગમાં છે અને જે કોઈ પણ વ્યક્તિ સેવાઓ પૂરી પાડવા અથવા પ્રદાન કરવામાં રોકાયેલ સૂક્ષ્મ, લઘુ અથવા મધ્યમ ઉદ્યોગની સ્થાપના કરવા માંગે છે તે ફાઇલ કરી શકે છે અથવા જે લોકો ઉત્પાદનોના ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદનમાં રોકાયેલા મધ્યમ ઉદ્યોગની સ્થાપના કરવા માંગે છે તેઓ જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્રને ઉદ્યોગસાહસિકોના મેમોરેન્ડમનો ભાગ ૧ ફાઇલ કરશે; તેની કલમ (૮) એવી ધારણા કરે છે કે એકવાર આવા ઉદ્યોગો ઉત્પાદન શરૂ કરે અથવા સેવાઓ પૂરી પાડવાનું અથવા પ્રદાન કરવાનું શરૂ કરે, પછી તેઓ જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્રને ઉદ્યોગસાહસિકોના મેમોરેન્ડમનો ભાગ-૨ ફાઇલ કરશે. એવું

ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે તેની કલમ (૯) એ જોગવાઈ કરે છે કે ભાગ-૧ દાખલ કર્યાના બે વર્ષમાં ઉદ્યોગસાહસિકના મેમોરેન્ડમના ભાગ-૨ દાખલ ન કરવાના કિસ્સામાં, ઉદ્યોગસાહસિક દ્વારા દાખલ કરાયેલ મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૧) અમાન્ય થઈ જશે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૧) અપીલકર્તા દ્વારા ૨૦૦૮માં દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું; જ્યારે, મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૨) ૨૦૧૨માં દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું; તેથી, મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૧) દાખલ કર્યાના બે વર્ષના સમયગાળા પછી મેમોરેન્ડમ ભાગ-૨ દાખલ કરવામાં આવ્યો હોવાથી, અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરાયેલ મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૧) અમાન્ય બની ગયું છે અને પરિણામે, મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૨) દાખલ કરવાથી અપીલકર્તા નાના ઉદ્યોગના દરજ્જાનો હકદાર નહીં બને.એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો ત્યારે અપીલકર્તા પાસે માન્ય નોંધણી નહોતી.

પ.૪ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની કલમ ૨ (એન) સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧), જે વ્યક્તિ ઉપરોક્ત કાયદાનો લાભ લેવા માંગે છે તેના માટે મેમોરેન્ડમ રજૂ કરવું અને તેનું પાલન કરવું ફરજિયાત બનાવે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ (૧) હેઠળ નોંધણી અસરમાં પૂર્વલક્ષી ન હોઈ શકે અને તે દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ સામગ્રી નથી કે વર્ષ

૨૦૧૦ માં, જ્યારે પુરવઠો કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે અપીલકર્તા એક સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગ હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તા દ્વારા એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ (૧) માં વિચારણા કરાયેલ મેમોરેન્ડમની ગેરહાજરીમાં, અપીલકર્તા સૂક્ષ્મ અથવા નાનો ઉદ્યોગ છે કે કેમ તે નક્કી કરવું સુવિધા પરિષદ માટે શક્ય બનશે નહીં; અને તેથી, સુવિધા પરિષદ દ્વારા અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ અમાન્ય છે. વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, જો કોઈ એકમ ઉદ્યોગ (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૫૧ હેઠળ નોંધાયેલું હોય અને તેની નોંધણી ફરજિયાત હોય, તો સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગની માન્ય નોંધણીનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી, કારણ કે, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમ હેઠળ માન્ય નોંધણીનો કોઈ ખ્યાલ નથી. તે મુજબ વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળ સમક્ષ મેમોરેન્ડમ રજૂ કરવાની જરૂરિયાત તેના પ્રકરણ પનો લાભ લેવા માટે ફરજિયાત છે. એકવાર મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવામાં આવે અને ઉદ્યોગસાહસિક મેમોરેન્ડમનો નંબર પ્રાપ્ત થાય, પછી એન્ટરપ્રાઇઝ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાના પ્રકરણ ૫ નો લાભ મેળવવા માટે હકદાર બને છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આજની તારીખે એવું દર્શાવવા માટે કોઈ સામગ્રી રેકૉર્ડ પર નથી કે અપીલકર્તા સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગનો દરજ્જો ધરાવે છે અને સુવિધા પરિષદ સમક્ષ પણ આ અસર માટે કોઈ સામગ્રી નથી. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી.

અધિનિયમના પ્રકરણ ૫ ની જોગવાઈઓનો લાભ લેવાના હેતુથી, અપીલકર્તાએ બતાવવું પડશે કે પુરવઠાના સમયગાળા દરમિયાન તે સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગનો દરજ્જો ભોગવી રહ્યો હતો.

૫.૫ તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે મેસર્સના કેસમાં બોમ્બે હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો. ફરીદાબાદ મેટલ ઉદ્યોગ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ અનુરાગ દીપક અને મેસર્સ.ભારત પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન લિમિટેડ, ૨૦૧૩ (૭) બોમ સી. આર. ૬૩૧, જેમાં કોર્ટે એવો મત વ્યક્ત કર્યો છે કે કલમ ૧૮ હેઠળ સૂક્ષ્મ અથવા લઘુ ઉદ્યોગો સુવિધા પરિષદને વિવાદ મોકલવાનો ઉપાય પક્ષકારો વચ્ચેના હાલના મધ્યસ્થતા કરારમાંથી ઉદ્ભવતા વિવાદને લાગુ પડશે નહીં.તેવી જ રીતે, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદો અમલમાં આવ્યો તે પહેલાં અને સપ્લાયર દ્વારા મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવામાં આવે તે પહેલાં અને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની કલમ ૮ હેઠળ નોંધવામાં આવે તે પહેલાં પક્ષો વચ્ચે ઉદ્ભવેલા વિવાદના સંદર્ભમાં પણ ઉપરોક્ત જોગવાઈઓનો ઉપયોગ કરી શકાતો નથી. ઉપરોક્ત કેસની હકીકતોમાં, પક્ષકારો વચ્ચે વિવાદ ઊભો થયાના ઘણા સમય પછી પ્રથમ ચાર અરજદારો સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગો તરીકે નોંધાયેલા હતા અને અદાલતનો મત હતો કે ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ ભૂતકાળના વ્યવહારો પર પૂર્વલક્ષી અસર સાથે લાગુ થશે નહીં અને

આમ, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની જોગવાઈઓ ઉપરોક્ત કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં.

પ.૬ મેસર્સના કેસમાં બોમ્બે હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર પણ રિલાયન્સ મૂકવામાં આવ્યું હતું. સાયજેન બાયોફાર્મા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ મેસર્સ. જગતપ હોર્ટિક્યુલેચ્યુઅર પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, એમ. એ. એન. યુ./એમ. એચ./<આઇ. ડી. ૧>, જેમાં અદાલતે એવું માન્યું હતું કે કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) નો આશરો લઈને, પ્રતિવાદી માત્ર તેના વિવેકબુદ્ધિથી ઉદ્યોગસાહસિકનું મેમોરેન્ડમ દાખલ કરે છે, તે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમ હેઠળ નાના ઉદ્યોગ તરીકે વર્ગીકૃત થવાનો કાનૂની દરજ્જો ધારણ કરી શક્યો ન હોત, જે તારીખથી તેમાં અપીલકર્તાએ પ્રતિવાદી સાથે કરાર કર્યો હતો. અદાલતે એવું માન્યું હતું કે આમ, પ્રતિવાદી એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાના કાર્યક્ષેત્રમાં એક નાના ઉદ્યોગસાહસિક અથવા સપ્લાયર ન બની શક્યો હોત, જેમ કે ઉદ્યોગસાહસિકનું મેમોરેન્ડમ દાખલ કરીને જે સંભવિત તારીખથી પરિણામ ધરાવે છે અને પાછલી અસરથી નહીં, જેથી પ્રતિવાદીને પ્રકરણ ૫ અને ખાસ કરીને કલમ ૧૮ નો લાભ લેવા માટે સક્ષમ બનાવી શકાય. અદાલતનો મત હતો કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની કલમ ૮ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૨ (એન) ની જોગવાઈઓનું અન્ય કોઈપણ અર્થઘટન એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની જોગવાઈઓ દ્વારા ઇચ્છિત ન હોય તેવું પરિણામ ઊભું કરશે. હકીકતમાં, તે આ

જોગવાઈઓ દ્વારા ઇચ્છતા ન હોય તેવા પક્ષની તરફેણમાં બિનજરૂરી અને ગેરકાયદેસર લાભ પ્રદાન કરશે.અદાલતનો મત હતો કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ "સપ્લાયર" ની વ્યાખ્યા, આમ, તેના અભિપ્રાયમાં એવું વિચારશે નહીં કે કરાર થયા પછીની કોઈપણ ભાવિ તારીખે અને વિવાદના ઘણા સમય પછી કોઈ પણ પેઢી મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવા અને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના પ્રકરણ ૫ ની જોગવાઈઓનો લાભ લેવા માટે આવા મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવા માટે પૂર્વલક્ષી અરજી માંગશે, કારણ કે, જોગવાઈઓનું આપું અર્થઘટન, તે અધિનિયમની જોગવાઈઓ પર હિંસા કરશે.

૫.૭ ઉદ્યોગ (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૫૧ (ત્યારબાદ "આઈ ડી & આર અધિનિયમ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની કલમ ૧૦ ની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જે હાલના ઔદ્યોગિક સાહસોની નોંધણી માટેની જોગવાઈ કરે છે.એ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે આઈ ડી & આર અધિનિયમની કલમ ૧૦એ અમુક કિસ્સાઓમાં નોંધણી રદ કરવાની જોગવાઈ કરે છે.આઈ ડી & આર અધિનિયમની કલમ ૧૧બી કેન્દ્ર સરકારની જરૂરિયાતો સ્પષ્ટ કરવાની સત્તા પૂરી પાડે છે જેનું પાલન નાના પાયાના ઔદ્યોગિક સાહસો દ્વારા કરવામાં આવશે.આઈ. ડી. એન્ડ. આર. અધિનિયમની કલમ ૩ (ડી) નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જે "ઔદ્યોગિક ઉપક્રમ" ને વ્યાખ્યાયિત કરે છે, જેનો અર્થ સરકાર સહિત કોઈપણ વ્યક્તિ અથવા સત્તા

દ્વારા એક અથવા વધુ કારખાનાઓમાં ચલાવવામાં આવતા અનુસૂચિત ઉદ્યોગને લગતા કોઈપણ ઉપક્રમ થાય છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આઈ ડી & આર અધિનિયમ હેઠળ અનુસૂચિત ઉદ્યોગોની નોંધણી કરાવવી જરૂરી છે. આઈ ડી & આર અધિનિયમની કલમ ૨૯ બી નો ઉલ્લેખ કરતા, જે વિશેષ કેસોમાં મુક્તિ આપવાની સત્તા પૂરી પાડે છે, તે રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે તે અધિનિયમ હેઠળ તમામ અનુસૂચિત ઉપક્રમોની નોંધણી માટે વિસ્તૃત જોગવાઈઓ કરવામાં આવી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદો અમલમાં આવે તે પહેલાં જ, દરેક પ્રવર્તમાન ઔદ્યોગિક સાહસને આઈ. ડી. એન્ડ આર. કાયદો હેઠળ નોંધણી કરાવવી જરૂરી હતી અને નાના પાયાના ઔદ્યોગિક સાહસો દ્વારા ચોક્કસ જરૂરિયાતોનું પાલન કરવું જરૂરી હતું.

૫.૮ લઘુ અને આનુષંગિક ઔદ્યોગિક સાહસોને વિલંબિત ચૂકવણી પર વ્યાજ અધિનિયમ, ૧૯૯૩ (ત્યારબાદ "વિલંબિત ચૂકવણી અધિનિયમ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જેમાં નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો હતો કે તેની કલમ ૨ ની કલમ (એફ) "સપ્લાયર" ને સહાયક ઔદ્યોગિક ઉપક્રમ અથવા રાજ્ય અથવા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશના ઉદ્યોગ નિયામક દ્વારા જારી કરાયેલ કાયમી નોંધણી પ્રમાણપત્ર ધરાવતા નાના પાયે ઔદ્યોગિક ઉપક્રમ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે અને તેમાં સમાવેશ થાય છે—(i) રાષ્ટ્રીય લઘુ ઉદ્યોગ નિગમ, જે કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ (અધિનિયમ ૧/૧૯૫૬) હેઠળ નોંધાયેલ કંપની

છે; (ii) લઘુ ઉદ્યોગો રાજ્ય અથવા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશનું વિકાસ નિગમ, જેને ગમે તે નામથી ઓળખવામાં આવે, તે કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ (અધિનિયમ ૧/૧૯૫૬) હેઠળ નોંધાયેલ કંપની છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમ અમલમાં આવે તે પહેલાં, વિલંબિત ચૂકવણી અધિનિયમની કલમ (એફ) હેઠળ, "સપ્લાયર" ની નોંધણી કરાવવી જરૂરી હતી અને "સપ્લાયર" ની વ્યાખ્યામાં રાષ્ટ્રીય ઉદ્યોગ નિગમ અને લઘુ ઉદ્યોગ વિકાસ નિગમનો પણ સમાવેશ થાય છે; જ્યારે કે, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) માં, તે કંપનીઓ, સહકારી મંડળીઓ, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થાઓ કે જે પહેલાથી જ કોઈ અન્ય કાયદા હેઠળ નોંધાયેલી હતી અને જે માલસામાનનો પુરવઠો પૂરો પાડે છે, તેમના કિસ્સામાં મેમોરેન્ડમ જમા કરવાની જરૂરિયાતોને દૂર કરવા અને ઉદ્યોગસાહસિકનો નંબર મેળવવા માટે ચોથી શ્રેણીના સપ્લાયરની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે. સુક્ષ્મ અથવા લઘુ ઉદ્યોગ દ્વારા અથવા સુક્ષ્મ અથવા લઘુ ઉદ્યોગ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ પૂરી પાડવી અથવા પ્રદાન કરવી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અગાઉ, વિલંબિત ચૂકવણી અધિનિયમ હેઠળ વ્યાજનો લાભ મેળવવા માટે નાના અને આનુષંગિક ઉદ્યોગોએ પોતાની નોંધણી કરાવવી પડતી હતી, જેમાં ઉદ્યોગ સુવિધા પરિષદની સ્થાપના માટે પણ જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી. આમ, ભૂતકાળમાં પણ, આઈ ડી & આર અધિનિયમ અને વિલંબિત

ચૂકવણી અધિનિયમની લાભદાયી જોગવાઈઓનો લાભ લેવાના હેતુઓ માટે, નાના અથવા આનુષંગિક ઉદ્યોગોની નોંધણી કરાવવી જરૂરી હતી.

પ.૯ ત્યારબાદ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વર્ષ ૨૦૧૨માં અપીલકર્તાએ તેની નોંધાયેલ કચેરી મહારાષ્ટ્રમાં સ્થાનાંતરિત કરી હતી અને તેથી, પ્રતિવાદી નંબર ૩-રાજ્ય સ્તરની ઉદ્યોગ સુવિધા પરિષદ પાસે અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલા સંદર્ભને ધ્યાનમાં લેવાનો અધિકારક્ષેત્ર નથી.આવી રજૂઆતના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે **મોર્ગન સ્ટેન્લી મ્યુચ્યુઅલ ફંડ વિરુદ્ધ કાર્તિક દાસ, (૧૯૯૪) ૪ એસ. સી. સી. રરપના** કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો:

“જરૂર જ્યાં સુધી ભારતની વાત છે, કંપનીનું રહેઠાણ તે છે જ્યાં નોંધાયેલ કાર્યાલય સ્થિત છે.સામાન્ય રીતે, જ્યાં કંપનીની નોંધાયેલ કચેરી સ્થિત હોય ત્યાં જ કેસ દાખલ કરવા જોઈએ.જ્યાં નોંધાયેલ કાર્યાલય સ્થિત છે તે સ્થળની બહારની અદાલતો, જો સંપર્ક કરવામાં આવે તો, નીચેની બાબતોને ધ્યાનમાં લેવી આવશ્યક છે.નિશ્ચિતપણે, શેરની ફાળવણી અથવા નિયામક મંડળની બેઠકો અથવા ફરીથી સામાન્ય મંડળની બેઠક પર પ્રતિબંધ મૂકવા માટે દાવાઓ દાખલ કરવામાં આવે છે.છેલ્લી ઘડીએ કોર્ટનો સંપર્ક કરવામાં આવે છે.પ્રતિવાદીને નોટિસ આપ્યા વિના પણ

મનાઈ હુકમ આપવામાં આવી શકે છે જે ભારે મુશ્કેલી અને વહીવટી અસુવિધાનું કારણ બનશે.આવા વચગાળાના આદેશ દ્વારા નુકસાનને પૂર્વવત્ કરવું પણ કેટલીકવાર મુશ્કેલ હોઈ શકે છે.તેથી, અદાલતે એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે વાદી સમયસર અદાલતમાં આવે જેથી પ્રતિવાદીને નોટિસ આપવામાં આવે અને કોઈપણ વચગાળાનો આદેશ પસાર થાય તે પહેલાં તે પોતાનો અભિપ્રાય આપી શકે.અમારા ચુકાદાના અગાઉના ફરમાં એ હકીકતના સંબંધમાં દર્શાવેલ કારણો કે જે એકતરફી મનાઈ હુકમની મંજૂરીમાં અદાલત સાથે તોલવું જોઈએ અને આ અદાલતના ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ.”

૫.૧૦ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સપ્લાયર ત્યાં સ્થિત હશે જ્યાં નોંધાયેલ ઓફિસ સ્થિત છે અને એમ. એસ. એમ. ઈ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ તે કંપની છે જે એન્ટરપ્રાઇઝ છે.તેથી, વ્યક્તિએ તે ફોરમની સામે જવું પડશે જ્યાં કંપની સ્થિત છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આમ, વિદ્વાન એકલ ન્યાયમૂર્તિ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા અભિપ્રાયમાં કોઈ ભૂલ નથી કે અપીલકર્તાએ રાજ્યમાં સુવિધા પરિષદ સમક્ષ સંદર્ભ આપવો પડશે જ્યાં નોંધાયેલ કાર્યાલય સ્થિત છે.તે મુજબ, વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે અપીલ ગુણદોષ વિનાની હોવાથી, રદ થવાને પાત્ર છે.

ડ જવાબમાં, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી મિહિર ઠાકુરે રજૂઆત કરી હતી કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ, તે સપ્લાયર છે જે સંબંધિત સુવિધા પરિષદના અધિકારક્ષેત્રમાં સ્થિત હોવું જોઈએ અને આ કિસ્સામાં, માલ ગુજરાતમાંથી પૂરો પાડવામાં આવે છે, તેથી ત્રીજા પ્રતિવાદી-સુવિધા પરિષદના અધિકારક્ષેત્રનો યોગ્ય રીતે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તાએ ગુજરાત રાજ્યમાં ૨૪/૪/૨૦૦૮ પર મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૧) દાખલ કર્યું છે અને મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૨) પણ ગુજરાત રાજ્યમાં ૨૮/૩/૨૦૧૨ પર જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્ર, વડોદરા સાથે દાખલ કરવામાં આવ્યું છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તા કંપની ગુજરાતમાં ૧૦/૮/૨૦૧૨ સુધી નોંધાયેલી હતી અને ૧૦/૧૨/૧૨ થી બોમ્બે ખસેડવામાં આવી હતી; જ્યારે કે, માલનો પુરવઠો માર્ચ ૨૦૧૦ થી ૧૪/૬/૨૦૧૧ વચ્ચે પૂરો પાડવામાં આવ્યો હતો જ્યારે નોંધાયેલ કાર્યાલય ગુજરાતમાં આવેલું હતું અને તેથી, જ્યારે અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, ત્યારે તે ગુજરાતમાં દાખલ કરવામાં આવી હતી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સપ્લાયર ગુજરાત ખાતે ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલના અધિકારક્ષેત્રમાં હોવાનું માનવામાં આવે છે કારણ કે ફેક્ટરી ગુજરાતમાં સ્થિત છે, માલ પૂરો પાડવામાં આવે છે અને મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવામાં આવે છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે મોર્ગન સ્ટેનલી મ્યુચ્યુઅલ ફંડ વિરુદ્ધ કાર્તિક દાસ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયને સંદર્ભની બહાર વાંચવામાં

આવ્યો છે કારણ કે ઉપરોક્ત નિર્ણય જાહેર શેર જારી કરવાના સંદર્ભમાં આપવામાં આવ્યો છે.તદનુસાર, એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે વિદ્વાન સિંગલ જજ અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલા સંદર્ભને ધ્યાનમાં લેવાનો અધિકારક્ષેત્ર સુવિધા પરિષદ પાસે નથી તેવું ઠરાવવામાં ન્યાયી નથી.

૭ વર્તમાન કેસમાં જે મુખ્ય વિવાદ ઊભો થાય છે તે એ છે કે શું એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ સંદર્ભ આપવા માટે પાત્ર બનવા માટે, સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગ માટે તેની કલમ ૨ ની કલમ (એચ) અને (એમ) હેઠળ અનુક્રમે વ્યાખ્યાયિત કરાયેલ, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત અધિકારી સાથે મેમોરેન્ડમ ફાઇલ કરવું જરૂરી છે?જો આ પ્રશ્નનો જવાબ હકારાત્મક હોય, તો આગામી પ્રશ્ન જે વિચારણા માટે ઊભો થાય છે તે એ છે કે શું એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ સંદર્ભ દાખલ કરવા માટે પાત્ર બનવું જોઈએ, જ્યારે માલ પૂરો પાડવામાં આવે અથવા સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં આવે ત્યારે તે અધિનિયમની કલમ ૮ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું જોઈએ; અથવા શું સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો પુરવઠો કરવામાં આવે તે પછી પણ કોઈપણ સમયે આવા મેમોરેન્ડમ દાખલ કરી શકે છે અને તે અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ સંદર્ભ આપવા માટે પાત્ર છે?

૮ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની કલમ ૧૮ તેના પ્રકરણ ૫ હેઠળ આવે છે.એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાનું પ્રકરણ ૫ "સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગોને વિલંબિત ચૂકવણી" શીર્ષક ધરાવે છે અને તેમાં કલમ ૧૫ થી ૨૫ નો સમાવેશ થાય છે અને તે પોતે જ એક સંપૂર્ણ સંહિતા છે.કલમ ૧૫,૧૬,૧૭,૧૮,૨૨,૨૩ અને ૨૪ જે વર્તમાન હેતુ માટે સુસંગત છે તે આ રીતે વાંચે છે:-

૧૫ ચુકવણી કરવાની ખરીદનારની જવાબદારી.- જ્યાં કોઈ સપ્લાયર કોઈ માલ પૂરો પાડે છે અથવા કોઈ ખરીદદારને કોઈ સેવાઓ આપે છે, ત્યાં ખરીદનારે તેની અને સપ્લાયર વચ્ચે લેખિતમાં સંમત થયેલી તારીખે અથવા તે પહેલાં અથવા જ્યાં આ અંગે કોઈ કરાર ન હોય ત્યાં નિયત દિવસ પહેલા ચુકવણી કરવી પડશે:પરંતુ કોઈ પણ સંજોગોમાં સપ્લાયર અને ખરીદનાર વચ્ચે લેખિતમાં સંમત થયેલો સમયગાળો સ્વીકૃતિની તારીખ અથવા માન્ય સ્વીકૃતિની તારીખથી ૪૫ દિવસથી વધુ ન હોવો જોઈએ.

૧૬ કઈ તારીખથી અને કયા દરે વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર છે.- જો કોઈ ખરીદનાર કલમ ૧૫ હેઠળ જરૂરી હોય તે રીતે પુરવઠાકારને રકમની ચુકવણી કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો ખરીદનાર, ખરીદદાર અને પુરવઠાકાર વચ્ચેના કોઈપણ કરારમાં અથવા તે સમયે અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદામાં સમાવિષ્ટ હોવા છતાં, નિયત દિવસથી તે રકમ પર

પુરવઠાકારને માસિક આરામ સાથે ચક્રવૃત્તિ વ્યાજ ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે અથવા, જેમ કે, સંમત થયાની તારીખ પછીની તારીખથી, રિઝર્વ બેંક દ્વારા સૂચિત બેંક દરના ત્રણ ગણા દરે.

૧૭ બાકી રકમની વસૂલાત.– પુરવઠો પૂરો પાડવામાં આવેલ કોઈપણ માલ અથવા સપ્લાયર દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવતી સેવાઓ માટે, ખરીદનાર કલમ ૧૬ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ વ્યાજ સાથે રકમ ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે.

૧૮ સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગોની સુવિધા પરિષદનો સંદર્ભ.– (૧) હાલમાં અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈ કાયદામાં કંઈપણ હોવા છતાં, વિવાદનો કોઈ પણ પક્ષ, કલમ ૧૭ હેઠળ બાકી રહેલી કોઈપણ રકમના સંદર્ભમાં, સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગ સુવિધા પરિષદને સંદર્ભ આપી શકે છે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ સંદર્ભ પ્રાપ્ત થયા પછી, પરિષદ કાં તો પોતે આ બાબતમાં સમાધાન કરશે અથવા સમાધાન કરવા માટે આવી સંસ્થા અથવા કેન્દ્રને સંદર્ભ આપીને વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણ સેવાઓ પૂરી પાડતી કોઈપણ સંસ્થા અથવા કેન્દ્રની સહાય માંગશે અને મધ્યસ્થતા અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૯૬ની કલમ ૬૫ થી ૮૧ની જોગવાઈઓ આવા વિવાદને લાગુ પડશે જાણે કે સમાધાન તે અધિનિયમના ભાગ III હેઠળ શરૂ કરવામાં આવ્યું હોય.

(૩) પેટા-કલમ (૨) હેઠળ શરૂ કરાયેલ સમાધાન સફળ ન થાય અને પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ સમાધાન કર્યા વિના સમાપ્ત થાય, તો કાઉન્સિલ કાં તો પોતે જ વિવાદને મધ્યસ્થતા માટે હાથ ધરશે અથવા આવી મધ્યસ્થતા માટે વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણ સેવાઓ પૂરી પાડતી કોઈપણ સંસ્થા અથવા કેન્દ્રને તેની પાસે મોકલશે અને મધ્યસ્થતા અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૯૬ની જોગવાઈઓ પછી વિવાદને લાગુ થશે જાણે કે મધ્યસ્થતા તે અધિનિયમની કલમ ૭ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત મધ્યસ્થતા કરારના અનુસરણમાં હોય.

(૪) હાલમાં અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈ કાયદામાં કંઈપણ હોવા છતાં, સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગ સુવિધા પરિષદ અથવા વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણ સેવાઓ પૂરી પાડતી કેન્દ્રને તેના અધિકારક્ષેત્રમાં સ્થિત સપ્લાયર અને ભારતમાં ક્યાંય પણ સ્થિત ખરીદદાર વચ્ચેના વિવાદમાં આ કલમ હેઠળ મધ્યસ્થી અથવા સમાધાનકર્તા તરીકે કામ કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર હશે.

(૫) આ કલમ હેઠળ કરવામાં આવેલા દરેક સંદર્ભનો નિર્ણય આવા સંદર્ભની તારીખથી નેવું દિવસના સમયગાળાની અંદર લેવામાં આવશે.

૨૨ ખાતાના વાર્ષિક નિવેદનમાં વ્યાજ સાથે ચૂકવેલ રકમનો ઉલ્લેખ કરવાની જરૂરિયાત. – જો કોઈ ખરીદનારે હાલમાં અમલમાં રહેલા કોઈપણ

કાયદા હેઠળ તેના વાર્ષિક ખાતાનું ઓડિટ કરાવવું જરૂરી હોય, તો આવા ખરીદનારે તેના વાર્ષિક ખાતાના નિવેદનમાં નીચેની વધારાની માહિતી રજૂ કરવી પડશે, એટલે કે:—

(૧) દરેક હિસાબી વર્ષના અંતે કોઈપણ સપ્લાયરને બાકી રહેલી મૂળ રકમ અને તેના પર બાકી રહેલું વ્યાજ (અલગથી દર્શાવવાનું);

(૨) દરેક હિસાબી વર્ષ દરમિયાન નિયત દિવસની બહાર સપ્લાયરને કરવામાં આવેલી ચુકવણીની રકમ સાથે, કલમ ૧૬ની દ્રષ્ટિએ ખરીદનાર દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી વ્યાજની રકમ;

(૩) ચુકવણી કરવામાં વિલંબના સમયગાળા માટે બાકી અને ચૂકવવાપાત્ર વ્યાજની રકમ (જે ચૂકવવામાં આવી છે પરંતુ વર્ષ દરમિયાન નિયત દિવસની બહાર) પરંતુ આ અધિનિયમ હેઠળ નિર્દિષ્ટ વ્યાજ ઉમેર્યા વિના;

(૪) દરેક હિસાબી વર્ષના અંતે ઉપાર્જિત અને બાકી રહેલા વ્યાજની રકમ; અને

(૫) કલમ ૨૩ હેઠળ કપાતપાત્ર ખર્ચ તરીકે મંજૂરી ન આપવાના હેતુસર, ઉપરોક્ત વ્યાજની બાકી રકમ ખરેખર નાના ઉદ્યોગને ચૂકવવામાં આવે તે તારીખ સુધી, પછીના વર્ષોમાં પણ બાકી રહેલા અને ચૂકવવાપાત્ર વધુ વ્યાજની રકમ.

૨૩. વ્યાજને આવકમાંથી કપાત તરીકે મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં. –

આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧માં કંઈપણ હોવા છતાં, આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ અથવા તે અનુસાર કોઈ પણ ખરીદનાર દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર અથવા ચૂકવવાપાત્ર વ્યાજની રકમને આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ હેઠળ આવકની ગણતરીના હેતુઓ માટે કપાત તરીકે મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં.

૨૪ ઓવરરાઈડિંગ અસર. – હાલમાં અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈ કાયદામાં તેની સાથે અસંગત કંઈપણ હોવા છતાં કલમ ૧૫ થી ૨૩ ની જોગવાઈઓ અસરકારક રહેશે.

૯ એમ. એસ. એમ. ઈ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૯ હુકમનામું, ચુકાદો અથવા આદેશને રદ કરવા માટે અરજી કરવાની જોગવાઈ કરે છે અને અન્ય બાબતોની સાથે જણાવે છે કે જ્યાં સુધી અપીલકર્તા (સપ્લાયર ન હોય) તેની સાથે રકમનો ૭૫ ટકા હિસ્સો જમા ન કરે ત્યાં સુધી કોઈ પણ અદાલત દ્વારા કોઈ અરજી સ્વીકારવામાં આવશે નહીં; કલમ ૨૦ સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગો સુવિધા પરિષદની સ્થાપના માટે જોગવાઈ કરે છે; કલમ ૨૧ સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગો સુવિધા પરિષદની રચના માટે જોગવાઈ કરે છે; અને કલમ ૨૫ સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગોના વ્યવસાયને બંધ કરવાની યોજના માટે જોગવાઈ કરે છે.

૧૦ આમ, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાનું પ્રકરણ ૫ પોતે જ એક સંપૂર્ણ સંહિતા છે; જે ચૂકવણી કરવાની ખરીદનારની જવાબદારી, જે તારીખથી અને જે દરે વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર છે તે તારીખ અને બાકી રકમની વસૂલાતની જોગવાઈ કરે છે.આ પ્રકરણમાં બાકી રકમની વસૂલાત માટે તંત્રની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે, એટલે કે સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગ સુવિધા પરિષદનો સંદર્ભ, આવી સુવિધા પરિષદની સ્થાપના અને રચના; હુકમનામું, એવોર્ડ અથવા આદેશને અલગ રાખવા માટે અરજી કરવા માટે.આ પ્રકરણ ખાતાના વાર્ષિક નિવેદનમાં વ્યાજ સાથે અવેતન રકમનો ઉલ્લેખ કરવાની જરૂરિયાતની પ્રકૃતિમાં વધારાની સલામતીની જોગવાઈ કરે છે જ્યાં ખરીદનારે તેના વાર્ષિક ખાતાનું ઓડિટ કરાવવું જરૂરી છે; તે ચૂકવવાપાત્ર વ્યાજને મંજૂરી ન આપવા અથવા ખરીદદાર દ્વારા આવકમાંથી કપાત તરીકે ચૂકવણી કરવા જેવી દંડાત્મક જોગવાઈઓ પણ પ્રદાન કરે છે; તે સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગોને બંધ કરવાની યોજનાની પણ જોગવાઈ કરે છે.પ્રકરણ ૫ ની કલમ ૨૪ હાલમાં અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદામાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ અસંગત બાબત પર કલમ ૧૫ થી ૨૩ ની ઓવરરાઈડિંગ અસર આપે છે.

૧૧ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ એ અધિનિયમની કલમ ૧૭ હેઠળ બાકી રહેલી કોઈપણ રકમના સંબંધમાં વિવાદ માટે પક્ષ દ્વારા સુવિધા

પરિષદને સંદર્ભ આપવાની જોગવાઈ કરે છે. એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૭ જણાવે છે કે સપ્લાયર દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી કોઈપણ ચીજવસ્તુઓ અથવા પ્રદાન કરવામાં આવતી સેવાઓ માટે, ખરીદનાર કલમ ૧૬માં આપવામાં આવેલ વ્યાજની રકમ ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે. એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૬ કહે છે કે જો કોઈ ખરીદનાર કલમ ૧૫ હેઠળ જરૂરિયાત મુજબ સપ્લાયરને ચૂકવવાની બાકી રકમની ચુકવણી કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો ખરીદનાર, ખરીદનાર અને સપ્લાયર વચ્ચેના કોઈપણ કરારમાં અથવા તે સમયે અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદામાં સમાવિષ્ટ હોવા છતાં, નિયત દિવસથી અથવા, સંદર્ભ મુજબ, સંમત થયાની તારીખ પછીની તારીખથી, રિઝર્વ બેંક દ્વારા સૂચિત બેંક દરના ત્રણ ગણા દરે તે રકમ પર સપ્લાયરને માસિક આરામ સાથે ચક્રવૃત્તિ વ્યાજ ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે. એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫ "ચુકવણી કરવા માટે ખરીદનારની જવાબદારી" માટે જોગવાઈ કરે છે અને જોગવાઈ કરે છે કે જ્યાં કોઈ સપ્લાયર, કોઈપણ માલનો પુરવઠો કરે છે અથવા કોઈપણ ખરીદદારને કોઈપણ સેવાઓ પ્રદાન કરે છે, ત્યારે ખરીદનાર તેના અને સપ્લાયર વચ્ચે સંમત થયેલી તારીખે અથવા તે પહેલાં લેખિતમાં અથવા, જ્યાં આ માટે કોઈ કરાર નથી, ત્યાં નિયત દિવસ પહેલાં તેની ચુકવણી કરશે. તેના પરંતુકમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે કોઈ પણ સંજોગોમાં સપ્લાયર અને ખરીદનાર વચ્ચે લેખિતમાં સંમત થયેલો

સમયગાળો સ્વીકૃતિની તારીખ અથવા માન્ય સ્વીકૃતિની તારીખથી ઋપ દિવસથી વધુ ન હોવો જોઈએ.

૧૨ આમ, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫ ખરીદદાર પર સંમત તારીખે અથવા તે પહેલાં સપ્લાયરને ચુકવણી કરવાની જવાબદારી મૂકે છે; અને જ્યાં નિયત દિવસ પહેલાં ચુકવણી કરવા માટે કોઈ તારીખ પર સંમતિ થઈ નથી.પરંતુકને ધ્યાનમાં રાખીને, સંમત તારીખ સ્વીકૃતિ અથવા માન્ય સ્વીકૃતિની તારીખથી ઋપ દિવસથી વધુ ન હોઈ શકે.

૧૩ “એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (બી) હેઠળ 'નિયુક્ત દિવસ' ની વ્યાખ્યા કરવામાં આવી છે, જેનો અર્થ સ્વીકારના દિવસથી પંદર દિવસનો સમયગાળો સમાપ્ત થયાના તરત પછીનો દિવસ અથવા સપ્લાયર પાસેથી ખરીદનાર દ્વારા કોઈપણ માલ અથવા કોઈપણ સેવાઓની માન્ય સ્વીકૃતિનો દિવસ થાય છે.તેના સ્પષ્ટીકરણમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે તે ખંડના હેતુઓ માટે, –

(૧) "સ્વીકૃતિનો દિવસ" નો અર્થ થાય છે,

(એ) માલની વાસ્તવિક ડિલિવરી અથવા સેવાઓ પૂરી પાડવાનો દિવસ; અથવા

(બી) જ્યાં માલની ડિલિવરી અથવા સેવાઓ પૂરી પાડવાના પંદર દિવસની અંદર માલ અથવા સેવાઓની સ્વીકૃતિ અંગે ખરીદનાર દ્વારા લેખિતમાં કોઈ વાંધો ઉઠાવવામાં આવે છે, તે દિવસે જે દિવસે સપ્લાયર દ્વારા આવો વાંધો દૂર કરવામાં આવે છે;

(૨) "માન્ય સ્વીકૃતિનો દિવસ" એટલે, જ્યાં માલની ડિલિવરી અથવા સેવાઓ પૂરી પાડવાના દિવસ, માલની વાસ્તવિક ડિલિવરી અથવા સેવાઓ પૂરી પાડવાના દિવસ પછી પંદર દિવસની અંદર માલ અથવા સેવાઓની સ્વીકૃતિ અંગે ખરીદનાર દ્વારા લેખિતમાં કોઈ વાંધો ઉઠાવવામાં ન આવે;

૧૪ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫ અને કલમ ૨ (બી) ના સંયુક્ત વાંચન પર, તે સ્પષ્ટ છે કે કલમ ૧૫ ખરીદદાર પર માલ અથવા સેવાઓની સ્વીકૃતિ અથવા માન્ય સ્વીકૃતિની સંમત થયાના પંદર દિવસની અંદર અથવા તેની અંદર સપ્લાયરને ચુકવણી કરવાની જવાબદારી મૂકે છે.જો ખરીદદાર એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૬ના આધારે આમ કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે, તો તેને રિઝર્વ બેંક દ્વારા સૂચિત બેંક દરના ત્રણ ગણા માસિક આરામ સાથે ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી સોંપવામાં આવે છે.એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૭ ખરીદનારને કલમ ૧૬ની શરતોમાં સપ્લાયરનું વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી આપે છે; અને એમ. એસ.

એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ પક્ષને કલમ ૧૭ હેઠળ બાકી રહેલી કોઈપણ રકમ અંગે સંદર્ભ આપવા માટે સક્ષમ બનાવે છે.

૧૫ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫ થી ૧૭ સુધી એક સામાન્ય સૂત્ર એ છે કે માલ પૂરો પાડવામાં આવવો જોઈએ અથવા સેવાઓ "સપ્લાયર" દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવી હોવી જોઈએ.તેથી, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ લાગુ કરવા માટે, તે અનિવાર્ય છે કે જવાબદારી "સપ્લાયર" દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલ માલ અથવા પ્રદાન કરવામાં આવેલી સેવાઓના સંબંધમાં હોવી જોઈએ.

૧૬ તેથી જે વિવાદાસ્પદ પ્રશ્ન ઊભો થાય છે તે એ છે કે શું અપીલકર્તા એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ વિચારણા કરાયેલ "સપ્લાયર" છે.

૧૭ "સપ્લાયર" શબ્દને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ની કલમ (એન) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે, જેનો અર્થ સૂક્ષ્મ અથવા નાનું સાહસ થાય છે, જેણે કલમ ૧૮ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળ સમક્ષ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોય અને તેમાં સમાવેશ થાય છે-(i) રાષ્ટ્રીય લઘુ ઉદ્યોગ નિગમ, જે કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ હેઠળ નોંધાયેલ

કંપની છે; (ii) રાજ્ય અથવા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશનું લઘુ ઉદ્યોગ વિકાસ નિગમ, જે કોઈ પણ નામથી ઓળખાય છે, જે કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ હેઠળ નોંધાયેલ કંપની છે; (iii) કોઈપણ કંપની, સહકારી સંસ્થા, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા, જેને ગમે તે નામથી ઓળખવામાં આવે છે. હાલમાં અમલમાં હોય તેવા કોઈપણ કાયદા હેઠળ નોંધાયેલ અથવા રચાયેલ અને સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો દ્વારા ઉત્પાદિત માલનું વેચાણ કરવામાં અને આવા ઉદ્યોગો દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં રોકાયેલ છે.અહીં ઉપર ઉલ્લેખિત વિવિધ ઉચ્ચ અદાલતોના સંબંધિત પક્ષોના નિર્ણયો પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૧૮ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ની કલમ (એન) નો અભ્યાસ દર્શાવે છે કે તે બે ભાગમાં છે.પ્રથમ ભાગ કહે છે કે સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગોનો અર્થ શું છે; અને બીજો ભાગ કહે છે કે જોગવાઈમાં શું સામેલ છે.

૧૯ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ની કલમ (એન) નું અર્થઘટન કરવાનું સાહસ કરતા પહેલા, **મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય વિરુદ્ધ રિલાયન્સ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ (૨૦૧૭) ૧૦ એસ. સી. સી. ૭૧૩માં** સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય હોઈ શકે છે, જેમાં કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો છે:—

“૨૦. કલમ ૩ (એ) માં જમીનની વ્યાખ્યા સમાવિષ્ટ છે. 'સમાવેશ' શબ્દનો શું અર્થ થાય છે કારણ કે તે નિર્ભરતા સી. આઈ. ટી., આંધ્ર પ્રદેશ વિરુદ્ધ મેસર્સ પર મૂકવામાં આવી છે. તાજમહેલ હોટેલ, સિકંદરાબાદ (૧૯૭૧) ૩ એસ. સી. સી. ૫૫૦. "સમાવિષ્ટ" અભિવ્યક્તિનું અર્થઘટન અધિનિયમના સંદર્ભમાં હોવું જોઈએ. આ અદાલતે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો છે:

“૬. હવે તે સારી રીતે નક્કી થઈ ગયું છે કે જ્યાં કોઈ શબ્દની વ્યાખ્યા આપવામાં આવી નથી, જો તે રોજિંદા ઉપયોગનો શબ્દ છે, તો તેનો અર્થ તેના લોકપ્રિય અર્થમાં થવો જોઈએ. પોપ્યુલર સેન્સનો અર્થ થાય છે "તે ભાવના કે જેની સાથે લોકો વિષય-બાબતથી પરિચિત છે જેની સાથે કાયદો વ્યવહાર કરે છે, તે તેને શ્રેય આપશે". વર્તમાન કિસ્સામાં, કલમ ૧૦ (૫) "પ્લાન્ટ" શબ્દની વ્યાખ્યામાં અગાઉ ઉલ્લેખિત શબ્દોનો સમાવેશ કરીને તેને વિસ્તૃત કરે છે. પુસ્તકોનો પણ સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે તે હકીકત દર્શાવે છે કે "છોડ" નો જે અર્થ આપવામાં આવે છે તે વ્યાપક છે. "સમાવિષ્ટો" શબ્દનો ઉપયોગ ઘણીવાર અર્થઘટનની કલમોમાં કરવામાં આવે છે જેથી કાયદાના મુખ્ય ભાગમાં આવતા શબ્દો અથવા શબ્દસમૂહોના અર્થને વિસ્તૃત કરી શકાય. જ્યારે તેનો આ રીતે ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે શબ્દો અને

શબ્દસમૂહોને માત્ર તે જ વસ્તુઓને સમજવા તરીકે સમજવા જોઈએ નહીં કે જે તેઓ તેમના સ્વભાવ અને મહત્વ અનુસાર સૂચવે છે, પરંતુ તે વસ્તુઓ પણ કે જે અર્થઘટન કલમ જાહેર કરે છે કે તેમાં સમાવેશ થશે. "સમાવેશ" શબ્દ અન્ય બાંધકામો માટે પણ સંવેદનશીલ છે જેમાં પ્રવેશ કરવો બિનજરૂરી છે."

૨૧ આ અદાલત દ્વારા એસ. કે. ગુપ્તા અને અન્ય વિરુદ્ધ કે. પી. જૈન અને અન્ય (૧૯૭૯) ૩ એસ. સી. સી. ૫૪ કેસમાં પણ સર્વસમાવેશક વ્યાખ્યાના હેતુ પર વિચાર કરવામાં આવ્યો છે.

"૨૪. આ વ્યાખ્યાની નોંધપાત્ર વિશેષતા એ છે કે તે એક સર્વસમાવેશક વ્યાખ્યા છે અને, જ્યાં વ્યાખ્યા કલમમાં, "સમાવેશ" શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, તે કાયદાના મુખ્ય ભાગમાં આવતા શબ્દો અથવા શબ્દસમૂહોના અર્થને વિસ્તૃત કરવા માટે કરવામાં આવે છે અને જ્યારે તેનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, ત્યારે આ શબ્દો અથવા શબ્દસમૂહોને માત્ર એવી વસ્તુઓને સમજવા માટે જ નહીં કે જે તેઓ તેમના કુદરતી મહત્વ અનુસાર સૂચવે છે, પણ તે વસ્તુઓ કે જે અર્થઘટન કલમ જાહેર કરે છે કે તેમાં સમાવેશ થશે (જુઓ દિલ્લિપર્થ વિરુદ્ધ સ્ટેમ્પ કમિશનર (૧૮૯૯) એ સી ૯૯). જ્યાં કાયદાના વ્યાખ્યા વિભાગમાં કોઈ

શબ્દને ચોક્કસ વસ્તુનો અર્થ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે, જ્યાં પછા તે શબ્દનો ઉપયોગ તે કાયદામાં કરવામાં આવે છે, તેનો અર્થ વ્યાખ્યાઓમાં જે કહેવામાં આવ્યું છે તે હશે સિવાય કે સંદર્ભ અન્યથા જરૂરી હોય.પરંતુ જ્યાં વ્યાખ્યા એક સર્વસમાવેશક વ્યાખ્યા છે, ત્યાં જ્યારે પછા તે લાગુ પડે ત્યારે શબ્દ માત્ર તેનો સામાન્ય, લોકપ્રિય અને કુદરતી અર્થ જ ધરાવતો નથી, પરંતુ તેનો વિસ્તૃત વૈધાનિક અર્થ પછા ધરાવે છે.કોઈપણ રીતે, આવી વિસ્તૃત વ્યાખ્યાનો અર્થ એવો થવો જોઈએ કે જ્યાં સુધી આ શબ્દસમૂહ વિપરીત અસરમાં સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ ન હોય ત્યાં સુધી કાયદાની અધિનિયમિત જોગવાઈઓમાં કાપ મૂકવો જોઈએ નહીં (જુઓ જોબિન્સ વિરુદ્ધ મિડલસેક્સ કાઉન્ટી કાઉન્સિલ, (૧૯૪૮) ૨ ઓલ ઈઆર ૬૧૦).જ્યાં વ્યાખ્યા કલમમાં અભિવ્યક્તિની વ્યાખ્યા "સંદર્ભ અન્યથા જરૂરી ન હોય ત્યાં સુધી" શબ્દોથી આગળ હોય છે, સામાન્ય રીતે વિભાગમાં આપવામાં આવેલી વ્યાખ્યાને લાગુ કરવી જોઈએ અને તેને અસર આપવી જોઈએ પરંતુ આ સામાન્ય નિયમ, જો સંદર્ભમાં કંઈક હોય તો તે દર્શાવે છે કે વ્યાખ્યા લાગુ થવી જોઈએ નહીં (જુઓ ખન્ના, જે., ઈન્દિરા નહેરુ ગાંધી વિરુદ્ધ રાજ નારાયણ, (૧૯૭૫) પૂરક એસસીસી ૧).આમ એવું જણાય છે કે સામાન્ય રીતે વ્યક્તિએ

વ્યાખ્યાનું પાલન કરવું પડે છે અને જો તે વિસ્તૃત વ્યાખ્યા હોય તો તેનું પાલન કરવું જોઈએ.કોઈપણ વ્યાખ્યાની ફ્રેમ વધુ વખત લવચીક બનાવવા માટે સક્ષમ નથી પરંતુ કાયદામાં ચોકસાઈ અને નિશ્ચિતતા માટે જરૂરી છે કે તેને છૂટક ન બનાવવી જોઈએ અને શક્ય હોય ત્યાં સુધી ચુસ્ત રાખવી જોઈએ નહીં (જુઓ કાલ્યા સિંહ વિરુદ્ધ ગેંદા લાલ, (૧૯૭૬) ૧ એસ. સી. સી. ૩૦૪).”

૨૨ આ અદાલતે પી. કાસિલિંગમ અને અન્યો વિરુદ્ધ પી. એસ. જી. કોલેજ ઓફ ટેકનોલોજી અને અન્યો (૧૯૯૫) પૂરક ૨ એસ. સી. સી. ૩૨૮ માં સમાવિષ્ટ વ્યાખ્યાના હેતુને આ રીતે ધ્યાનમાં લીધો છે;

“૧૯ અમે પહેલા અધિનિયમ અને નિયમોની જોગવાઈઓના આધારે શ્રી રાવ દ્વારા વિનંતી કરવામાં આવેલી દલીલનો ઉકેલ લાવીશું.તેમાં કોઈ શંકા નથી કે કલમ ૧ની કલમ (૩) ને ધ્યાનમાં રાખીને આ કાયદો તમામ ખાનગી કોલેજોને લાગુ પડે છે.જોકે, આ કાયદામાં 'કોલેજ' શબ્દની વ્યાખ્યા કરવામાં આવી નથી. "ખાનગી કોલેજ" શબ્દને કલમ ૨ની કલમ (૮) માં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે, જે વિપરીત ઇરાદાના કોઈ સંકેતની ગેરહાજરીમાં વ્યાવસાયિક અને તકનીકી કોલેજો સહિત તમામ કોલેજોને આવરી શકે છે.જો કે, આવા હેતુ વિશેનો સંકેત નિયમોમાં આપવામાં

આવ્યો છે જેમાં 'કોલેજ' શબ્દનો અર્થ નિયમ ૨ (બી) માં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે અને તેમાં આર્ટ્સ એન્ડ સાયન્સ કોલેજ, ટીચર્સ ટ્રેનિંગ કોલેજ, ફિઝિકલ એજ્યુકેશન કોલેજ, ઓરિએન્ટલ કોલેજ, સ્કૂલ ઓફ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સોશિયલ વર્ક એન્ડ મ્યુઝિક કોલેજનો સમાવેશ થાય છે. નિયમ ૨ (બી) માં વિવિધ પ્રકારની કોલેજોની ગણતરી કરતી વખતે નિયમ બનાવનાર સત્તામંડળે જાણીજોઈને આ વ્યાખ્યામાં વ્યાવસાયિક અને તકનીકી કોલેજોને સામેલ કરવાનું ટાળ્યું છે. એવી વિનંતી કરવામાં આવી છે કે નિયમ ૨ (બી) માં "અર્થ અને સમાવેશ" અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે જે સૂચવે છે કે વ્યાખ્યા પ્રકૃતિમાં સમાવિષ્ટ છે અને તેમાં સ્પષ્ટ રીતે ઉલ્લેખિત ન હોય તેવી શ્રેણીઓને પણ આવરી લે છે. અમે સહમત થઈ શકતા નથી. ચોક્કસ અભિવ્યક્તિને ઘણીવાર વિધાનસભા દ્વારા 'અર્થ' અથવા 'સમાવિષ્ટ' શબ્દનો ઉપયોગ કરીને વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે. કેટલીકવાર 'અર્થ અને સમાવેશ' શબ્દોનો ઉપયોગ થાય છે. 'અર્થ' શબ્દનો ઉપયોગ સૂચવે છે કે "વ્યાખ્યા એ સખત અને ઝડપી વ્યાખ્યા છે, અને વ્યાખ્યામાં મૂકવામાં આવેલી અભિવ્યક્તિને અન્ય કોઈ અર્થ સોંપી શકાતો નથી". (જુઓ: ગફ વિરુદ્ધ ગફ, (૧૮૯૧) ૨ ક્યૂ. બી. ૬૬૫; પંજાબ લેન્ડ

ડેવલપમેન્ટ એન્ડ રિકલેમેશન કોર્પોરેશન લિમિટેડ વિરુદ્ધ પ્રિસાઈડિંગ ઓફિસર, લેબર કોર્ટ [૧૯૯૦ (૩) એસ. સી. સી. ૬૮૨, પૃષ્ઠ ૭૧૭ પર].જ્યારે 'સમાવિષ્ટો' શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે વ્યાખ્યાયિત અભિવ્યક્તિનો અર્થ વિસ્તૃત કરે છે જેથી માત્ર તે જ વસ્તુઓને સમજી શકાય જે તેઓ તેમના કુદરતી મહત્વ અનુસાર સૂચવે છે, પરંતુ તે વસ્તુઓ પણ કે જે કલમ જાહેર કરે છે કે તેઓ તેમાં સમાવેશ કરશે.બીજી બાજુ, "અર્થ અને સમાવેશ" શબ્દો "અર્થની સંપૂર્ણ સમજૂતી સૂચવે છે, જે કાયદાના હેતુઓ માટે, આ શબ્દો અથવા અભિવ્યક્તિઓ સાથે નિશ્ચિતપણે જોડવી આવશ્યક છે".(જુઓ:દિલવર્થ વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ સ્ટેમ્પ્સ (૧૮૯૯ એ સી ૯૯ પી પી ૧૦૫-૧૦૬) (લોર્ડ વોટસન); મહાલક્ષ્મી ઓઈલ મિલ્સ વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય.(૧૯૮૯ ૧ એસ. સી. સી. ૧૬૪, પૃષ્ઠ ૧૬૯ પર).તેથી નિયમ ૨ (બી) માં "અર્થ અને સમાવેશ" શબ્દોનો ઉપયોગ સૂચવે છે કે 'કોલેજ' ની વ્યાખ્યા વ્યાપક નહીં પણ સંપૂર્ણ હોવી જોઈએ અને તે નિયમ ૨ (બી) માં નિર્દિષ્ટ શ્રેણીઓમાં આવતી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓને જ આવરી લેશે અને અન્ય શૈક્ષણિક સંસ્થાઓને સમજવામાં આવતી નથી.જ્યાં સુધી ઇજનેરી કોલેજોની વાત છે, તેમને બાકાત રાખવાનું કારણ એ હોઈ શકે છે કે ખાનગી ઇજનેરી

કોલેજો ખોલવા અને ચલાવવાનું એ. આઈ. સી. ટી. ઈ. દ્વારા સમયાંતરે બહાર પાડવામાં આવેલા નિર્દેશો અનુસાર ટેકનિકલ શિક્ષણ અને તાલીમ બોર્ડ અને ટેકનિકલ શિક્ષણ નિયામક દ્વારા નિયંત્રિત કરવામાં આવે છે. અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ ગ્રાન્ટ-ઇન-એઇડ કોડમાં એવી જોગવાઈઓ છે જે ઘણી બાબતોમાં, અધિનિયમ અને નિયમો દ્વારા આવરી લેવામાં આવે છે તે જ ક્ષેત્રને આવરી લે છે. ટેકનિકલ શિક્ષણ નિયામકને તે જોગવાઈઓના યોગ્ય અમલીકરણના કાર્યો સોંપવામાં આવ્યા છે. તે બતાવવા માટે કંઈ નથી કે ઉપરોક્ત વ્યવસ્થા સંતોષકારક રીતે કામ કરી રહી ન હતી જેથી અધિનિયમ અને નિયમો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી વ્યવસ્થા દ્વારા તેને બદલવામાં આવે. બીજી તરફ નિયમ ૨ (ડી) એ સંકેત આપે છે કે ખાનગી ઈજનેરી કોલેજોને લગતી હાલની વ્યવસ્થામાં ખલેલ પહોંચાડવાનો કોઈ ઇરાદો નહોતો કારણ કે તે નિયમમાં 'ડિરેક્ટર' શબ્દનો અર્થ કોલેજિયેટ શિક્ષણ નિયામક થાય છે. ટેકનિકલ શિક્ષણ નિયામકનો ઉપરોક્ત વ્યાખ્યામાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો નથી જે સૂચવે છે કે જે સંસ્થાઓ માત્ર કોલેજ શિક્ષણ નિયામકના નિયંત્રણ હેઠળ છે તે આ કાયદા હેઠળ આવે છે અને તમિલનાડુ રાજ્યમાં નિયમો અને ટેકનિકલ શિક્ષણ

સંસ્થાઓ કે જે ટેકનિકલ શિક્ષણ નિયામક દ્વારા નિયંત્રિત છે તે આ રીતે આવરી લેવામાં આવતી નથી.

૨૦ કાયદાની કલમ ૫૩ દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને નિયમો બનાવવામાં આવ્યા છે. કાયદાની કલમ ૫૪ (૨) હેઠળ આ કાયદા હેઠળ બનાવવામાં આવેલા દરેક નિયમને બનાવવામાં આવ્યા પછી શક્ય તેટલી વહેલી તકે વિધાનસભાના બંને ગૃહોના ટેબલ પર મૂકવો જરૂરી છે.તે કાયદાકીય રચનાનો સ્વીકૃત સિદ્ધાંત છે કે "કાયદા હેઠળ બનાવેલા નિયમો કાયદાના સમકાલીન પ્રદર્શન તરીકે નિર્માણ માટે કાયદેસર સહાય છે" (જુઓ:કેઈઝ ઓન સ્ટેચ્યુટ લો, ૭મી આવૃત્તિ, pp ૧૫૭-૧૫૮; ટાટા એન્જિનિયરિંગ એન્ડ લોકોમોટિવ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગ્રામ પંચાયત, પિમ્પરી વાઘેરે ૧૯૭૭ (૧) S C R ૩૦૬, p ૩૧૭ પર).તેથી, 'કોલેજ' અને 'ડિરેક્ટર' અભિવ્યક્તિને વ્યાખ્યાયિત કરતા નિયમ ૨ (બી) અને નિયમ ૨ (ડી) ને કાયદાની કલમ ૨ (૮) માં 'ખાનગી કોલેજ' અભિવ્યક્તિનું અર્થઘટન કરવા માટે સમકાલીન પ્રદર્શન તરીકે ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે. વધુમાં, કાયદો અને નિયમો સંયુક્ત યોજનાનો ભાગ છે.કાયદાની ઘણી જોગવાઈઓ નિયમોમાં સંબંધિત જોગવાઈ

અથવા ફોર્મ સૂચવ્યા પછી જ અમલમાં મૂકી શકાય છે.નિયમોની ગેરહાજરીમાં કાયદાનો અમલ કરી શકાતો નથી.જો એવું માનવામાં આવે કે નિયમો તકનીકી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓને લાગુ પડતા નથી, તો આવી સંસ્થાઓના સંદર્ભમાં કાયદાની જોગવાઈઓ લાગુ કરી શકાતી નથી.તેથી, વ્યાવસાયિક અને તકનીકી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓને આ કાયદાના દાયરામાંથી બાકાત રાખવામાં આવી છે અને ઉચ્ચ અદાલતે યોગ્ય રીતે ઉપરોક્ત દ્રષ્ટિકોણ અપનાવ્યો છે તે નિષ્કર્ષમાંથી કોઈ છટકી શકતું નથી.અમે હાઈકોર્ટના દષ્ટિકોણ સાથે સંમત છીએ કે વ્યાવસાયિક અને તકનીકી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અધિનિયમ અને નિયમો દ્વારા આવરી લેવામાં આવતી નથી, તેથી અમે આ પ્રશ્નમાં જવા માટે જરૂરી માનતા નથી કે શું કાયદાની જોગવાઈઓ સૂચિ III ની એન્ટ્રી ૨૫ ની મર્યાદામાં આવે છે અને સૂચિ I ની એન્ટ્રી ૬૬ સાથે સંબંધિત નથી.

૨૩ એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જમીનની વ્યાખ્યાનો અર્થ સામાન્ય અર્થમાં જમીન થાય છે.તેથી, વ્યાખ્યા માત્ર તે જ પ્રદાન કરે છે જેમાં તેમાં વધારાનો સમાવેશ થાય છે.પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલે જાગીર સિંહ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય (૧૯૭૬) ૨ એસ. સી. સી. ૮૪૨ પર આધાર રાખ્યો છે, આમ:

“૨૧. “માલિક” શબ્દની વ્યાખ્યા સંપૂર્ણ છે અને તેનો હેતુ જાહેર વાહક વાહન અથવા માલિક વતી કામ કરતા કોઈપણ વ્યવસ્થાપકને તેની વ્યાપક મર્યાદામાં સામેલ કરીને શબ્દના અર્થને વિસ્તારવાનો છે.તેના દ્વારા આપવામાં આવેલી વ્યાખ્યા દ્વારા શબ્દના અર્થને વિસ્તારવાનો વિધાનસભાનો ઇરાદો નિરાશ થશે જો સમાવિષ્ટ થવાનો હેતુ વાસ્તવિક માલિકને બાકાત રાખવા માટે અર્થઘટન કરવામાં આવે.

બી બ્લેક ડાયમંડ બેવરેજિસ વિરુદ્ધ સી ટી ઓ, (૧૯૯૮) યુ ૮૧ એસ સી સી ૪૫૮ પાન ૪૬૧ પર

૭ તે સ્પષ્ટ છે કે કલમ ૨ (ડી) માં “વેચાણ કિંમત” ની વ્યાખ્યા “અર્થ” અને “સમાવેશ કરે છે” શબ્દોનો ઉપયોગ કરે છે.વ્યાખ્યાનો પ્રથમ ભાગ “વેચાણ કિંમત” શબ્દનો અર્થ વ્યાખ્યાયિત કરે છે અને અમારા મતે, તેનો સામાન્ય લોકપ્રિય અથવા કુદરતી અર્થ આપવો જોઈએ.તેનું અર્થઘટન કોઈ પણ રીતે બીજા ભાગ દ્વારા નિયંત્રિત અથવા પ્રભાવિત નથી જે વ્યાખ્યામાં કેટલીક અન્ય

વસ્તુઓનો "સમાવેશ" કરે છે.આ બાંધકામનો સારી રીતે સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે.કાયદા પર કેઈઝ ૭ મી આવૃત્તિ ૧.૨૧૪) કહે છે:

“એક અર્થઘટન કલમ જે શબ્દના અર્થને વિસ્તૃત કરે છે તે તેના સામાન્ય અર્થને દૂર કરતું નથી.લોર્ડ સેલબોર્ને રોબિન્સન વિરુદ્ધ બાર્ટન-એક્લ્સ લોકલ બોર્ડ [(૧૮૮૩) ૮ એ. સી. ૭૯૮ માં કહ્યું હતું:૫૩ એલ જે સીએચ ૨૨૬] પી ૮૦૧ પર એ સી:

‘આ પ્રકારના અર્થઘટનની કલમનો હેતુ જ્યારે પણ તે યોગ્ય રીતે લાગુ પડે ત્યારે શબ્દને તેનો સામાન્ય, લોકપ્રિય અને કુદરતી અર્થ પ્રાપ્ત કરતા અટકાવવાનો નથી, પરંતુ કાયદામાં વપરાયેલ શબ્દને એવી કોઈ વસ્તુ પર લાગુ કરવા માટે સક્ષમ બનાવવાનો છે જેને તે સામાન્ય રીતે લાગુ પડતો નથી.’”(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

રિલાયન્સને આ સંબંધમાં રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા વિરુદ્ધ પીયરલેસ જનરલ ફાઇનાન્સ એન્ડ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ કંપની લિમિટેડ અને અન્યો (૧૯૮૭) ૧ એસ. સી. સી. ૪૨૪ પર પણ મૂકવામાં આવ્યું છે.

૨૦ બ્લેક ડાયમંડ બેવરેજિસ વિરુદ્ધ સી. ટી. ઓ., (૧૯૯૮) ૧ એસ.
સી. સી. જપ્ત માં સુપ્રીમ કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો છે:—

“૨(ડી) વેપારીના સંબંધમાં ઉપયોગમાં લેવાતી “વેચાણ-કિંમત”
નો અર્થ એ છે કે પશ્ચિમ બંગાળમાં તેના દ્વારા ઉત્પાદિત,
બનાવેલી અથવા પ્રક્રિયા કરાયેલી સૂચિત ચીજવસ્તુઓના વેચાણ
માટે અથવા પશ્ચિમ બંગાળમાં વેચાણના હેતુ માટે પશ્ચિમ
બંગાળની બહારના કોઈપણ સ્થળેથી તેના દ્વારા પશ્ચિમ બંગાળમાં
લાવવામાં આવેલી સૂચિત ચીજવસ્તુઓના વેચાણ માટે નાણાંની
રકમ, વેપાર પ્રથા અનુસાર રોકડ ડિસ્કાઉન્ટ તરીકે માન્ય કોઈપણ
રકમને ઓછી કરે છે, પરંતુ તેમાં સૂચિત ચીજવસ્તુઓના પેકેજિંગ
માટે કન્ટેનર અથવા અન્ય સામગ્રી માટે વસૂલવામાં આવતી
કોઈપણ રકમનો સમાવેશ થાય છે.

૭ તે સ્પષ્ટ છે કે કલમ ૨ (ડી) માં ‘વેચાણ કિંમત’ ની વ્યાખ્યા ‘અર્થ’
અને ‘સમાવિષ્ટ’ શબ્દોનો ઉપયોગ કરે છે. વ્યાખ્યાનો પ્રથમ ભાગ ‘વેચાણ
કિંમત’ શબ્દનો અર્થ વ્યાખ્યાયિત કરે છે અને અમારા મતે, તેનો
સામાન્ય, લોકપ્રિય અથવા કુદરતી અર્થ આપવો જોઈએ. તેનું અર્થઘટન
કોઈ પણ રીતે બીજા ભાગ દ્વારા નિયંત્રિત અથવા પ્રભાવિત નથી જે
વ્યાખ્યામાં કેટલીક અન્ય વસ્તુઓનો ‘સમાવેશ’ કરે છે. આ બાંધકામનો

સારી રીતે સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે.કાયદા પર કેઈઝ (૭મી આવૃત્તિ ૧.૨૧૪)
કહે છે:

"એક અર્થઘટન કલમ કે જે શબ્દના અર્થને વિસ્તરે છે તે તેના
સામાન્ય અર્થને દૂર કરતું નથી. લોર્ડ સેલબોર્ને રોબિન્સન વિરુદ્ધ
બાર્ટન એક્લેસ લોકલ બોર્ડ (૧૮૮૩) ૮ એપ કેસ ૭૯૮ (૮૦૧)
માં કહ્યું હતું:

"આ પ્રકારના અર્થઘટનની કલમનો હેતુ જ્યારે પણ તે યોગ્ય રીતે
લાગુ પડે ત્યારે શબ્દને તેનો સામાન્ય, લોકપ્રિય અને કુદરતી અર્થ
પ્રાપ્ત કરતા અટકાવવાનો નથી, પરંતુ કાયદામાં વપરાયેલ શબ્દને
એવી કોઈ વસ્તુ પર લાગુ કરવા માટે સક્ષમ બનાવવાનો છે જેના
પર તે સામાન્ય રીતે લાગુ થતો નથી.

તેથી, વ્યાખ્યાનો સર્વસમાવેશક ભાગ મુખ્ય જોગવાઈને તેનો કુદરતી અર્થ
મેળવતા અટકાવી શકતો નથી."

૨૧ સી. સી. ઇ. વિરુદ્ધ ડિટર્જન્ટ ઇન્ડિયા લિમિટેડ, (૨૦૧૫) ૨ એસ.
સી. સી. ૧૯૮ માં સુપ્રીમ કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો:—

“૧૩ જ્યારે આપણે "સંબંધિત વ્યક્તિ" ની વ્યાખ્યા પર આવીએ છીએ ત્યારે વિધાનસભાએ એક જાણીતી તકનીકનો ઉપયોગ કર્યો છે.તે પહેલા "અર્થ" અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ કરે છે અને જણાવે છે કે જે વ્યક્તિઓ કરદાતા સાથે સંકળાયેલી છે જેથી તેઓ એકબીજાના વ્યવસાયમાં પ્રત્યક્ષ અથવા પરોક્ષ રીતે રસ ધરાવતા હોય તેમને આવરી લેવામાં આવશે.આ વ્યાખ્યા પછી "અને સમાવેશ કરે છે" અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ કરે છે જે સૂચવે છે કે વિધાનસભા વિવિધ વ્યક્તિઓનો પણ સમાવેશ કરવા માટે વ્યાખ્યાને વિસ્તારવા માંગે છે જેનો અન્યથા સમાવેશ કરવામાં આવ્યો ન હોત.આમાં હોલિંગ કંપની, પેટાકંપની, કરદાતાના સંબંધી અને વિતરક અને આવા વિતરકના કોઈપણ પેટા-વિતરકનો સમાવેશ થાય છે.કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત હોલિંગ અને પેટાકંપનીઓનો સમાવેશ કરવાની જરૂરિયાત એ છે કે વ્યવહારની આર્થિક વાસ્તવિકતાઓ સુધી પહોંચવા માટે કોર્પોરેટ પડદો હટાવવો.”

૨૨ સુપ્રીમ કોર્ટના ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાંથી જે સિદ્ધાંતો મેળવી શકાય છે તે છે:

જ્યાં કાયદાના વ્યાખ્યા વિભાગમાં કોઈ શબ્દને ચોક્કસ વસ્તુનો અર્થ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે, જ્યાં પણ તે શબ્દનો ઉપયોગ તે કાયદામાં કરવામાં આવે છે, તેનો અર્થ વ્યાખ્યામાં જે કહેવામાં આવ્યું છે તે હશે સિવાય કે સંદર્ભ અન્યથા જરૂરી હોય.પરંતુ જ્યાં વ્યાખ્યા એક સર્વસમાવેશક વ્યાખ્યા છે, તે શબ્દ જ્યારે પણ લાગુ પડે ત્યારે તે માત્ર સામાન્ય, લોકપ્રિય અને કુદરતી અર્થમાં જ નથી, પરંતુ તેનો વિસ્તૃત વૈધાનિક અર્થ પણ ધરાવે છે."અર્થ" શબ્દનો ઉપયોગ સૂચવે છે કે 'વ્યાખ્યા એ સખત અને ઝડપી વ્યાખ્યા છે, અને વ્યાખ્યામાં જે અભિવ્યક્તિ મૂકવામાં આવી છે તેને અન્ય કોઈ અર્થ આપી શકાતો નથી'.જ્યારે "સમાવિષ્ટો" શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે વ્યાખ્યાયિત અભિવ્યક્તિનો અર્થ વિસ્તૃત કરે છે જેથી માત્ર તે જ વસ્તુઓને સમજી શકાય જે તેઓ કુદરતી મહત્વ અનુસાર સૂચવે છે, પરંતુ તે વસ્તુઓ પણ કે જે કલમ જાહેર કરે છે કે તેમાં સમાવેશ થશે.

જ્યાં વ્યાખ્યા કલમ "અર્થ" અને "સમાવેશ" બંને શબ્દોનો ઉપયોગ કરે છે, ત્યાં વ્યાખ્યાનો પ્રથમ ભાગ શબ્દના અર્થને વ્યાખ્યાયિત કરે છે, જેને તેનો સામાન્ય, લોકપ્રિય અથવા કુદરતી અર્થ આપવો આવશ્યક છે.તેનું અર્થઘટન કોઈ પણ રીતે બીજા ભાગ દ્વારા નિયંત્રિત અથવા પ્રભાવિત થશે નહીં જેમાં વ્યાખ્યામાં કેટલીક અન્ય બાબતોનો સમાવેશ થાય છે.

૨૩ "સપ્લાયર" શબ્દની વ્યાખ્યાની હવે ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં તપાસ કરી શકાય છે.

૨૪ ""સપ્લાયર" એટલે સૂક્ષ્મ અથવા નાનું સાહસ, જેણે કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત સત્તાધિકારી સમક્ષ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોય અને તેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

(૧) રાષ્ટ્રીય લઘુ ઉદ્યોગ નિગમ, જે કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ હેઠળ નોંધાયેલ કંપની છે;

(૨) રાજ્ય અથવા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશનું લઘુ ઉદ્યોગ વિકાસ નિગમ, જેને ગમે તે નામથી ઓળખવામાં આવે, તે કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ હેઠળ નોંધાયેલી કંપની હોય;

(૩) કોઈપણ કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા, જેને ગમે તે નામથી ઓળખવામાં આવે, તે હાલમાં અમલમાં હોય તેવા કોઈપણ કાયદા હેઠળ નોંધાયેલી હોય અથવા રચાયેલી હોય અને તે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો દ્વારા ઉત્પાદિત ચીજવસ્તુઓનું વેચાણ કરવામાં અને આવા

ઉદ્યોગો દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં સંકળાયેલી
હોય.

૨૫ આમ, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ
વ્યાખ્યાયિત "સપ્લાયર" ની વ્યાખ્યાના પ્રથમ ભાગમાં "સપ્લાયર" નો અર્થ
સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગ તરીકે થાય છે જેણે કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં
ઉદ્દેશિત સત્તાધિકારી સમક્ષ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોય. વ્યાખ્યાનો પ્રથમ ભાગ,
તેથી, "સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગ" શબ્દોને "જેણે કલમ ૮ ની પેટા-કલમ (૧)
માં ઉદ્દેશિત અધિકારી સાથે મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું છે" શબ્દો સાથે લાયક ઠરે
છે. વ્યાખ્યાના પ્રથમ ભાગમાં "અર્થ" શબ્દનો ઉપયોગ, તેથી, સૂચવે છે કે
વ્યાખ્યા એક સખત અને ઝડપી વ્યાખ્યા છે અને વ્યાખ્યામાં નીચે મૂકવામાં
આવેલી અભિવ્યક્તિને અન્ય કોઈ અર્થ સોંપવામાં આવી શકતો નથી, એટલે કે
સૂક્ષ્મ અથવા લઘુ ઉદ્યોગ એટલે સૂક્ષ્મ અથવા લઘુ ઉદ્યોગ જેણે એમ. એસ. એમ.
ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉદ્દેશિત સત્તાધિકારી
સમક્ષ આવેદનપત્ર દાખલ કર્યું હોય.

૨૬ વ્યાખ્યાનો બીજો ભાગ સમાવિષ્ટ ભાગ છે જેમાં "સપ્લાયર" ની વ્યાખ્યામાં
અન્ય બાબતોનો સમાવેશ થાય છે. આમ, કોઈપણ કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ
અથવા સંસ્થા, ગમે તે નામથી ઓળખાતી હોય, તે હાલમાં અમલમાં હોય તેવા

કોઈપણ કાયદા હેઠળ નોંધાયેલી હોય અથવા રચાયેલી હોય અને તે સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગો દ્વારા ઉત્પાદિત ચીજવસ્તુઓનું વેચાણ કરવામાં અને આવા ઉદ્યોગો દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં સંકળાયેલી હોય, જે કલમ (એન) ના પેટા-ખંડ (iii) માં સમાવિષ્ટ છે, તે અન્ય વસ્તુઓ છે જે સપ્લાયરની વ્યાખ્યામાં સામેલ કરવામાં આવી છે, પરંતુ તે કોઈપણ રીતે વ્યાખ્યાના પ્રથમ ભાગને નિયંત્રિત અથવા અસર કરતી નથી. પ્રથમ ભાગમાં "સપ્લાયર" શબ્દની વ્યાખ્યા પ્રતિબંધાત્મક છે અને તે સપ્લાયરની વ્યાખ્યાને સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગ તરીકે મર્યાદિત કરે છે જેણે કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત સત્તાધિકારી સમક્ષ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું છે, જ્યારે બીજા ભાગમાં તે વિસ્તૃત છે, અને તેમાં "સપ્લાયર" શબ્દની વ્યાખ્યામાં તેમાં વર્ણવેલ સંસ્થાઓનો સમાવેશ થાય છે.

૨૭ અપીલકર્તા તેમજ દરમિયાનગીરી કરનારનો સંપૂર્ણ ભાર એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) ની પેટા-કલમ (૩) પર છે, જે "સપ્લાયર" અભિવ્યક્તિની સમાવિષ્ટ વ્યાખ્યાનો એક ભાગ છે. ઉપરોક્ત પેટા કલમ બે ભાગમાં છે. પ્રથમ ભાગમાં કોઈપણ કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થાનો સમાવેશ થાય છે જે હાલમાં અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈ કાયદા હેઠળ નોંધાયેલી અથવા રચાયેલી હોય. પેટા કલમ (iii) નો બીજો ભાગ એ જોગવાઈ કરીને પ્રથમ ભાગને લાયક ઠરે છે કે આવી કંપની, સહકારી મંડળી,

ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગો દ્વારા ઉત્પાદિત ચીજવસ્તુઓના વેચાણ અને આવા ઉદ્યોગો દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં રોકાયેલી હોવી જોઈએ.આમ, કલમ (એન) ની પેટા-કલમ (iii) બે અલગ-અલગ અસ્તિત્વોનું ચિંતન કરે છે.પ્રથમ એકમ કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા છે અને બીજું એકમ સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગો છે જેમનો માલ અથવા સેવાઓ પ્રથમ એકમ દ્વારા મેળવવામાં આવે છે.આ અદાલતના અભિપ્રાયમાં, પોતાની ચીજવસ્તુઓ અને સેવાઓ મેળવતા સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ રની કલમ (એન) ની પેટા કલમ (૩) ની મર્યાદામાં નહીં આવે. અહીં ઉપર નોંધાયેલા કારણોસર, આ અદાલત, દિલ્લી હાઈકોર્ટ દ્વારા રામકી ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ માઇક્રો એન્ડ સ્મોલ એન્ટરપ્રાઇઝિસ ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલ (ઉપરોક્ત) માં અપનાવવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણ સાથે આદરપૂર્વક સહમત નથી, જેમાં એવું માનવામાં આવ્યું છે કે તે સ્વીકારવું મુશ્કેલ છે કે તૃતીય પક્ષ માઇક્રો/સ્મોલ એન્ટરપ્રાઇઝ પાસેથી માલ/સેવાઓ મેળવતી સંસ્થા સપ્લાયર હશે પરંતુ જો તે તેના ઉપક્રમમાંથી તે સ્રોત કરશે તો તે એક રહેશે નહીં.

૨૮ આ અદાલતનો વિચારપાત્ર મત છે કે જો અપીલકર્તા તેમજ દરમિયાનગીરી કરનાર વતી રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલ સ્વીકારવામાં આવે, જેમ કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ રની કલમ (એન) ની પેટા-કલમ (iii) માં

સમાવિષ્ટ સર્વસમાવેશક વ્યાખ્યાને ધ્યાનમાં રાખીને, સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગ કે જેણે કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત અધિકારી સાથે મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું નથી, તે પણ "સપ્લાયર" અભિવ્યક્તિની મર્યાદામાં આવશે, જે શબ્દોએ પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત અધિકારી પાસે મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યો છે. કલમ ૨ (એન) ના પ્રથમ ભાગમાં સમાવિષ્ટ કલમ ૮ "ને બિનજરૂરી ગણવામાં આવશે.

૨૯ હવે તે સારી રીતે નક્કી થઈ ગયું છે કે વિધાનસભા શબ્દો બગાડતી નથી અને કોઈપણ બાંધકામ કે જે વિધાનસભાને બિનજરૂરી ગણાવે છે તેને ટાળવું પડશે.આ સંબંધમાં માણિક લાલ મજૂમદાર વિરુદ્ધ ગૌરંગા ચંદ્ર ડે, (૨૦૦૪) ૧૨ એસ. સી. સી. ૪૪૮ કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપી શકાય છે, જેમાં તે આ રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યો છે:

“પપ કાયદાના નિર્માણનો બીજો સ્થાયી નિયમ એ છે કે "એવું માનવું પડશે કે વિધાનસભા તેના શબ્દો બગાડે નહીં અને વ્યર્થ કંઈપણ કહે નહીં".જો કલમ ૨૦ની પેટા-કલમ (૪) ને અપીલ સત્તામંડળને કલમ ૧૩ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળની સત્તા સહિત ભાડું નિયંત્રણ અદાલતની સંપૂર્ણ સત્તાઓ પ્રદાન કરતી નથી, તો કલમ ૨૦ની પેટા-કલમ (૪) ને બિનજરૂરી અથવા અનાવશ્યક ગણવામાં આવશે.આવી રચના જે

વિધાનસભાને બિનજરૂરી ગણાવે છે તેને ટાળવી જોઈએ (જુઓ સિંઘ,
જી. પી.-કાયદાકીય અર્થઘટનના સિદ્ધાંતો, પ્રકરણ II, પૃષ્ઠ ૬૩ પર
સારાંશ I) "

૩૦ શિન-એટ્સુ કેમિકલ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ અક્ષ ઓપ્ટિકાઈબર લિમિટેડ
(૨૦૦૫) ૭ એસ. સી. સી. ૨૩૪ માં સુપ્રીમ કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો:

"૮૫. તે વૈધાનિક અર્થઘટનનો એક સારી રીતે સ્વીકૃત સિદ્ધાંત છે કે
અદાલતે કાયદામાંના તમામ શબ્દોને અમલમાં મૂકવા માટે દરેક પ્રયાસ
કરવો જોઈએ કારણ કે સંસદ તેના શબ્દો બગાડી રહી છે અથવા નિર્રર્થક
કંઈક કહી રહી છે તેવું ન ગણી શકાય.માત્ર અપવાદરૂપ પરિસ્થિતિઓમાં
જ આનાથી દૂર રહી શકાય છે.જે. કે. કોટન મિલ્સ સ્પિનિંગ એન્ડ વીવિંગ
મિલ્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય., એવું જોવા મળ્યું હતું:

"કાયદાના અર્થઘટનમાં અદાલતો હંમેશા એવું માને છે કે
વિધાનસભાએ તેનો દરેક ભાગ કોઈ હેતુ માટે દાખલ કર્યો છે અને
કાયદાકીય હેતુ એ છે કે કાયદાના દરેક ભાગની અસર હોવી
જોઈએ.

આ સિદ્ધાંતને આ અદાલત દ્વારા અસંખ્ય નિર્ણયોમાં વ્યાપક સ્વીકૃતિ મળી છે.”

૩૧ આ બાબતનું બીજું પાસું એ છે કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ની કલમ (એન) ની પેટા-કલમ (૩) માં કાર્યરત "સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગો" શબ્દસમૂહનો શું અર્થ હોવો જોઈએ. એવું લાગે છે કે દિલ્લી હાઈકોર્ટ મેસર્સ રામકી ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) એ આ આધાર પર કાર્યવાહી કરી છે કે કલમ (એન) ની પેટા-કલમ (iii) હેઠળ, કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો દ્વારા માલ ખરીદી શકે છે અથવા સેવાઓ આપી શકે છે, જેમણે કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં નિર્દિષ્ટ સત્તા સમક્ષ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું ન હોય.તે કાયદાનો એક સારી રીતે સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે એક જ વિભાગના શબ્દોને સમાન અર્થ આપવો જોઈએ.તેથી, જ્યાં સુધી કલમ (એન) ની પેટા-કલમ (iii) માં કાર્યરત "સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગો" શબ્દોનો સંબંધ છે, આ અદાલતના અભિપ્રાયમાં, તે જ વ્યાખ્યાના પ્રથમ ભાગ સાથે વાંચવું પડશે અને પ્રથમ ભાગમાં ઉલ્લેખિત "સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગો" શબ્દોનો સમાન અર્થ આપવો પડશે, જેમ કે "સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો કે જેમણે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ (૧) હેઠળ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું છે".

૩૨ આ તબક્કે, ઈબ્રાહિમ બાચુ બાફાન વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, (૧૯૮૫) ૨ એસ. સી. સી. ૨૪ કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપી શકાય છે, જેમાં કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો છે:—

૩૩ “૮ કાયદાના અર્થઘટનને લગતા નિયમ એટલા વિવાદિત છે કે જ્યાં સુધી વિપરીત હેતુ સ્પષ્ટ રીતે અથવા જરૂરી સૂચિતાર્થ ઉપલબ્ધ ન હોય ત્યાં સુધી કાયદામાં ઉપયોગમાં લેવાતા શબ્દોને સમાન અર્થ આપવો જોઈએ. જ્યાં શબ્દ એક જ વિભાગના બે અંગોમાં આવે છે ત્યાં આ સ્થિતિ વધુ હોય છે. તેથી અમે અરજદારોના વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલ સાથે સંમત છીએ કે પેટા-કલમ (૨) માં “રદબાતલ” શબ્દનો અર્થ સમાન છે અને તે કાયદાની કલમ ૧૧ની પેટા-કલમ (૧) માં પૂરી પાડવામાં આવેલી સમાન પરિસ્થિતિઓને આવરી લે છે. આનો અર્થ એ થશે કે પેટા-કલમ (૨) હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ પેટા-કલમ (૧) હેઠળ આવતા કેસોમાં થઈ શકશે.”

૩૪ સેન્ટ્રલ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા વિરુદ્ધ રવિન્દ્ર, (૨૦૦૨) ૧ એસ. સી. સી. ૩૬૭ માં સુપ્રીમ કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો:—

૪૨ વિદ્વાન ન્યાયમિત્ર અને ત્રણ લેનારાઓ માટેના અન્ય વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે, કલમ ૩૪ (૧) ના ઉત્તરાર્ધમાં બે વાર આવતી "આવી મૂળ રકમ પર" અભિવ્યક્તિ, જે વ્યાજ પેન્ડન્ટ લાઇટ અને પોસ્ટ-ડિકીનો સંદર્ભ આપે છે, તેનો અર્થ એ થવો જોઈએ કે વ્યાજને બાકાત રાખીને મેળવેલ મૂળ રકમ, ભલે તે કેપિટલાઇઝ્ડ હોય.આ સંયુક્ત સમિતિના અહેવાલમાં પ્રતિબિંબિત થયેલા કાયદાકીય ઉદ્દેશ સાથે સુસંગત હશે અને ૧૯૫૬ના સુધારા દ્વારા તેને પૂર્ણ કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી.બે કારણોસર આ દલીલને નકારી કાઢવી પડે છે.સૌપ્રથમ, આવી અરજીનું મનોરંજન કરવું એ પ્રશ્નની ભીખ માંગવા સમાન છે.જેમ કે આપણે પહેલેથી જ ધાર્યું છે કે એકવાર મૂડીકૃત થયેલું વ્યાજ વ્યાજ બનવાનું બંધ થઈ જાય છે અને તે મૂળ રકમ અથવા મૂડીનો એક ભાગ બની જાય છે.આમ હોવાથી, મૂડીકરણને ધ્યાનમાં રાખીને, મુદ્દલ સાથે વ્યાજનું મિશ્રણ એ મુખ્ય રકમ છે અને તેથી વ્યાજ પર વ્યાજ આપવાનો પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી.બીજું, કાયદાના અર્થઘટનના સારી રીતે સ્થાપિત સિદ્ધાંતો આવી અરજી પર વિચાર કરવામાં આવે તો નારાજ થશે.જે બાંધકામ પ્રતિકૂળતા અથવા અસંગતતા તરફ દોરી જાય છે તેને ટાળવું જોઈએ.સામાન્ય રીતે, એક અધિનિયમમાં અનેક સ્થળોએ વપરાતા શબ્દ અથવા અભિવ્યક્તિને સમાન અર્થ સોંપવો જોઈએ જેથી એક જ અધિનિયમમાં બે સ્થળોએ એક જ શબ્દ અથવા અભિવ્યક્તિને સોંપવામાં

આવેલા બે અર્થો વચ્ચે "માથાફૂટ" ટાળી શકાય.તે હળવાશથી ન લેવું જોઈએ કે "સંસદે એક હાથથી તે આપ્યું હતું જે તેણે બીજા હાથથી છીનવી લીધું હતું" (જુઓ કાયદાકીય અર્થઘટનના સિદ્ધાંતો, ન્યાયમૂર્તિ જી. પી. સિંહ, ૭મી આવૃત્તિ ૧૯૯૯, પૃષ્ઠ ૧૧૩).તે રચનાને નકારી કાઢવી જોઈએ જે સિસ્ટમની કામગીરીમાં અનિશ્ચિતતા, ઘર્ષણ અથવા મૂંઝવણ લાવશે (આઈબીઆઈડી, પૃષ્ઠ ૧૧૯).કાયદામાં વપરાતા શબ્દો અને અભિવ્યક્તિઓનું અર્થઘટન શરૂ કરતી વખતે એવી પરિસ્થિતિ શોધવી શક્ય છે જ્યારે એક જ શબ્દ અથવા અભિવ્યક્તિ મા નો વિષય અથવા સંદર્ભના આધારે વિવિધ સ્થળોએ કંઈક અલગ અર્થ હોય.જો કે આ એક અપવાદ છે જેનો ઉપયોગ ફક્ત વિષય અથવા સંદર્ભમાં પ્રતિકૂળતાની સ્થિતિમાં જ થઈ શકે છે.સુપ્રીમ કોર્ટનો સુસંગત મત રહ્યો છે કે જ્યારે વિધાનસભા એક જ વિભાગ અથવા કાયદાના જુદા જુદા કાર્ટમાં એક જ શબ્દ અથવા અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ કરે છે ત્યારે એવી ધારણા છે કે શબ્દનો ઉપયોગ સમગ્ર અર્થમાં એક જ અર્થમાં થાય છે (આઈબીઆઈડી, પૃષ્ઠ, ૨૬૩).નિયમનું વધુ સાચું નિવેદન છે, જેમ કે હાઉસ ઓફ લોર્ડ્સ દ્વારા ફેરેલ વિરુદ્ધ એલેક્ઝાન્ડરમાં, ઓલ ઇ. આર. પી.૭૩૬બી, "જ્યાં ડ્રાફ્ટમેન સમાન સંદર્ભમાં સમાન શબ્દ અથવા શબ્દસમૂહનો ઉપયોગ કરે છે, ત્યારે તે દરેક જગ્યાએ સમાન અર્થ ધરાવતો હોવાનો ઇરાદો ધરાવે છે".અર્થઘટન અભિયાન શરૂ કરવા માટેનું આમંત્રણ સ્વીકાર્યા પછી

અદાલત તેના રડાર પર શબ્દ અથવા અભિવ્યક્તિનો સંદર્ભિત ઉપયોગ
ઓળખશે અને પછી અસંગતતા અને પ્રતિકૂળતાના હિમખંડો સાથે
અથડામણ ટાળવા માટે તેની દિશા નક્કી કરશે.

૩૫ ઉપરાંત, જો કોઈ કંપની, કો-ઓપરેટિવ સોસાયટી, ટ્રસ્ટ અથવા બોડી
એમએસએમઈડી એક્ટની સેક્શન ૧૮ હેઠળ રેફરન્સ કરે છે, તો તેણે એ
એસ્ટાબ્લિશ કરવું જરૂરી રહેશે કે તેના દ્વારા સપ્લાય કરવામાં આવેલ ગુડ્સ
અથવા પ્રોવાઈડ કરવામાં આવેલ સર્વિસિઝ માઈક્રો અથવા સ્મોલ એન્ટરપ્રાઈઝ
દ્વારા પ્રોડ્યુસ અથવા રેન્ડર કરવામાં આવ્યા હતા. જો માઈક્રો અથવા સ્મોલ
એન્ટરપ્રાઈઝે એમએસએમઈડી એક્ટની સેક્શન ૮ ની સબ-સેક્શન (૧) માં
સ્પેસિફાઈડ ઓથોરિટી સમક્ષ મેમોરેન્ડમ ફાઈલ કર્યું ન હોય, તો તેનો સ્ટેટસ
એસર્ટેન કરવું શક્ય બનશે નહીં. તેથી, એમએસએમઈડી એક્ટની સેક્શન ૨ ના
ક્લોઝ (n) ના સબ-ક્લોઝ (iii) માં કન્ટેઈન્ડ માઈક્રો અને સ્મોલ
એન્ટરપ્રાઈઝના રેફરન્સને એવા માઈક્રો અથવા સ્મોલ એન્ટરપ્રાઈઝ તરીકે
સમજવાનો રહેશે કે જેણે તે એક્ટની સેક્શન ૮ ની સબ-સેક્શન (૧) માં રીફર્ડ
ઓથોરિટી સમક્ષ મેમોરેન્ડમ ફાઈલ કરેલું હોય.

૩૬ ઉપરોક્ત ચર્ચાનું પરિણામ એ છે કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની
કલમ ૨ (એન) ના પ્રથમ ભાગમાં વ્યાખ્યાયિત "સપ્લાયર" શબ્દની મર્યાદામાં

આવવા માટે, સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગોએ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત સત્તાધિકારી સમક્ષ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું જોઈએ; અને કલમ ૨ (એન) ની પેટા-કલમ (iii) માં સમાવિષ્ટ સમાવિષ્ટ વ્યાખ્યામાં વ્યાખ્યાયિત "સપ્લાયર" ની મર્યાદામાં આવવા માટે, કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થાએ અથવા તેના દ્વારા ઉત્પાદિત માલસામાનનો પુરવઠો પૂરો પાડવો જોઈએ. એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત સત્તામંડળ સમક્ષ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરનાર સૂક્ષ્મ અથવા લઘુ ઉદ્યોગ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ, સૂક્ષ્મ અથવા લઘુ ઉદ્યોગની સ્થિતિ નક્કી કરવામાં ન આવે તો, તે અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળનો સંદર્ભ વ્યવહાર રહેશે નહીં.

૩૭ અહીં ઉપર નોંધાયેલા કારણોસર, આ અદાલત આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટ દ્વારા ઇન્ડુર ડિસ્ટ્રિક્ટ કો-ઓપરેટિવ માર્કેટિંગ સોસાયટી લિમિટેડ વિરુદ્ધ માઈક્રોપ્લેક્સ (ઇન્ડિયા), હૈદરાબાદ અને અન્યો (ઉપરોક્ત) માં અપનાવવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણ સાથે સંમત થઈ શકતી નથી, જેમાં એવું માનવામાં આવ્યું છે કે કલમ ૨ (એન), જ્યાં સુધી તે સપ્લાયરને સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે, તે લાયકાત સાથે અનુસરવામાં આવે છે કે તેણે કલમ ૮ ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત અધિકારી સમક્ષ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું જોઈએ.જો કે, કલમ ૨ (એન) (iii) હેઠળ વ્યાખ્યાનો સમાવિષ્ટ ભાગ જણાવે

છે કે કોઈપણ કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા, ગમે તે નામથી ઓળખાય છે, અને સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો દ્વારા ઉત્પાદિત માલનું વેચાણ કરવામાં અને આવા ઉદ્યોગો દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં સંકળાયેલી હોય, તે પણ સપ્લાયર તરીકે લાયક ઠરે છે. વ્યાખ્યાના આ સમાવિષ્ટ ભાગના સંદર્ભમાં, એવી કોઈ જરૂરિયાત નથી કે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો, જેમનો માલ વેચવામાં આવી રહ્યો છે અથવા જેમની સેવાઓ કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા દ્વારા આપવામાં આવી રહી છે, તેમણે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમ/૨૦૦૬ની કલમ ૮ (૧) હેઠળ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોવું જોઈએ. અદાલતે એવું માન્યું હતું કે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગને પુરવઠાકાર બનવા માટે કલમ ૮ (૧) હેઠળ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું ફરજિયાત છે, પરંતુ કોઈપણ કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા, જે કાં તો માલ વેચે છે અથવા સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગની સેવાઓ પ્રદાન કરે છે, તે આપમેળે સપ્લાયર તરીકે લાયક ઠરે છે, પછી ભલે આવા સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગોએ પોતે કલમ ૮ (૧) હેઠળ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોય કે નહીં. આ અદાલતના અભિપ્રાયમાં, અહીં ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "સપ્લાયર" અભિવ્યક્તિના દાયરામાં આવતી કોઈપણ કંપની, સહકારી સંસ્થા, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા માટે, તેણે કાં તો માલનું વેચાણ કરવું જોઈએ અથવા સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગની સેવાઓ પ્રદાન કરવી જોઈએ જે વ્યાખ્યાના પ્રથમ ભાગની જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરે

છે, એટલે કે તેણે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ (૧) હેઠળ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું છે અને તે ધ્યાનમાં લીધા વિના કે આવા સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો પોતે તેની કલમ ૮ (૧) હેઠળ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું છે કે નહીં. એક્ટ.

૩૮ અપીલકર્તા અને દરમિયાનગીરી કરનારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ એ ફરજિયાત નથી કરતી કે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો તેની પેટા-કલમ (૧) માં ઉદ્દેખિત સત્તાધિકારી સમક્ષ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું જોઈએ. મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું એ વિવેકાધીન હોવાથી, જો એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) નો અર્થ એ થાય કે તે અધિનિયમની કલમ ૮ (૧) હેઠળ સપ્લાયર માટે નોંધણી કરાવવી ફરજિયાત છે, તો તે વિસંગતતા પેદા કરે છે, એટલે કે એક તરફ સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગ માટે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ (૧) હેઠળ વિચારણા મુજબ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું ફરજિયાત નથી અને બીજી તરફ પ્રકરણ ૫ ની જોગવાઈઓનો લાભ લેવા માટે નોંધણી કરાવવી જરૂરી છે. તેથી, આ એક ફાયદાકારક કાયદો હોવાથી, તેને ઉદારતાથી વાંચવો જોઈએ અને એવું માનવું જોઈએ કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ (૧) (એ) વિવેકાધીન હોવાથી, કલમ ૨ (એન) ક્યારેય એવી શરતનો આદેશ આપી શકે નહીં જે અન્યથા વિવેકાધીન હોય. તેથી, અપીલકર્તા અને

હસ્તક્ષેપ કરનાર પણ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ સપ્લાયરની વ્યાખ્યાના દાયરામાં આવે છે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮માં વપરાયેલ શબ્દ સપ્લાયર વિરુદ્ધ "પક્ષકાર" છે અને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮માં "સપ્લાયર" શબ્દનો ઉપયોગ કરવાથી વિધાનસભાને કોઈ અટકાવતું નથી અને તેથી, અપીલકર્તા અને દરમિયાનગીરી કરનાર કલમની સાદી ભાષા દ્વારા આવરી લેવામાં આવે છે.

૩૯ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની કલમ ૮ આ રીતે વાંચે છે:

"૮ સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગોનું મેમોરેન્ડમ.-(૧) કોઈપણ વ્યક્તિ જે સ્થાપિત કરવા માંગે છે,

(એ) લઘુ અથવા લઘુ ઉદ્યોગ, પોતાની મરજી મુજબ; અથવા

(બી) સેવાઓ પૂરી પાડવા અથવા પ્રદાન કરવામાં સંકળાયેલું મધ્યમ સાહસ, પોતાની મરજી મુજબ; અથવા

(સી) ઉદ્યોગ (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૫૧ (૧૯૫૧નો ૬૫) ની પ્રથમ અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ કોઈપણ ઉદ્યોગને લગતા માલસામાનના ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદનમાં રોકાયેલું

મધ્યમ સાહસ, પેટા-કલમ (૪) હેઠળ રાજ્ય સરકાર અથવા પેટા-કલમ (૩) હેઠળ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવા અધિકાર સાથે સૂક્ષ્મ, લઘુ અથવા મધ્યમ ઉદ્યોગનું મેમોરેન્ડમ દાખલ કરશે:

પરંતુ એવી કોઈ પણ વ્યક્તિ કે જેણે આ અધિનિયમની શરૂઆત પહેલાં,

(એ) લઘુ ઉદ્યોગ અને નોંધણી પ્રમાણપત્ર મેળવ્યું હોય, તો તે પોતાની મરજીથી; અને

(બી) ઉદ્યોગ (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૫૧ (૧૯૫૧ નો ૬૫) ની પ્રથમ અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ કોઈપણ ઉદ્યોગને લગતા માલના ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદનમાં રોકાયેલ ઉદ્યોગ, જે પ્લાન્ટ અને મશીનરીમાં એક કરોડ રૂપિયાથી વધુનું રોકાણ ધરાવે છે પરંતુ દસ કરોડ રૂપિયાથી વધુ નહીં અને અગાઉના ઉદ્યોગ મંત્રાલય (ઔદ્યોગિક વિકાસ વિભાગ) નંબર ૮ માં ભારત સરકારના જાહેરનામાને અનુસરીને.૪૭૭(ઈ) રૂપમી જુલાઈ, ૧૯૯૧ના રોજ ઔદ્યોગિક ઉદ્યોગસાહસિકો માટે મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હતું, જે આ અધિનિયમની શરૂઆતથી

એકસો એંસી દિવસની અંદર આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ અનુસાર મેમોરેન્ડમ દાખલ કરશે.

(૨) મેમોરેન્ડમનું સ્વરૂપ, તેને દાખલ કરવાની પ્રક્રિયા અને તેની આનુષંગિક અન્ય બાબતો એવી હશે કે જે આ માટે સલાહકાર સમિતિની ભલામણો મેળવ્યા પછી કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સૂચિત કરવામાં આવે.

(૩) મધ્યમ ઉદ્યોગ દ્વારા જે સત્તાધિકાર સાથે મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવામાં આવશે તે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા જાહેરનામા દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેટલું હશે.

(૪) રાજ્ય સરકાર, જાહેરનામા દ્વારા, તે સત્તાનો ઉલ્લેખ કરશે કે જેની સાથે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો મેમોરેન્ડમ દાખલ કરી શકે છે.

(૫) પેટા-કલમ (૩) અને (૪) હેઠળ નિર્દિષ્ટ સત્તામંડળો આ વિભાગના હેતુઓ માટે પેટા-કલમ (૨) હેઠળ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સૂચિત પ્રક્રિયાને અનુસરશે.

૪૦ આમ, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ, સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગો અને સેવાઓ પૂરી પાડવા અથવા પ્રદાન કરવામાં રોકાયેલા તે મધ્યમ ઉદ્યોગો દ્વારા મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું વિવેકાધીન છે.તેથી, અપીલકર્તા અને દરમિયાનગીરી કરનારનો કેસ છે કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું વિવેકાધીન હોવાથી, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) માં વ્યાખ્યાયિત "સપ્લાયર" અભિવ્યક્તિની મર્યાદામાં આવે છે, તેથી મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું ફરજિયાત ન હોઈ શકે.

૪૧ આ તબક્કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એચ) અને ૨ (એમ) માં વ્યાખ્યાયિત "લઘુ ઉદ્યોગ" અને "લઘુ ઉદ્યોગ" ની વ્યાખ્યાઓનો ઉલ્લેખ કરવો સામાન્ય હોઈ શકે છે, જે આ રીતે વાંચે છે:

(એચ) "લઘુ ઉદ્યોગ" એટલે કલમ (એ) ની પેટા-કલમ (ટી) અથવા કલમ (બી) ની પેટા-કલમ (૧) ની પેટા-કલમ (આઈ) હેઠળ વર્ગીકૃત કરેલું સાહસ.

(એમ) "લઘુ ઉદ્યોગ" એટલે કલમ (એ) ની પેટા-કલમ (ii) અથવા કલમ ૭ ની પેટા-કલમ (૧) ની કલમ (બી) ની પેટા-કલમ (ii) હેઠળ વર્ગીકૃત કરેલું સાહસ.

જર એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૭ની પેટા-કલમ (૧) આ રીતે વાંચે છે:

“૭ ઉદ્યોગોનું વર્ગીકરણ.- (૧) ઉદ્યોગ (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૫૧ (૧૯૫૧નો ૬૫) ની કલમ ૧૧બીમાં કંઈપણ સમાવિષ્ટ હોવા છતાં, કેન્દ્ર સરકાર, આ અધિનિયમના હેતુઓ માટે, જાહેરનામા દ્વારા અને પેટા-કલમો (૪) અને (૫) ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, કોઈ પણ વર્ગ અથવા ઉદ્યોગોના વર્ગોનું વર્ગીકરણ કરી શકે છે, પછી ભલે તે માલિકી, હિંદુ અવિભાજિત પરિવાર, વ્યક્તિઓનું સંગઠન, સહકારી મંડળી, ભાગીદારી પેઢી, કંપની અથવા ઉપક્રમ હોય, જેને ગમે તે નામથી ઓળખવામાં આવે: -

(એ) ઉદ્યોગ (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૫૧ (૧૯૫૧નો ૬૫) ની પ્રથમ અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ કોઈપણ ઉદ્યોગને

લગતા માલના ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદનમાં રોકાયેલા ઉદ્યોગોના
કિસ્સામાં, જેમ કે –

(૧) એક લઘુ ઉદ્યોગ, જેમાં પ્લાન્ટ અને મશીનરીમાં રોકાણ
પચીસ લાખ રૂપિયાથી વધુ ન હોય;

(૨) એક નાનો ઉદ્યોગ, જેમાં પ્લાન્ટ અને મશીનરીમાં રોકાણ
પચીસ લાખ રૂપિયાથી વધુ હોય પરંતુ પાંચ કરોડ રૂપિયાથી વધુ ન
હોય; અથવા

(૩) એક મધ્યમ ઉદ્યોગ, જેમાં પ્લાન્ટ અને મશીનરીમાં રોકાણ
પાંચ કરોડ રૂપિયાથી વધુ હોય પરંતુ દસ કરોડ રૂપિયાથી વધુ ન
હોય;

(બી) સેવાઓ પૂરી પાડવા અથવા પ્રદાન કરવામાં રોકાયેલા
ઉદ્યોગોના કિસ્સામાં, જેમ કે –

(૧) એક સૂક્ષ્મ ઉદ્યોગ, જેમાં સાધનસામગ્રીમાં રોકાણ દસ લાખ
રૂપિયાથી વધુ ન હોય;

(૨) એક નાનો ઉદ્યોગ, જેમાં સાધનસામગ્રીમાં રોકાણ દસ લાખ રૂપિયાથી વધુ હોય પરંતુ બે કરોડ રૂપિયાથી વધુ ન હોય; અથવા

(૩) એક મધ્યમ ઉદ્યોગ, જેમાં સાધનસામગ્રીમાં રોકાણ બે કરોડ રૂપિયાથી વધુ હોય પરંતુ પાંચ કરોડ રૂપિયાથી વધુ ન હોય.સમજૂતી ૧.—શંકાઓને દૂર કરવા માટે, આથી સ્પષ્ટતા કરવામાં આવે છે કે પ્લાન્ટ અને મશીનરીમાં રોકાણની ગણતરીમાં, પ્રદૂષણ નિયંત્રણ, સંશોધન અને વિકાસ, ઔદ્યોગિક સલામતી ઉપકરણો અને જાહેરનામા દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકાય તેવી અન્ય વસ્તુઓની કિંમતને બાકાત રાખવામાં આવશે.

૪૩ આમ, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ની કલમ (એચ) અને કલમ ૭ની પેટા-કલમ (૧) ના સંયુક્ત વાંચન પર, એવું બહાર આવે છે કે "લઘુ ઉદ્યોગ" એ એક એવું સાહસ છે જે ઉદ્યોગ (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૫૧ની પ્રથમ અનુસૂચિ હેઠળ નિર્દિષ્ટ કોઈપણ ઉદ્યોગ સાથે સંબંધિત ચીજવસ્તુઓના ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદનમાં રોકાયેલું છે, જ્યાં પ્લાન્ટ અને મશીનરીમાં રોકાણ પચીસ લાખ રૂપિયાથી વધુ ન હોય અથવા જે સેવાઓ પૂરી પાડવા અથવા પ્રદાન કરવામાં રોકાયેલું હોય, જ્યાં સાધનસામગ્રીમાં રોકાણ દસ લાખ રૂપિયાથી વધુ ન હોય.

જ઼ તેવી જ રીતે, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૭ની પેટા-કલમ (૧) ની કલમ (એમ) નું સંયુક્ત વાંચન દર્શાવે છે કે "લઘુ ઉઘોગ" એ એક એવું સાહસ છે જે ઉઘોગ (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૫૧ની પ્રથમ અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ કોઈપણ ઉઘોગને લગતા માલના ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદનમાં રોકાયેલું હોય, જ્યાં પ્લાન્ટ અને મશીનરીમાં રોકાણ પચીસ લાખ રૂપિયાથી વધુ હોય પરંતુ પાંચ કરોડ રૂપિયાથી વધુ ન હોય; અથવા જે સેવાઓ પૂરી પાડવા અથવા પ્રદાન કરવામાં રોકાયેલું હોય, જ્યાં સાધનસામગ્રીમાં રોકાણ દસ લાખ રૂપિયાથી વધુ હોય અને બે કરોડ રૂપિયાથી વધુ ન હોય.

જપ તેથી, સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉઘોગનું વર્ગીકરણ કરવામાં આવેલા રોકાણના પ્રમાણ પર આધારિત છે.મધ્યમ ઉઘોગને કરવામાં આવેલા રોકાણના આધારે પણ વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે; જો કે, જ્યાં તે સેવાઓ પૂરી પાડવા અથવા પ્રદાન કરવામાં રોકાયેલ હોય, તો મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું વિવેકાધીન છે; જ્યારે, જો તે માલના ઉત્પાદનમાં રોકાયેલ હોય, તો તેના માટે મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું ફરજિયાત છે.એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨૭ની પેટા-કલમ (૨) અન્ય બાબતોની સાથે કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘનના કિસ્સામાં સજાની જોગવાઈ કરે છે.તેથી, જો આઈ. ડી. એન્ડ. આર. અધિનિયમની પ્રથમ અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ કોઈપણ ઉઘોગને લગતા

માલના ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદનમાં રોકાયેલું કોઈ મધ્યમ સાહસ કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) દ્વારા ફરજિયાત મેમોરેન્ડમ ફાઇલ કરતું નથી, તો તેની મુલાકાત કલમ ૨૭ની પેટા-કલમ (૧) માં પૂરા પાડવામાં આવેલ પરિણામો સાથે લેવામાં આવશે; જ્યારે સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગો અને સેવાઓ પ્રદાન કરતા અથવા પ્રદાન કરતા મધ્યમ ઉદ્યોગોના કિસ્સામાં, મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું એ વિવેકાધીન હોવાથી, મેમોરેન્ડમ દાખલ ન કરવા પર કોઈ દંડાત્મક પરિણામો નહીં આવે. જો કે, માત્ર મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું એ વિવેકાધીન છે, તેનો અર્થ એ નથી કે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) માં કલ્પના કરાયેલ "સપ્લાયર" અભિવ્યક્તિની મર્યાદામાં આવશે, સિવાય કે તેની જરૂરિયાતો સંતોષાય, એટલે કે આવા સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગોએ ઉપરોક્ત અધિનિયમની કલમ ૮ ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત સત્તાધિકારી પાસે મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોય. આ અદાલતના અભિપ્રાયમાં, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું એ વિવેકાધીન છે તે માત્ર હકીકત, જ્યાં સુધી "સપ્લાયર" ની વ્યાખ્યાનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી કોઈ અસ્પષ્ટતા તરફ દોરી જતી નથી. વિધાનસભા તેના વિવેકબુદ્ધિથી સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગોના કિસ્સામાં મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવાની કોઈ ફરજિયાત શરત લાદવા માંગતી ન હતી, પરંતુ તે જ સમયે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના પ્રકરણ V ની લાભદાયી જોગવાઈઓનો લાભ લેવા માંગતા સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગોએ કલમ ૮ ની પેટા-

કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત અધિકારી સમક્ષ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું જોઈએ તેવી જોગવાઈ કરવી યોગ્ય હોવાનું માન્યું છે. આ એક ફાયદાકારક કાયદો હોવાની દલીલને ઉદારતાથી વાંચવી જોઈએ અને એવું માનવું જોઈએ કે કલમ ૮ (૧) (એ) વિવેકાધીન હોવાથી, કલમ ૨ (એન) ક્યારેય એવી શરતનો આદેશ આપી શકતી નથી જે વિવેકાધીન સિવાયની હોય, તે સ્વીકારને લાયક નથી, કારણ કે જ્યારે કાયદો બનાવવો એ સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગો માટે ફાયદાકારક કાયદો છે, ત્યારે ખરીદનાર પર મૂકવામાં આવેલી જવાબદારીઓ ભારે છે. તેથી, પ્રકરણ ૫ ની જોગવાઈઓનો કડક અર્થ કાઢવો પડશે. એવું લાગે છે કે ખરીદદારને સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી ચીજવસ્તુઓ અથવા પ્રદાન કરવામાં આવતી સેવાઓના સંદર્ભમાં કડક જોગવાઈઓનો સામનો કરવો પડે છે તે કારણોસર, વિધાનસભાએ પ્રકરણ V ની જોગવાઈઓનો લાભ "સપ્લાયર" એટલે કે માત્ર એવા સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો સુધી મર્યાદિત રાખવાનું યોગ્ય માન્યું છે કે જેમણે કલમ ૮ (૧) માં વિચાર્યા મુજબ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું છે, જેથી ખરીદદારને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના પ્રકરણ V ની જોગવાઈઓ હેઠળ તેની જવાબદારીઓ વિશે પણ જાણ કરવામાં આવે.

૪૬ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮માં વપરાયેલ શબ્દ સપ્લાયર વિરુદ્ધ "પક્ષકાર" છે અને તેથી અપીલકર્તા અને દરમિયાનગીરી કરનારને કલમની સાદી ભાષા દ્વારા આવરી લેવામાં આવે છે એવી દલીલ એ

હકીકતની દૃષ્ટિ ગુમાવે છે કે કલમ ૧૮ હેઠળ, કોઈપણ પક્ષ દ્વારા કલમ ૧૭ હેઠળ બાકીની કોઈપણ રકમના સંદર્ભમાં સંદર્ભ આપી શકાય છે, એટલે કે "સપ્લાયર" દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલ કોઈપણ માલ અથવા સેવાઓ માટે ચૂકવવાપાત્ર રકમના સંદર્ભમાં વિવાદ.તેથી, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ લાગુ કરવા માટેની એક પૂર્વશરત એ છે કે વિવાદ પુરવઠો પૂરો પાડવામાં આવેલ માલ અથવા "સપ્લાયર" દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવતી સેવાઓ સાથે સંબંધિત હોવો જોઈએ, એટલે કે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગ કે જેણે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત સત્તાધિકારી અથવા કંપની, સહકારી મંડળી, ટ્રસ્ટ અથવા સંસ્થા કે જે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) ની પેટા-કલમ (iii) ની જરૂરિયાતને સંતોષે છે તેની સાથે મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું છે. એવું હોઈ શકે કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) ની જરૂરિયાતોને સંતોષતા સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગોએ (એટલે કે માલસામાનના પુરવઠા અથવા સેવાઓ પ્રદાન કરતી વખતે માન્ય મેમોરેન્ડમ અસ્તિત્વમાં હતું) "સપ્લાયર" તરીકે માલ અથવા સેવાઓનો પુરવઠો પૂરો પાડ્યો હતો, પરંતુ ત્યારબાદ, દરજ્જામાં ફેરફારને કારણે, તે હવે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગોની શ્રેણીમાં ન આવી શકે.જો કે, વિવાદ "સપ્લાયર" દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલ માલ અથવા સેવાઓના સંદર્ભમાં રકમની ચુકવણી સાથે સંબંધિત હોવાથી, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫ થી ૧૭ ની જોગવાઈઓ હેઠળ

આવા પક્ષની તરફેણમાં અધિકાર ઉપાર્જિત થાય છે, અને તેથી, એવું લાગે છે કે આવા સાહસ માટે હજુ પણ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ લાગુ કરવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે; અને આ સંદર્ભમાં, આવી આકસ્મિકતાને પહોંચી વળવા માટે, "કોઈપણ પક્ષ" શબ્દનો ઉપયોગ આ વિભાગમાં કરવામાં આવ્યો હોવાનું જણાય છે."કોઈપણ પક્ષ" અભિવ્યક્તિમાં એવા ખરીદદારનો પણ સમાવેશ થઈ શકે છે કે જેમની પાસેથી એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૭ હેઠળ વિચાર્યા મુજબ પુરવઠો પૂરો પાડવામાં આવેલ માલ અથવા સપ્લાયર દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવતી સેવાઓના સંદર્ભમાં વ્યાજ સાથેની કોઈપણ રકમ વસૂલ કરી શકાય છે અને જે આવી રકમ ચૂકવવાની તેની જવાબદારી પર વિવાદ કરી રહ્યો છે.જો કોઈ ખરીદદાર એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ સંદર્ભ આપે છે, તો "સપ્લાયર" તરીકે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગની સ્થિતિ નક્કી થવી જોઈએ, એટલે કે તેણે આવા માલનો પુરવઠો પૂરો પાડવામાં આવે તે પહેલાં અથવા સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં આવે તે પહેલાં તે અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ વિચારણા મુજબ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોવું જોઈએ.

૪૭ આમ, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની યોજનાને ધ્યાનમાં રાખીને, સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગોને તે કાયદાની કલમ ૮ (૧) હેઠળ કલ્પના કરાયેલ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું કે નહીં તે અંગે વિવેકબુદ્ધિ આપવામાં આવે છે. જો કે, જો

સૂક્ષ્મ અથવા લઘુ ઉદ્યોગ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના પ્રકરણ પની જોગવાઈઓનો લાભ લેવા માંગે છે, તો તે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ વિચાર્યા મુજબ "સપ્લાયર" અભિવ્યક્તિની મર્યાદામાં આવવું જરૂરી છે, એટલે કે તેણે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત સત્તાધિકારી સમક્ષ આવેદનપત્ર દાખલ કર્યું હોવું જોઈએ.

૪૮ વધુમાં એ નોંધવું જોઈએ કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૧ દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને કેન્દ્ર સરકારે તેના મંત્રાલયો, વિભાગો અને જાહેર ક્ષેત્રના સાહસો દ્વારા સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગો દ્વારા ઉત્પાદિત અને પૂરી પાડવામાં આવતી વસ્તુઓ અને સેવાઓની ખરીદીના સંદર્ભમાં જાહેર ખરીદી નીતિને સૂચિત કરી છે.તદનુસાર, તેણે સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગો માટે જાહેર ખરીદી નીતિ (એમ. એસ. ઇ.) આદેશ, ૨૦૧૨ શીર્ષક ધરાવતો આદેશ તૈયાર કર્યો છે.આદેશની પ્રસ્તાવનામાં કહેવામાં આવ્યું છે કે જાહેર ખરીદી નીતિ જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્રો અથવા ખાદી અને ગ્રામોદ્યોગ બોર્ડ અથવા કોચર બોર્ડ અથવા રાષ્ટ્રીય લઘુ ઉદ્યોગ નિગમ અથવા હસ્તકલા અને હાથવણાટ નિયામક અથવા સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગ મંત્રાલય દ્વારા નિર્દિષ્ટ કોઈપણ અન્ય સંસ્થામાં નોંધાયેલા સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગોને લાગુ પડશે.આમ, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના પ્રકરણ ૪ માં તે

અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ વિચાર્યા મુજબ પુરવઠાકાર દ્વારા માલસામાનના પુરવઠા અથવા સેવાઓ પ્રદાન કરવાની જોગવાઈ નથી, તેમ છતાં તે અધિનિયમની કલમ ૧૧ હેઠળ ઘડવામાં આવેલી નીતિ તે સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગોને લાગુ પડે છે જેઓ અહીં ઉપર ઉલ્લેખિત સત્તામંડળો સાથે નોંધાયેલા છે.તેથી, એ સ્પષ્ટ છે કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદો એવું માને છે કે તે કાયદા હેઠળ લાભ મેળવવાના હેતુસર, ઉદ્યોગની સ્થિતિ નક્કી કરવી પડશે, કારણ કે ઉદ્યોગની સ્થિતિ નક્કી કરવામાં ન આવે તો, તે તેના લાભ માટે હકદાર છે કે નહીં તે નક્કી કરવું શક્ય નથી.

૪૯ અપીલકર્તા વતી, હમીદ લેધર ફિનિશર વિરુદ્ધ એસોસિએટેડ કેમિકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં અલ્હાબાદ હાઇકોર્ટના નિર્ણય પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે.આ કેસમાં, જે અરજદારની વિરુદ્ધ ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલ દ્વારા ચુકાદો આપવામાં આવ્યો હતો અને જિલ્લા ન્યાયમૂર્તિ, કાનપુર સમક્ષ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૯ હેઠળની અરજી પર કરવામાં આવેલી અરજીને અંતિમતા મળી હતી, તેણે ફાંસીની કાર્યવાહીને રદ કરવાની વિનંતી સાથે હાઇકોર્ટનો સંપર્ક કર્યો હતો.અદાલતે આદેશના ફકરા ૨૫ માં એક તારણ નોંધ્યું હતું કે અરજદાર ખરીદદાર છે કારણ કે તેણે સપ્લાયર પાસેથી વિચારણા માટે માલ મેળવ્યો છે અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ એસોસિએટેડ કેમિકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ ભારતીય કંપની અધિનિયમ

હેઠળ નોંધાયેલી એક ખાનગી મર્યાદિત કંપની છે અને તે નાના ઉદ્યોગોના એકમ તરીકે નોંધાયેલી છે અને તેણે નાના ઉદ્યોગો દ્વારા ઉત્પાદિત/ઉત્પાદિત માલ પૂરો પાડ્યો છે અને સ્વીકાર્યું છે કે માંગ પર ચુકવણી કરવામાં આવી નથી, તો ચોક્કસપણે ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલ દ્વારા વિવાદની બાંધધરી આપનાર ઉપાય કરવામાં આવ્યો છે.આમ, એવું લાગે છે કે ઉપરોક્ત કેસની હકીકતોમાં, પ્રતિવાદી નંબર ૧ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) ની પેટા-કલમ (iii) ની મર્યાદામાં આવે છે, જે વ્યાખ્યાનો સમાવિષ્ટ ભાગ છે.

૫૦ પછી વિચારણા માટે જે આગામી પ્રશ્ન ઊભો થાય છે તે એ છે કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ સંદર્ભ આપવા માટે પાત્ર બનવા માટે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો દ્વારા કયા સમયે મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું જોઈએ, એટલે કે શું આવા મેમોરેન્ડમ પુરવઠો કરવામાં આવે તે પહેલાં અથવા કરાર અમલમાં મૂક્યા પછી પણ કોઈપણ સમયે દાખલ થવું જોઈએ.આ સંબંધમાં, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના પ્રકરણ પાંચની યોજનાની સમીક્ષા કરી શકાય છે.

૫૧ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫ એવી જોગવાઈ કરે છે કે ખરીદનાર તેમની વચ્ચે લેખિતમાં સંમત થયેલી તારીખે અથવા તે પહેલાં અને નિયત દિવસ પહેલા કરારની ગેરહાજરીમાં સપ્લાયર દ્વારા પ્રદાન કરાયેલ માલ

અથવા સેવાઓના કોઈપણ પુરવઠા માટે ચુકવણી કરશે."એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ની કલમ (બી) હેઠળ 'નિયુક્ત દિવસ' ની વ્યાખ્યા કરવામાં આવી છે, જેનો અર્થ સ્વીકારના દિવસથી પંદર દિવસનો સમયગાળો સમાપ્ત થયાના તરત પછીનો દિવસ અથવા સપ્તાયર પાસેથી ખરીદનાર દ્વારા કોઈપણ માલ અથવા કોઈપણ સેવાઓની માન્ય સ્વીકૃતિનો દિવસ થાય છે.તેના સ્પષ્ટીકરણમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે ખંડના હેતુઓ માટે, -ટી

(૧) "સ્વીકૃતિનો દિવસ" એટલે,

(એ) માલની વાસ્તવિક ડિલિવરી અથવા સેવાઓ પૂરી પાડવાનો દિવસ; અથવા

(બી) જ્યાં માલની ડિલિવરી અથવા સેવાઓ પૂરી પાડવાના પંદર દિવસની અંદર માલ અથવા સેવાઓની સ્વીકૃતિ અંગે ખરીદનાર દ્વારા લેખિતમાં કોઈ વાંધો ઉઠાવવામાં આવે છે, તે દિવસે જે દિવસે એવો વાંધો સપ્લાયર દ્વારા દૂર કરવામાં આવે છે;

(૨) "માન્ય સ્વીકૃતિનો દિવસ" એટલે, જ્યાં માલની ડિલિવરી અથવા સેવાઓ પૂરી પાડવાના દિવસ, માલની વાસ્તવિક ડિલિવરી અથવા સેવાઓ પૂરી પાડવાના દિવસ પછી પંદર દિવસની અંદર માલ અથવા સેવાઓની સ્વીકૃતિ અંગે ખરીદનાર દ્વારા લેખિતમાં કોઈ વાંધો ઉઠાવવામાં ન આવે;

પર એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫ની જોગવાઈ એવી જોગવાઈ કરે છે કે કોઈ પણ સંજોગોમાં સપ્લાયર અને ખરીદનાર વચ્ચે લેખિતમાં સંમત થયેલો સમયગાળો સ્વીકૃતિની તારીખ અથવા માન્ય સ્વીકૃતિની તારીખથી ૪૫ દિવસથી વધુ ન હોવો જોઈએ. જ્યાં એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત સત્તા સાથે આવા સાહસ દ્વારા મેમોરેન્ડમ દાખલ કરીને ઉદ્યોગની સ્થિતિ નક્કી કરવામાં આવે છે, જેમ કે તે લઘુ ઉદ્યોગ હોય કે નાનું ઉદ્યોગ હોય, ત્યાં પક્ષો જાણશે કે તે અધિનિયમની કલમ ૧૫ની જોગવાઈઓનું પાલન કરવું પડશે અને તે હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલ સમયની અંદર સપ્લાયરને ચુકવણી કરવી પડશે. જો કે, એન્ટરપ્રાઇઝની સ્થિતિ નક્કી કરવામાં ન આવે તો, પક્ષો વચ્ચેનો કરાર એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫ની દ્રષ્ટિએ નહીં હોય.

૫૩ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૬ને ધ્યાનમાં રાખીને, તે એક ભારે જોગવાઈ છે જે સપ્લાયર પાસેથી માલની ખરીદી કરનાર ખરીદનાર પર જવાબદારી મૂકે છે, કલમ ૧૫ હેઠળ સપ્લાયરને જરૂરી રકમની ચુકવણી ન કરવાના કિસ્સામાં, નિયત તારીખથી અથવા રિઝર્વ બેંક દ્વારા સૂચિત બેંક દરના ત્રણ ગણા પર સંમત થયાની તારીખ પછીની તારીખથી સપ્લાયરને માસિક આરામ સાથે ચક્રવૃત્તિ વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી મૂકે છે. તેથી, ખરીદદાર

સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો પાસેથી માલની ખરીદી કરે અથવા સેવાઓ મેળવે તે પહેલાં, તેણે ઉદ્યોગની સ્થિતિ વિશે જાગૃત રહેવું જોઈએ, જેથી તે જાણે કે તે કાયદાની કલમ ૧૫ હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલા સમયની અંદર રકમની ચૂકવણી ન કરવા પર રિઝર્વ બેંક દ્વારા સૂચિત બેંક દરના ત્રણ ગણા ચક્રવૃત્તિ વ્યાજની ચૂકવણી કરવી પડશે.વધુમાં, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨૨ એવા ખરીદદાર પર જવાબદારી મૂકે છે કે જેણે હાલમાં અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદા હેઠળ તેના વાર્ષિક ખાતાનું ઓડિટ કરાવવું જરૂરી છે, જેમાં તેમાં નિર્ધારિત વધારાની માહિતી રજૂ કરવી જરૂરી છે, જેમાં નિષ્ફળતા તેની કલમ ૨૭ હેઠળ દંડ દ્વારા ચૂકવવામાં આવશે.વધુમાં, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨૩ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, ખરીદદાર આવકવેરાના અધિનિયમ, ૧૯૬૧ હેઠળ આવકની ગણતરીના હેતુઓ માટે કલમ ૧૬ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર અથવા વ્યાજ દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી રકમની કપાતનો દાવો કરવા માટે હકદાર રહેશે નહીં.તેથી, જ્યારે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ હેઠળ ખરીદનાર પર આવી ભારે જવાબદારીઓ લાદવામાં આવે છે, ત્યારે ખરીદનારને તે ઉદ્યોગની સ્થિતિ વિશે જાણ હોવી જોઈએ કે જેમાંથી તે માલની ખરીદી કરી રહ્યો છે અથવા સેવાઓનો લાભ લઈ રહ્યો છે, જેમ કે તે સૂક્ષ્મ અથવા લઘુ ઉદ્યોગ છે.તેથી, એવું લાગે છે કે વિધાનસભાએ ઇરાદાપૂર્વક એવી જોગવાઈ કરી છે કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના પ્રકરણ પની જોગવાઈઓનો લાભ લેવાના હેતુઓ માટે, સૂક્ષ્મ

અથવા નાના ઉદ્યોગે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ વિચારણા મુજબ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવું જોઈએ અને તે મુજબ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૫,૧૬,૧૭ અને ૨૨માં "સપ્લાયર" શબ્દનો ઉપયોગ કર્યો છે.

પર આ બાબતનું બીજું નોંધપાત્ર પાસું એ છે કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ લાગુ કરવા માટે, વિવાદ કલમ ૧૭ હેઠળ બાકી રહેલી કોઈપણ રકમ સાથે સંબંધિત હોવો જોઈએ, જે બદલામાં કહે છે કે સપ્લાયર દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલ કોઈપણ માલ અથવા સેવાઓ માટે, ખરીદનાર કલમ ૧૬ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ વ્યાજ માટે જવાબદાર રહેશે.તેથી, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ લાગુ કરવા માટે એક અનિવાર્ય શરત એ છે કે માલ પૂરો પાડવામાં આવ્યો હોવો જોઈએ અથવા સેવાઓ સપ્લાયર દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવી હોવી જોઈએ; તેથી, જ્યાં સુધી સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો જ્યારે માલ પૂરો પાડવામાં આવ્યો હતો તે સમયે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "સપ્લાયર" ની જરૂરિયાતોને સંતોષે નહીં ત્યાં સુધી, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ની જોગવાઈઓ આકર્ષિત થશે નહીં.

૫૫ એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના પ્રકરણ પની કલમ ૧૫, ૧૬ અને ૧૭ હેઠળની જવાબદારી માત્ર ત્યારે જ ઊભી થાય છે જ્યારે માલ પૂરો પાડવામાં આવ્યો હોય અથવા "સપ્લાયર" દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી અથવા પ્રદાન કરવામાં આવતી સેવાઓ હોય, જરૂરી પરિણામ તરીકે તે અનુસરે છે કે સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગોએ માલ પૂરો પાડવામાં આવે તે પહેલાં અથવા પૂરી પાડવામાં આવતી અથવા પ્રદાન કરવામાં આવતી સેવાઓ પહેલાં મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોવું જોઈએ. એક સૂક્ષ્મ અથવા નાનું સાહસ કે જે માલ પૂરો પાડવામાં આવે અથવા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવે અથવા પ્રદાન કરવામાં આવે તે પછીની તારીખે મેમોરેન્ડમ ફાઇલ કરે છે, તે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ લાગુ કરવા માટે પાત્ર રહેશે નહીં કારણ કે ઉપરોક્ત કલમ કોઈપણ પક્ષ દ્વારા કલમ ૧૭ હેઠળ બાકીની કોઈપણ રકમ અંગેના વિવાદના સંદર્ભની કલ્પના કરે છે, અને કલમ ૧૭ હેઠળ બાકીની રકમ પુરવઠો પૂરો પાડવામાં આવેલ માલ અથવા સપ્લાયર દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવેલી સેવાઓના સંબંધમાં હશે, જે જરૂરિયાત આવા કિસ્સામાં સંતોષવામાં આવશે નહીં. સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો માલ પૂરો પાડવામાં આવે અને સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવે તે પછી પણ કોઈપણ સમયે મેમોરેન્ડમ દાખલ કરી શકે છે અને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ લાગુ કરે છે, કારણ કે જે તારીખે કલમ ૧૮ લાગુ કરવામાં આવે છે, તે તે અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરાયેલ સપ્લાયરની મર્યાદામાં આવે છે, તેથી તે સ્વીકૃતિને

પાત્ર નથી.એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના પ્રકરણ પની યોજનાને ધ્યાનમાં લેતા, આ અદાલતનો વિચાર છે કે તે માત્ર એક સૂક્ષ્મ અથવા નાનું સાહસ છે જે અહીં ઉપર ચર્ચા કરાયેલ કલમ ૨ (એન) માં વિચાર્યા મુજબ "સપ્લાયર" અભિવ્યક્તિના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે છે, અને જેણે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ (૧) હેઠળ વિચાર્યા મુજબ મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યા પછી માલ અથવા પ્રદાન કરેલી સેવાઓ પૂરી પાડી છે, જે પુરવઠો અથવા પ્રદાન કરેલી સેવાઓના સંબંધમાં બાકી રહેલી કોઈપણ રકમ અંગેના કોઈપણ વિવાદના સંદર્ભમાં એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ લાગુ કરવા માટે હકદાર હશે.તેથી, સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો માલ પૂરો પાડવામાં આવે અને સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવે અને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ લાગુ કરવામાં આવે તે પછી પણ મેમોરેન્ડમ દાખલ કરી શકે છે તે દલીલ નિષ્ફળ થવી જોઈએ.

પડ અગાઉ ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ વિચાર્યા મુજબ હવે સપ્લાયર ન હોય તેવા સૂક્ષ્મ અથવા નાના ઉદ્યોગો પણ, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ કલ્પના કરાયેલ અભિવ્યક્તિનાં અર્થમાં, જ્યારે તે "સપ્લાયર" હતો ત્યારે તેના દ્વારા પ્રદાન કરાયેલ માલ અથવા સેવાઓના પુરવઠાને લગતી કોઈપણ રકમની ચુકવણીના સંદર્ભમાં તેની કલમ ૧૮ લાગુ કરી શકે છે. જ્યારે

એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ કલ્પના કરાયેલ "સપ્લાયર" માલ પૂરો પાડે છે અથવા સેવાઓ પ્રદાન કરે છે, ત્યારે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના પ્રકરણ ૫ ની જોગવાઈઓ હેઠળ તેની તરફેણમાં અધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે, જે માત્ર એટલા માટે નિષ્ફળ જશે નહીં કારણ કે જ્યારે તે સંદર્ભ આપે છે ત્યારે તે હવે સપ્લાયર નથી.તેથી, એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ કોઈપણ પક્ષને સંદર્ભ આપવાનો અધિકાર પ્રદાન કરે છે અને માત્ર સપ્લાયર જ નહીં, જ્યાં સુધી વિવાદ પુરવઠો પૂરો પાડવામાં આવેલ માલ અથવા સપ્લાયર દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવેલી સેવાઓના સંબંધમાં બાકી રકમના સંબંધમાં હોય.

૫૭ ઉપરોક્ત ટ્રજિકોણને મેસર્સના કેસમાં બોમ્બે હાઈકોર્ટ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા ટ્રજિકોણમાં સમર્થન મળે છે.સાયજેન બાયોફાર્મા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ મેસર્સ.જગતપ હોર્ટિક્યુલેચ્યુઅર પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, એમ. એ. એન. યુ./એમ. એચ./૩૫૫૩/૨૦૧૯, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) નો આશરો લઈને, પ્રતિવાદી માત્ર તેના વિવેકબુદ્ધિથી ઉદ્યોગસાહસિકનું મેમોરેન્ડમ દાખલ કરે છે, તે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમ હેઠળ નાના ઉદ્યોગ તરીકે વર્ગીકૃત થવાનો કાનૂની દરજ્જો ધારણ કરી શક્યો ન હોત, જે તારીખથી તેમાં અપીલકર્તાએ પ્રતિવાદી સાથે કરાર કર્યો હતો.અદાલતે એવું માન્યું હતું કે આમ, પ્રતિવાદી એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી.

કાયદાના કાર્યક્ષેત્રમાં એક નાના ઉદ્યોગસાહસિક અથવા સપ્લાયર ન બની શક્યો હોત, જેમ કે ઉદ્યોગસાહસિકનું મેમોરેન્ડમ દાખલ કરીને જે સંભવિત તારીખથી પરિણામ ધરાવે છે અને પાછલી અસરથી નહીં, જેથી પ્રતિવાદી પ્રકરણ V અને વધુ ખાસ કરીને કલમ ૧૮ નો લાભ લઈ શકે. અદાલતનો મત હતો કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની કલમ ૮ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૨ (એન) ની જોગવાઈઓનું અન્ય કોઈપણ અર્થઘટન એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. કાયદાની જોગવાઈઓ દ્વારા ઇચ્છિત ન હોય તેવું પરિણામ ઊભું કરશે. હકીકતમાં, તે આ જોગવાઈઓ દ્વારા ઇચ્છતા ન હોય તેવા પક્ષની તરફેણમાં બિનજરૂરી અને ગેરકાયદેસર લાભ પ્રદાન કરશે. અદાલતનો મત હતો કે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ "સપ્લાયર" ની વ્યાખ્યા, આમ, તેના અભિપ્રાયમાં એવું વિચારશે નહીં કે કરાર થયા પછીની કોઈપણ ભાવિ તારીખે અને વિવાદના ઘણા સમય પછી કોઈ પણ પેઢી મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવા અને એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમના પ્રકરણ V ની જોગવાઈઓનો લાભ લેવા માટે આવા મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવા માટે પૂર્વલક્ષી અરજી માંગશે, કારણ કે, જોગવાઈઓનું આપું અર્થઘટન, તે અધિનિયમની જોગવાઈઓ પર હિંસા કરશે.

૫૮ અન્ય એક પ્રશ્ન જે વિચારણા માટે ઊભો થાય છે તે એ છે કે શું ત્રીજા પ્રતિવાદી-રાજ્ય સ્તરની ઉદ્યોગ સુવિધા પરિષદ, ગાંધીનગર પાસે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલા

સંદર્ભને ધ્યાનમાં લેવાનો અધિકારક્ષેત્ર હતો. હરીફ પ્રતિવાદીઓ વતી દલીલ કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તા એક એવી કંપની છે જેણે તેની નોંધાયેલ કચેરી મહારાષ્ટ્રમાં સ્થાનાંતરિત કરી છે, તેથી સંદર્ભ મહારાષ્ટ્રમાં અથવા મદ્રાસમાં દાખલ કરવો પડશે જ્યાં ઉપરોક્ત પ્રતિવાદીઓ સ્થિત છે. આ સંબંધમાં, હકીકતો દર્શાવે છે કે વડોદરા ખાતેના અપીલકર્તા દ્વારા ખરીદીનો આદેશ સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો અને વડોદરા સ્થિત તેની ફેક્ટરીમાંથી માલ પૂરો પાડવામાં આવ્યો હતો; તે સમયે જ્યારે માલ પૂરો પાડવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે અપીલકર્તાની નોંધાયેલ કચેરી ગુજરાતમાં હતી; તેથી, કાર્યવાહીનું સંપૂર્ણ કારણ ગુજરાતમાં ઊભું થયું હતું. આ સંજોગોમાં, અપીલકર્તા માટે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ ત્રીજા પ્રતિવાદી-સુવિધા પરિષદ સમક્ષ સંદર્ભ આપવા માટે તે ખુલ્લું હતું, જો કે તે અન્યથા આવું કરવા માટે પાત્ર હતું. આ અદાલતના અભિપ્રાયમાં, **મોર્ગન સ્ટેનલી મ્યુચ્યુઅલ ફંડ વિરુદ્ધ કાર્તિક દાસ** (ઉપરોક્ત) કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટનો નિર્ણય વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં, કારણ કે તે કેસમાં પ્રતિવાદી કંપની સામે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી અને કંપની દ્વારા જાહેર મુદ્દાઓ રજૂ કરવા સંબંધિત બાબતમાં વિવાદ સામેલ હતો. તે આ પૃષ્ઠભૂમિમાં હતું કે કોર્ટે એવું માન્યું હતું કે કંપનીનું નિવાસસ્થાન તે છે જ્યાં નોંધાયેલ ઓફિસ સ્થિત છે; સામાન્ય રીતે, કેસ માત્ર ત્યાં જ દાખલ કરવા જોઈએ જ્યાં કંપનીની નોંધાયેલ ઓફિસ સ્થિત હોય. ઉપરોક્ત કેસમાં નિર્ણય એવા કિસ્સામાં આપવામાં આવ્યો

હતો કે જ્યાં પ્રતિવાદી કંપનીની નોંધાયેલ કચેરી જ્યાં સ્થિત હતી તે સ્થળ સિવાય અન્ય સ્થળે ગ્રાહક મંચ સમક્ષ દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો અને તે વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં જ્યાં કંપની અરજદાર છે.તેથી, વિદ્વાન સિંગલ જજ એવું માનવા માટે વાજબી ન હતા કે ત્રીજા પ્રતિવાદી- ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલ પાસે અહીં અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલા સંદર્ભને ધ્યાનમાં લેવાનો અધિકારક્ષેત્ર નથી.આ અદાલત આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટ દ્વારા ઇન્દુર ડિસ્ટ્રિક્ટ કો-ઓપરેટિવ માર્કેટિંગ સોસાયટી લિમિટેડ વિરુદ્ધ માઈક્રોપ્લેક્સ (ઇન્ડિયા), હૈદરાબાદ અને અન્યો (ઉપરોક્ત) માં લેવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણ સાથે સંમત છે, તે હદ સુધી તે માને છે કે જે જરૂરી છે તે ફક્ત તે જ છે કે સપ્લાયર ફેસિલિટેશન કાઉન્સિલના અધિકારક્ષેત્રમાં સ્થિત હોવો જોઈએ અને તે નહીં કે તેઓ નોંધાયેલા હોવા જોઈએ અથવા આવા અધિકારક્ષેત્રમાં તેમની નોંધાયેલ ઓફિસ હોવી જોઈએ.

પદ વર્તમાન કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલકર્તાએ વર્ષ ૨૦૦૮માં, જ્યારે તે એક ખાનગી મર્યાદિત કંપની હતી, ત્યારે વડોદરા ખાતે ઉત્પાદન સાહસ સ્થાપવાનો પોતાનો ઇરાદો વ્યક્ત કરતો મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યો હતો, જેના પગલે મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૧) માટેની સ્વીકૃતિ જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્ર, વડોદરાને ૨૪/૪/૨૦૦૮ પર જારી કરવામાં આવી હતી, જેમાં એકમની શ્રેણીને સૂક્ષ્મ તરીકે અને ઉત્પાદક તરીકેની પ્રવૃત્તિની પ્રકૃતિ દર્શાવવામાં આવી હતી અને

ઉદ્યોગસાહસિકનું મેમોરેન્ડમ નંબર ૨૪ ૦૧૯ ૧૨ ૦૦૩૪૧ સોંપવામાં આવ્યું હતું.સ્વીકૃતિના સંદર્ભમાં, અપીલકર્તાના સાહસની પ્રવૃત્તિ ૪/૮/૨૦૦૮ થી શરૂ કરવાની દરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી.સ્વીકૃતિ નીચે નોંધ ૨ આ રીતે વાંચે છે:—

“૨.એન્ટરપ્રાઇઝે ઉત્પાદનમાં ગયા પછી અથવા ભાગ-૧ દાખલ કર્યાના બે વર્ષમાં સેવાઓ પૂરી પાડવાનું અથવા પ્રદાન કરવાનું શરૂ કર્યા પછી જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્રને ઉદ્યોગસાહસિકના મેમોરેન્ડમનો ભાગ-૨ દાખલ કરવો પડશે નહીં તો ઉદ્યોગસાહસિક દ્વારા દાખલ કરાયેલ મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૧) અમાન્ય થઈ જશે.”

૬૦ ત્યારબાદ, તારીખ ૨૮/૩/૨૦૧૨ (જોડાણ-સી સામૂહિક રીતે) ના સ્વીકૃતિ ભાગ-૨ પરથી એવું લાગે છે કે અપીલકર્તાએ ઉદ્યોગસાહસિકના મેમોરેન્ડમનો ભાગ-૨ દાખલ કર્યો હતો જેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે ઉત્પાદન/સેવા શરૂ કરવાની પ્રારંભિક તારીખ ૪/૮/૨૦૦૭ છે અને રોકાણની તારીખ ૧/૮/૨૦૦૭ તરીકે દર્શાવવામાં આવી છે.ઉદ્યોગસાહસિકનો મેમોરેન્ડમ નંબર (ભાગ-૨) ૨૪-૦૧૯-૧૨-૦૬૩૬ છે.

૬૧ આમ, અપીલકર્તાએ ખાનગી મર્યાદિત કંપની તરીકે તેની ક્ષમતામાં મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૧) દાખલ કર્યાના બે વર્ષથી વધુ સમય પછી મર્યાદિત કંપની તરીકે મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૨) દાખલ કર્યું હતું.

૬૨. આ સમયે એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૨) દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ એસ. ઓ. ૧૬૪૩ (ઇ) તારીખ <આઇ. ડી. ૧> નો સંદર્ભ આપી શકાય છે. તેની અનુસૂચિ Iમાં સૂક્ષ્મ, લઘુ અથવા મધ્યમ ઉદ્યોગોની સ્થાપના માટે ઉદ્યોગસાહસિકોના મેમોરેન્ડમના સ્વરૂપની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.તેની અનુસૂચિ II ઉદ્યોગસાહસિકોના મેમોરેન્ડમ અને આનુષંગિક અન્ય બાબતો દાખલ કરવાની પ્રક્રિયાની જોગવાઈ કરે છે.અનુસૂચિ II ની કલમ ૯ આ રીતે પૂરી પાડે છે:

“ભાગ ૧ દાખલ કર્યાના બે વર્ષની અંદર ઉદ્યોગસાહસિક મેમોરેન્ડમના ભાગ ૨ દાખલ ન કરવાના કિસ્સામાં, ઉદ્યોગસાહસિક દ્વારા દાખલ કરાયેલ મેમોરેન્ડમ (ભાગ ૧) અમાન્ય થઈ જશે.

તે એસ. ઓ. ૧૬૪૩ (ઇ) ની અનુસૂચિ ૨ની કલમ ૯માં સમાવિષ્ટ આ શરત છે, જેનો ઉદ્દેશ અપીલકર્તાની તરફેણમાં બહાર પાડવામાં આવેલ

૨૪/૦૪/૨૦૦૮ તારીખના ભાગ I માટેની સ્વીકૃતિ નીચેની નોંધમાં કરવામાં આવ્યો છે.

અનુસૂચિ ૨ ની કલમ ૧૭ કહે છે કે કંપની અધિનિયમમાં વ્યાખ્યાયિત કંપનીઓના કિસ્સામાં:-

“૧૭. કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ (૧/૧૯૫૬), સહકારી/ભાગીદારી પેઢીઓ અને ટ્રસ્ટોમાં વ્યાખ્યાયિત કંપનીઓના કિસ્સામાં, સાહસના નામમાં ફેરફાર, જો કોઈ હોય તો, જનરલ મેનેજર, જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્ર અથવા ફેરફારના ત્રણ મહિનાની અંદર રાજ્ય/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશમાં ઉદ્યોગસાહસિકોના મેમોરેન્ડમ દાખલ કરવા માટે સૂચિત સત્તામંડળને જાણ કરવી જોઈએ.માલિકી પેઢીઓના કિસ્સામાં, સોગંદનામામાં નામમાં ફેરફારને અસર કર્યાના ત્રણ મહિનાની અંદર તેની જાણ કરવી જોઈએ.”

૬૩ વર્તમાન કેસમાં, અપીલકર્તાએ અનુસૂચિ ૨ના ખંડ (૧૭) માં દર્શાવ્યા મુજબ આવા ફેરફારના ત્રણ મહિનાની અંદર તેનું નામ બદલવા વિશે જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્રને જાણ કરી હતી કે કેમ તે દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કંઈ નથી.જો કે, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે અપીલકર્તાને ૧૯/૧૧/૨૦૧૧ પર ખાનગી મર્યાદિત કંપનીમાંથી મર્યાદિત કંપનીમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવ્યો

હતો અને તે માહિતી ૧૪/૨/૨૦૧૨ પર જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્રને આપવામાં આવી હતી.ચુકાદાના આદેશ દરમિયાન આવી સૂચનાની નકલો અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી છે.આમ, ૧૬મી જાન્યુઆરી, ૨૦૦૮ના એસ. ઓ. ૨૦૦ (ઈ) દ્વારા સુધારેલ ૨૯મી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૬ના એસ. ઓ. ૧૬૪૩ (ઈ) ની અનુસૂચિ II ની કલમ ૧૭ની જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું હોવાનું જણાય છે, જેમાં કંપનીને જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્રના જનરલ મેનેજરને એન્ટરપ્રાઇઝના નામમાં કોઈપણ ફેરફાર વિશે જાણ કરવાની જરૂર પડે છે.

૬૪ જો કે, અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ, અપીલકર્તાએ મેમોરેન્ડમ ભાગ ૧ દાખલ કર્યાના બે વર્ષથી વધુ સમય પછી મેમોરેન્ડમ ભાગ ૨ દાખલ કર્યો છે, તેથી, એસ. ઓ. ૧૬૪૩ (ઈ) ની અનુસૂચિ ૨ ની કલમ ૯ ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરાયેલ મેમોરેન્ડમ ભાગ ૧ અમાન્ય બની ગયો હતો.આમ, ૨૪/૮/૨૦૧૦ ની અસર સાથે, મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૧) અમાન્ય બની ગયું હતું.મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૨) ૨૮/૩/૨૦૧૨ પર દાખલ કરવામાં આવ્યું હોવાનું જણાય છે, ૨૪/૪/૨૦૧૦ થી ૨૮/૩/૨૦૧૨ વચ્ચેના સમયગાળા માટે, અહીં અપીલકર્તા એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) માં વ્યાખ્યાયિત "સપ્લાયર" અભિવ્યક્તિની મર્યાદામાં આવતો નથી.

૬૫ જ્યાં સુધી અપીલકર્તા દ્વારા પ્રથમ પ્રતિવાદીને માલના પુરવઠાની વાત છે, ત્યાં સુધી અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરાયેલ મેમોરેન્ડમ (ભાગ-૧) માન્ય હોય તે સમયગાળા દરમિયાન આ પુરવઠો કરવામાં આવ્યો હોય, ત્યારે માલનો આવો પુરવઠો એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ વિચારેલા સપ્લાયર દ્વારા માલનો પુરવઠો હોવાનું કહી શકાય. જો કે, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી જૈમિન ડેવે સૂચનાઓ હેઠળ રજૂઆત કરી છે કે જ્યારે ઉદ્યોગસાહસિકના મેમોરેન્ડમનો ભાગ-૧ માન્ય હતો તે સમયગાળા દરમિયાન પૂરા પાડવામાં આવેલા માલસામાનના સંદર્ભમાં કોઈ ચૂકવણી બાકી નથી.એવા સંજોગોમાં, જ્યારે અપીલકર્તા પાસે માન્ય ઉદ્યોગસાહસિકનું મેમોરેન્ડમ ન હોય ત્યારે પૂરી પાડવામાં આવેલ માલના સંદર્ભમાં માંગ હોવાથી, અપીલકર્તા એમ. એસ. એમ. ઇ. ડી. અધિનિયમની કલમ ૨ (એન) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "સપ્લાયર" ની મર્યાદામાં આવતો નથી અને તેથી, તે અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ સંદર્ભ આપવા માટે પાત્ર નથી. તેથી, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એવું માનીને વાજબી ઠેરવ્યું હતું કે અપીલકર્તા દ્વારા આપવામાં આવેલ સંદર્ભ અસમર્થ હતો અને તેનું મનોરંજન કરી શકાતું ન હતું.

૬૬ અહીં ઉપર નોંધાયેલા કારણો માટે, વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા તર્ક સાથે સંપૂર્ણપણે સંમત ન હોવા છતાં, આ અદાલતને વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા લેવામાં આવેલા અંતિમ નિષ્કર્ષમાં દખલ કરવાનું કોઈ કારણ

દેખાતું નથી જેથી દખલગીરીની બાંધધરી આપી શકાય.તેથી લેટર પેટન્ટ અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને તે મુજબ ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ વિના બરતરફ કરવામાં આવે છે.

૬૭ વિદાય લેતા પહેલા એ નોંધવું જોઈએ કે વૈધાનિક જોગવાઈઓના અર્થઘટનના પ્રશ્ન પર, આ અદાલતે અમુક નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે જેનો ઉદ્દેશ કોઈ પણ પક્ષકારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવ્યો ન હતો.જો કે, ચુકાદાના આદેશ દરમિયાન, હાજર રહેલા સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન વકીલોનું ધ્યાન ઉપરોક્ત નિર્ણયો તરફ દોરવામાં આવ્યું હતું અને તેમને તેની સાથે વ્યવહાર કરવાની તક આપવામાં આવી હતી.

(ન્યાયમૂર્તિ હર્ષા દેવાણી)

(ન્યાયમૂર્તિ સંગીતા કે. વિશન)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા

ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*